

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Dossier de Documentació: La Mancomunitat catalana

FEBRER 1973

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

Dossier de Documentació sobre LA MANCOMUNITAT CATALANA

I N D E X

	<u>Pàg.</u>
1.- Article de síntesi sobre el que representà la Mancomunitat: "Fa cinquanta anys es constituïa la Mancomunitat" de Josep Benet, Serra d'Or, maig 1964.	3
2.- Reial Decret del 18 de desembre de 1913 facultant a les Diputacions per a mancomunar-se.	6
3.- L'Assemblea de Diputacions (La Veu de Catalunya, 10.1.1914)	11
4.- Assemblea Constituent de la Mancomunitat Catalana (La Veu de Catalunya, 7.4.1914).	25
5.- Al cap de dos-cents anys "1714-1914" (La Veu de Catalunya, 7.4.1914).	29
6.- El dia sant de Catalunya (La Veu de Catalunya, 7.4.1914)	31
7.- Discurs del President Enric Prat de la Riba (La Veu de Catalunya, 7.4.1914).	33
8.- Nostra acció de gràcies (La Veu de Catalunya, 7.4.1914).	37
9.- La Dictadura de Primo de Rivera, per Reial Decret, dissolt les Diputacions (La Publicitat, 13.1.1924).	39
10.- Projecte de Primo de Rivera per eliminar la Mancomunitat i evitar que continués" "...galopando desenfrenadamente hacia el nacionalismo y el separatismo". (La Publicitat, 22.3.1925)	40
11.- "La Mancomunidad", d'Antonio de Senillosa (La Vanguardia, maig 1972)	42
12.- III Pla de Desenvolupament. Institucionalització i finançament del desenvolupament regional.	44
13.- "Una visión realista", Los presidentes se reúnen", d'Antonio Plaja i Mateu (El Correo Catalán, 21.1.1972 i 17.2.1972)	45

FA CINQUANTA ANYS ES CONSTITUTA LA MANCOMUNITAT CATALANA

Serra d'Or, Maig, 1964

Constitució de la Mancomunitat

Enguany en fa cinquanta. El 6 d'abril de 1914, a dos quarts d'onze del matí al Saló de Sant Jordi de la Diputació Provincial de Barcelona, començava l'assemblea de la constitució de la Mancomunitat de Catalunya. L'acte, que resultà solemníssim, era presidit pel governador civil de Barcelona, Rafael Andrade. Hi assistiren tots els diputats provincials de les quatre províncies del Principat, llevat de quatre o cinc, malalts o absents, que s'havien excusat. Tots els partits de Catalunya s'hi trobaven representats: Lliga, carlins, monárquics, liberals i conservadors, nacionalistes d'esquerra, republicans i radicals. Enric Prat de la Riba, President fins aleshores de la Diputació Provincial de Barcelona, fou elegit President del nou organisme, pel sufragi gairebé unànime dels reunits: 80 vots a favor, 6 en blanc i cap en contra. El President per edat de la sessió, Victor J. Olesa, carlí, diputat de Tarragona, després de fer grans elogis de la personalitat de Prat i de comentar l'esdeveniment històric, proclamà el nou President. La proclamació fou rebuda amb un llarg i entusiasta aplaudiment.

Prat de la Riba s'aixecà, entre l'expectació de tots els assembleistes, i enmig d'un silenci religiós -com explica un cronista de l'època- pronuncià el primer discurs presidencial. Recordà que precisament aquell mateix any que es constituïa la Mancomunitat, se'n complien dos-cents de la data -1714- en què el Principat, en una lluita entorn de qüestions dinàstiques, perdia el règim autòndmic. "Avui som -digué- en una girada fonamental, decisiva, de la vida catalana: la Mancomunitat clou un període i n'obre, n'inicia, un altre".

Prat presentà les línies mestres del programa del nou organisme, que calia desenrotllar únicament amb les limitades atribucions que fins aleshores havien tingut les Diputacions Provincials que es mancomunaven. "Volem donar a la nostra llengua la plenitud d'imperi sobre tota la vida nostra..." "Volem que el nostre pensament no sigui... exclòs de la col.laboració universal..." "Volem que la nostra vida econòmica constitueixi un sistema i un organisme complet, coordinat, amb els dels altres països, però no sotmès i colonial, que afirmi la nostra força col.lectiva i el màxim de benestar al nostre poble." "Volem que la nostra raça tingui tots els mitjans, institucions i instruments col.lectius d'educació, de vigorització i d'higiene, de formació intel.lectual, moral, professional i física..." "Volem... que no hi hagi un sol Ajuntament de Catalunya que deixi de tenir... les seves escoles, la seva biblioteca, el seu telèfon i la seva carretera." "Per a això calen grans institucions culturals i educacionals... Calen grans obres públiques de tota mena..."

Per tal de realitzar aquest ambiciós programa, Prat demanava la col.laboració eficaç de tots els diputats reunits. Com sabem, aquesta col.laboració no li mancà. En l'obra de la Mancomunitat tots els partits catalans se sentiren agermanats. L'obra de la Mancomunitat anava a contradir la llegenda segons la qual els catalans no saben governar-se...

Prat de la Riba, home de govern

Es extraordinària la metamorfosis de Prat en ésser elegit President de la Mancomunitat. Aquell home de partit, massa vegades dur, i òdhuc injust, quan tractava els adversaris polítics des de les pàgines del seu diari, tantost com fou elegit President de la Mancomunitat es transformà en un governant ponderat, hàbil, acceptat i respectat per tothom. El seu profund patriotisme el feia sentir-se governant de tots els catalans, sense exclusions.

Prat tenia el do de conèixer els homes, i, particularment, de descobrir l'aptitud de cadascú per a una feina determinada. Captà per a la seva obra de govern persones de totes les tendències. Captà, hàbilment, els vells cànecs, liberals o conservadors, que encara dominaven algunes contrades catalanes, fent-los sentir l'orgull de l'obra feta. Captà els intel.lectuals del país, sobretot els joves, fent-los participar activament en les noves insti

tucions que la Mancomunitat creava arreu del Principat. Tractà cadascú amb un extraordinari tacte de governant.

Claudi Ametlla, en les seves "Memòries Polítiques", publicada recentment, ens reporta algunes anècdotes significatives. Un dia, el secretari de la Mancomunitat li presentà l'ordre del dia d'una sessió de l'Assemblea. "Fixi's, senyor President, que hi va aquesta resolució -deia el funcionari-, que serà impugnada per Mir i Miró (un diputat radical de l'oposició); i a mi em sembla que amb raó. Vol que la traguem?" "De cap manera -respongué Prat-. Deixi-ho tal com està: cal que Mir i Miró tingui raó alguna vegada."

Catalunya, el 1914, trobà el seu governant, diu Claudi Ametlla. És ben cert.

L'obra realitzada

Sota el títol L'obra realitzada, la Mancomunitat publicà una sèrie de volums, amb fotografies i nombrosos gràfics, on exposava l'obra que anava realitzant. Fullejar aquests volums, avui encara, resulta extraordinàriament interessant i allisonador. És un exercici fàcil que recomanem de fer a les noves generacions, deleroses de conèixer el passat, i, també, a algunes persones de les velles generacions que tenen la memòria curta.

La Mancomunitat anava donant compliment al programa que Prat havia exposat en el seu primer discurs presidencial, creació d'escoles primàries, de bibliotequeres, d'administració local, d'infermeres auxiliars, de teixit de punt; construcció de carreteres, ampliació de serveis telefònics, àmplia acció agrària i ramadera, servei del mapa geogràfic de Catalunya, etc. Tot un seguit d'obres creades de nou, unes vegades, i d'altres, ampliades i modernitzades, les quals seria interessant que en un pròxim article fossin exposades detalladament.

En el pròleg d'un d'aquests volums hom remarcava que en l'obra realitzada per la Mancomunitat, "és de justícia dir-ho, hi han cooperat tots els partits". I sense retòrica, s'hi deia: "L'obra és modesta, si es té en compte les necessitats i aspiracions de Catalunya; és gran, si es pensa en els mitjans pobres que la llei ens deixa i en el caràcter efímer de les facultats de la Mancomunitat..."

Aquesta obra extraordinària estava, però, forçosament concentrada en els camps cultural, d'educació, obres públiques, ensenyament agrícola, telèfons, sanitat i beneficiència. L'esperit d'aquesta obra encaixava perfectament amb l'ideal del noucentisme que predicaven Xènius, Carner, Bofill i Mates, López Picó, ... Recordem que Xènius havia escrit: "Au, de pressa, de pressa, vinguen Museus, vinguen Acadèmies, vinguen Exposicions, vinga Educació, vinga Cultura, vinga Vida Civil, vinga Urbanitat, vinga Frivolitat, vinga la Galeria de Catalanes famoses ..." Josep M. Castellet i Joaquim Molas, en l'obra "Poesia Catalana del segle XX", han escrit, evocant aquell moment: "Europa: heus aquí el mirall político-cultural de les nostres classes dirigents. Hom volia lligar els destins del Principat als d'Europa Occidental, i no haver-se de trobar incòmode davant un científic anglès, un savi alemany o un escriptor francès. L'esperit més estricte de l'exigència dominava qualsevol activitat...". Certament era així, i això ja era un gran avenç respecte a la improvisació de la Renaixença.

Però l'obra de la Mancomunitat era, dissortadament, parcial. Uns amplis marges de l'activitat del país en restaven al marge: la Mancomunitat no tenia ni els mitjans legals ni els econòmics per intervenir-hi. Així, mentre la Mancomunitat anava realitzant la seva magnífica obra cultural i d'educació; mentre anava construint aquella Catalunya ideal de la qual ens parlen Castellet i Molas, la qüestió social a Catalunya continuava desatesa; els governadors civils se succeïen; els greus problemes derivats de la guerra europea no eren afrontats seriosament; la lluita de classes arribava gairebé als límits d'una guerra civil... Les profundes transformacions socials que arreu d'Europa s'anunciaven, ací topaven amb la incomprensió més absoluta d'un patronat al qual la guerra havia permès d'enriquir-se fàcilment, i que no volia adonar-se que una nova era havia començat al món.

Altrament, la Mancomunitat era únicament una mera concessió de l'Estat. Quan aquest ho cregués oportú, podia retirar-la per mitjà de la publicació d'un simple decret-llei. Contra aquest acord, no hi cabia cap recurs. El Reial decret de creació era ben explícit: "El Gobierno, por Real decreto acordado en Consejo de Ministros, a propuesta del de la Gobernación, podrá ordenar la disolución de la Mancomunidad, siempre que en sus acuerdos y pro-puestas resulte infringida alguna ley del Reino, o cuando de aquéllos pueda inferirse algún peligro para el orden público o los altos intereses de la Nación". Aquest text no fou pas lletra morta: Com veurem, el 1925, en virtut d'aquest poder, la Mancomunitat de Catalunya fou dissolta.

Antecedents de la Mancomunitat

La constitució de la Mancomunitat, l'any 1914, fou el resultat d'una llarga campanya. Des de l'esquarterament administratiu del Principat, l'any 1833, pels imitadors dels jacobins francesos, el Principat no deixà mai d'aspirar a reconstruir la seva unitat, almenys, administrativa. En cada ocasió històrica propícia sorgien les anomenades Juntas Supremes de tendència liberal, i, al marge d'elles, les Juntas carlines, amb jurisdicció territorial sobre el Principat.

Alguns polítics espanyols s'adonaren de l'inconvenient que representava l'organització provincial de l'Estat espanyol, i proposaren una divisió més raonable, en unitats regionals. Moret, per exemple, va anunciar un projecte en aquest sentit. Silvela, aleshores ministre de la Governació d'un Govern Cánovas, va formular un projecte de reforma de les lleis provincials i municipals, on parlava dels governadors i dels Consells regionals.

A Catalunya, l'any 1898, en el Missatge adreçat a la Reina Regent d'Espanya signat pel Dr. Robert, Joan Sellarés i Pla, Marquès de Camps, Dòmenech i Montaner i Sebastià Torres, en representació de la Societat Econòmica d'Amics del País, del Foment del Treball Nacional, de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, de l'Ateneu Barcelonès i de la Lliga de Defensa Industrial i Comercial, hom demanava concretament que el territori d'Espanya fos dividit en grans regions de delimitació "natural per la raça, idioma i història". Aquesta petició es va anar renovant, d'una manera o altra, i, després de la Setmana Tràgica, torna a proposar-la Manuel Folguera i Duran. L'any 1911, Lluís Duran i Ventosa hi insisteix. I posats d'acord els partits catalans, emprenen una campanya popular. El resultat fou que el 18 de desembre de 1913 era publicat un decret que facultava totes les Diputacions Provincials espanyoles a mancomunar-se per a fins purament administratius, que fossin de la competència de les províncies.

Malgrat que aquest decret era d'aplicació a tot el territori espanyol, l'única Mancomunitat que es constituí fou la catalana.

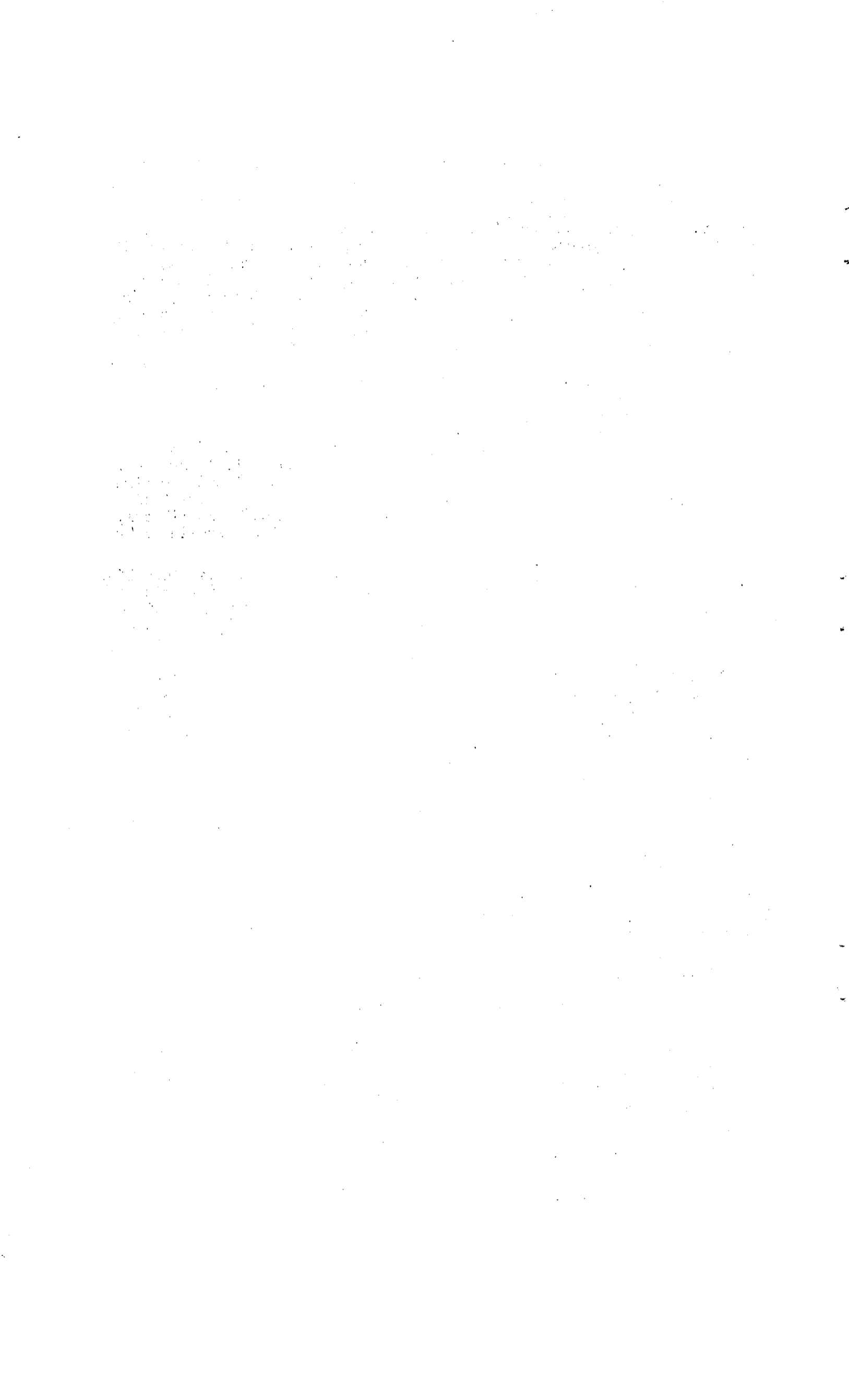
La desaparició de la Mancomunitat

L'any 1917 moria Prat de la Riba. Josep Puig i Cadafalch era designat nou President de la Mancomunitat.

El 13 de setembre de 1923, el capità general de Catalunya, Miguel Primo de Rivera, es pronuncià a Barcelona. La Mancomunitat, de moment, continuà la seva tasca. Però pel mes de gener de 1924 era posada a les mans d'Alfons Salla i dels seus amics. Tanmateix, aquesta etapa durà ben poc: la Mancomunitat catalana era suprimida pel govern de la Dictadura l'any 1925.

Havia durat només uns onze anys. L'obra realitzada, però, era ingent: en bona part, encara en vivim.

Josep Benet

REAL DECRETO DE 18 DE DICIEMBRE DE 1913 FACULTANDO A LAS
DIPUTACIONES PARA MANCOMUNARSE

=====

EXPOSICION

SEÑOR: Motivo de constante preocupación para los Gobiernos y de porfiada controversia entre los partidos viene siendo, desde hace largos años, el magno y difícil problema de la descentralización administrativa. De que es insostenible y nocivo el statu quo da testimonio el hecho de los sucesivos intentos de mejora iniciados por todos y cada uno de los Ministros que han desempeñado la cartera de Gobernación, y cuando tales proyectos faltaran bastaría a proclamar los vicios de que la administración municipal y provincial adolece, lo unánime de la queja y la insistencia con que ella se produce con caracteres análogos, desde las más apartadas y aun contrapuestas regiones españolas.

El partido liberal conservador tiene en este problema gloriosos antecedentes que ni desconoce ni olvida el actual Gobierno. Cuando su representación constitucional se complete e integre con el apoyo del Parlamento, si una vez consultado el país resultasen con mayoría nuestras ideas, el Gobierno anuncia desde ahora el propósito de llevar de nuevo a las Cortes la reforma del Régimen local en condiciones adecuadas para su rápido examen y su pronta aprobación, ya que, por fortuna, sobre sus puntos esenciales puede considerarse lograda, después de la ardua y meritoria labor que las Cortes de 1907 a 1909 realizaron, la concordia y el asentimiento de las diversas fuerzas políticas.

Uno de aquellos importantes extremos en que aparece felizmente conseguida la unidad de criterio entre los hombres de Gobierno de más distintas significaciones, es el que se refiere a la conveniencia de autorizar la asociación o mancomunidad de Ayuntamientos y Diputaciones provinciales, para fines exclusivamente administrativos, haciendo, mediante la asociación, posible para aquellos organismos, la realización de empresas en alto grado beneficiosas para los vecinos de los pueblos enclavados en la región a que la mancomunidad se extiende, sin daño, antes bien, con indudable ventaja de los intereses generales de la Nación.

No puede mirarse como exótico este principio de la mancomunidad ni repudiar como falta de rancio abolengo legislativo la palabra con que se expresa y define. Aparte de que el proclamarlo pudiera y debiera juzgarse como indeclinable consecuencia de la libertad de asociación, sobran antecedentes que invocar en nuestros anales parlamentarios de proyectos y declaraciones formulados y presentados por hombres insignes pertenecientes a las más diversas escuelas y afiliados a los más contrarios partidos políticos.

Sin remontarnos a tiempos anteriores a la implantación de la legalidad constitucional que actualmente rige en España, será útil recordar que el artículo 80 de la vigente ley municipal, recogiendo lo que ya consignaba el 75 de la ley de 1870, establece el principio de la asociación o mancomunidad de Ayuntamientos para fines que taxativamente concreta y determina. Más tarde, el proyecto de ley presentado a las Cortes el 16 de diciembre de 1882, contiene un capítulo titulado "De las asociaciones de Ayuntamientos", y las autoriza para la construcción de Cementerios, caminos vecinales, guardería rural, policía de seguridad, instrucción, asistencia médica, aprovechamientos vecinales, y cualesquiera otros objetos de su exclusivo interés. El proyecto de ley de 25 de diciembre de 1884 tiene un título consagrado a las "Regiones" y en él se procura la creación y funcionamiento de Juntas que atiendan a servicios análogos a los que antes se indicaron, en el territorio de la Región. Subsiste el principio, aunque con fórmulas de expresión diversa y orientaciones distintas, en los proyectos de 1891 y 1899, reconociendo este último el carácter de personas jurídicas a las Diputaciones, Ayuntamientos y Universidades oficiales y se acentúa a partir del año 1902 no sólo en el proyecto para la reforma de la ley municipal de 22 de octubre de este año, sino después y de un modo más completo y sistemático en el

proyecto de bases para la reforma de la Administración Local, presentado y explicado dieciséis veces en la Alta Cámara el 27 de mayo de 1903. Fué, precisamente, al discutirse este proyecto en la Cámara popular, cuando acaso por vez primera se planteó ante las Cortes, en una enmienda suscrita por representantes de los distintos partidos, el deseo de reconocer la personalidad de las Regiones para impulsar las enseñanzas técnicas, agrícolas, industriales y comerciales, repoblar bosques, construir obras públicas, organizar y sostener puertos francos y otros fines de no menor importancia.

No alcanzó entonces esta enmienda el éxito satisfactorio que se prometieron sus autores, y ante las enseñanzas de la realidad, los elementos que con ella simpatizaban redujeron sus aspiraciones a la solicitud, frecuentemente reiterada, de que se reconociera a las provincias el derecho de mancomunarse u unirse.

En noviembre de 1906 se reunió en Barcelona la primera Asamblea general de las Diputaciones provinciales, y en ella, con representación casi exclusiva de liberales y conservadores, queda afirmado con unánime asentimiento el ideal de la autonomía administrativa, y reconocido con toda clase de salvedades respetuosas el derecho de mancomunidad para las provincias limítrofes. El partido liberal conservador, al ocupar de nuevo el Gobierno en enero de 1907, presenta, apenas reunidas las Cortes, un proyecto de ley de Administración o Régimen local y en él reconoce de un modo explícito la facultad de Municipios y provincias de mancomunarse, diciendo, al referirse a éstas, que ha de ser para los fines o servicios que caben dentro de la competencia de las Diputaciones.

Larga tramitación tuvo este proyecto, y atención detenida y municiosa le dedicaron ambas Cámaras, así en el Salón de Sesiones, como en discusiones menos solemnes, pero acaso más provechosas, mantenidas a presencia de las Comisiones dictaminadoras respectivas. Motivos políticos bien notorios determinaron la caída de aquel Gobierno, sin que hubiese logrado la completa aprobación del proyecto de régimen local; pero sus principios substanciales, y desde luego éste de las mancomunidades de provincias, habían obtenido, con repetición, el voto del Parlamento.

No se trataba, ni se trata, de un problema artificial, ni de un compromiso de partido, originado en una propaganda política más o menos reflexiva, y con séquito más o menos numeroso y respetable. En torno de estas aspiraciones se habían congregado dentro y fuera de Cataluña núcleos poderosos de opinión, que de mil modos pugnaban por acreditar su fe en estas soluciones, inclinando el ánimo del Gobierno para que se resolviera a implantarlas. Por eso, ausente del poder el partido liberal conservador, el Ministerio que presidía el malogrado e insigne D. José Canalejas en diciembre de 1911, acogió con promesa de inmediato apoyo una nueva fórmula que concretaba el principio a las Diputaciones catalanas, y que se desarrolló más tarde en un proyecto de ley de Mancomunidades provinciales, presentando a las Cortes a los veinticinco días de recaudar éstas sus tareas. De la tramitación parlamentaria de este proyecto y de los incidentes que su discusión ocasionó, es innecesario hablar ahora. Baste decir que al caer el último Gobierno liberal, el proyecto aprobado en el Congreso tenía ya votado por el Senado el artículo 1º, en el que naturalmente se consigna el principio substancial de la ley.

En esta situación encuentra el asunto al encargarse del Gobierno el partido liberal conservador, y el Ministro que suscribe, requerido por sus deberes, y estimulado por elementales previsiones de gobernante, le dedicó desde los primeros momentos estudio preferente y especialísima atención.

No cabe sin indisciplinable temeridad tener constantemente planteados problemas de esta índole y aplazar indefinidamente la solución. No es posible tampoco, aun lamentando el daño que las dilaciones ocasionan, intentar resolverlo por completo sin el indispensable concurso de las Cortes, ni habían de caer en la pecaminosa tentación de pretenderlo, hombres como los que forman el actual Gobierno, defensores entusiastas y fervorosos siempre de las instituciones parlamentarias; pero hay una parte del problema que puede abordarse y resolverse de momento, por actos y resoluciones que no excedan del límite en que han de desenvolverse constitucionalmente las facultades ministeriales.

El derecho de unirse y mancomunarse está explícitamente reconocido a los Ayuntamientos por su Ley Orgánica, y ningún precepto de la provincial lo ve da tampoco, directa ni indirectamente, a las Diputaciones. Los textos constitucionales lo consienten de igual modo, ya que la única exigencia de la ley Fundamental, en lo que a este punto se refiere, es la del artículo 82, que ordena haya en cada provincia una Diputación provincial.

Subsistiendo estos organismos, conservando ellos todas y cada una de las facultades que la Ley les asigna, no debe inspirar recelo alguno el reconocimiento que ahora se hace a su derecho a mancomunarse, sobre todo cuando a esta declaración acompañan resortes y garantías que ponen en todo caso en manos del Gobierno la vida y el funcionamiento de la nueva entidad. Así, por ejemplo, al par que se reconoce el derecho a la unión, el procedimiento para establecerla está siempre vigilado y dirigido por el Poder Central, y las garantías de quorum extraordinario que se exige para la validez de la votación en que la unión se acuerde, a más de la segunda aprobación a que separadamente habrá de llegar cada una de las Diputaciones dispuestas a mancomunarse, dan la seguridad de que en caso alguno podrá ello realizarse sino sirviendo la voluntad de la inmensa mayoría de los habitantes de la región.

La Junta que se crea no podrá obtener del Poder público la delegación de facultades y servicios de los que a la Administración Central correspondan, sin que en cada caso voten las Cortes un proyecto de ley; y los recursos que habrán de entablarse ante el Ministerio aseguran a todos y a cada uno de los ciudadanos la necesaria defensa contra posibles extralimitaciones. Con ello y con la declaración terminante de ser siempre voluntaria la asociación y poder extinguirse por la iniciativa de cualquiera de las Diputaciones mancomunadas, claramente se advierte que se alejan todos los peligros y quedan sin fundamento cualesquiera clase de recelos.

No se oculta, sin embargo, al Ministro que suscribe, que pasiones políticas e intereses de todo género, despiertos y avivados siempre cuando se anuncian como próximas unas elecciones y cuando acaba de subir al Poder un partido y de constituirse en circunstancias como las presentes un nuevo Gobierno, aprovecharán, con más o menos habilidad y con mayor o menor vehemencia la ocasión que ahora se les ofrece para dirigir ataques al Ministerio y para procurar suscitar desconfianzas de una parte de la opinión pública. Fía, no obstante, el Gobierno en el despierto juicio de los más, y está seguro de que habilidades de ese género no prevalecerán, y de que aquellas personas que se inspiren en móviles patrióticos y ajusten su conducta a la sugestión desapasionada de un juicio sereno, conocedoras de la importancia de esta cuestión, y de sus antecedentes todos, harán justicia al acto que ahora realiza y entenderán que cumple, al procurar la solución parcial, pero inmediata, de este problema, altos deberes que en ningún caso es lícito rehuir ante el temor de responsabilidades que son anejas al desempeño de los puestos públicos.

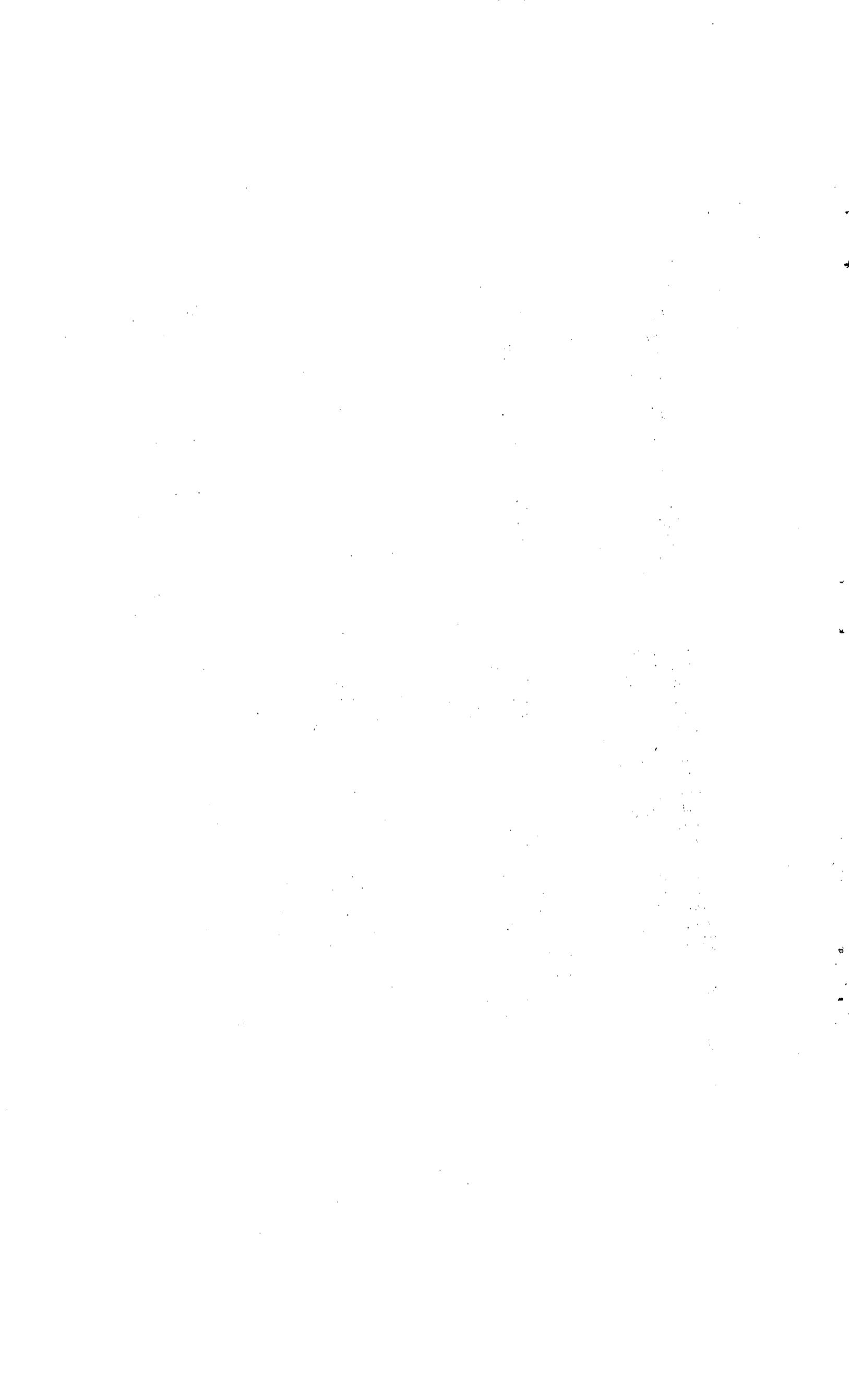
Fundado en estas consideraciones, el Ministro que suscribe, de acuerdo con el Consejo de Ministros, somete a la aprobación de V.M. el adjunto proyecto de Decreto.

Madrid, 18 de diciembre de 1913.

SEÑOR:

A L.R.P. de V.M.

José Sánchez Guerra

REAL DECRETO

A propuesta del Ministro de la Gobernación, y de acuerdo con Mi Consejo de Ministros,

Vengo en decretar lo siguiente:

Artículo 1º

Para fines exclusivamente administrativos que sean de la competencia de las provincias, podrán éstas mancomunarse. La iniciativa para procurarlo podrá partir del Gobierno, de cualquiera de las Diputaciones provinciales o de uno o varios Ayuntamientos que reúnan el 10 por 100 cuando menos de los habitantes de las respectivas provincias. Las Corporaciones solicitadas o requeridas por la Entidad iniciadora de la constitución de la Mancomunidad, cuando estén dispuestas a concertarse, designarán sus representantes y una vez reunidos procederán éstos a la redacción del oportuno proyecto. Para examinarlo, se reunirán las Diputaciones interesadas convocadas por el Presidente de la Entidad iniciadora, y siempre presididas por el Gobernador civil de la provincia en que la reunión se celebre, y que para ser válida necesitará de la asistencia de las dos terceras partes, cuando menos, del número total de los Diputados. Las Diputaciones acordarán luego separadamente si aprueban o no las bases que resulten aprobadas en la reunión general. Una vez aceptado el proyecto o acuerdo por el voto de la mayoría absoluta de cada una de las Diputaciones interesadas, se elevará y someterá a la aprobación del Gobierno, que habrá de examinarlo minuciosa y detenidamente hasta estar seguro de que no hay en él nada que directa ni indirectamente contradiga la legalidad constitucional y administrativa del Reino, sino que por el contrario, todas sus cláusulas, se ajustan estrictamente a ellas. Si el Gobierno concede la autorización, la mancomunidad se constituirá con plena y absoluta capacidad y personalidad jurídica para cumplir los fines taxativamente consignados en el acuerdo o propuesta.

Con exclusiva relación a los mismos, representada por su Presidente y por medio de una Junta general de los Diputados de las provincias asociadas y de un Consejo permanente nombrado por éstas, podrá ejercer las facultades y realizar los servicios que puedan concedérsele, de entre los que por ley correspondan exclusivamente a las Diputaciones provinciales.

Contra los actos y acuerdos de la Junta general y el Consejo permanente, existirán los mismos derechos y procederán iguales recursos que los que la Ley provincial reconoce contra los acuerdos de las Diputaciones, si bien deberán siempre interponerse ante el Ministro de la Gobernación los que dicha Ley atribuye al conocimiento y competencia del Gobernador de la provincia. Las mancomunidades serán siempre y constantemente voluntarias, pudiendo concertarse a plazo fijo o por tiempo indefinido. Para su disolución o para la separación de alguna o algunas de las Diputaciones asociadas, se observarán las disposiciones que deberán estar previstas y establecidas en el acuerdo de constitución de aquella.

El Gobierno, por Real Decreto acordado en Consejo de Ministros, a propuesta del de la Gobernación, podrá ordenar la disolución de la mancomunidad, siempre que en sus acuerdos y propuestas resulte infringida alguna ley del Reino o cuando de aquellos pueda inferirse algún peligro para el orden público o los altos intereses della Nación. En estos casos el Gobierno estará obligado a dar cuenta a las Cortes de su resolución y de los fundamentos en que se apoya. Se fijará en todo caso, la norma a que habrán de ajustarse las responsabilidades de carácter económico o financiero y el momento en que ellas que ellas quedarán extinguidas para la Diputación o Diputaciones que se aparten de la mancomunidad. En el mismo acuerdo, las Diputaciones determinarán y fijarán concretamente los recursos con que habrán de contar en sus presupuestos. Los tales recursos podrán ser rentas de bienes propios y productos de explotaciones, donativos o cuotas voluntarias de Ayuntamientos y Diputaciones, arbitrios y recursos cedidos por las Diputaciones después de cubiertas sus atenciones legales independientes de la mancomunidad, arbitrios y recursos que cedan los Ayuntamientos en iguales condiciones y circunstancias que los anteriores, arbitrios que por servicios o aprovechamien

tos pueda adquirir la mancomunidad y arbitrios o expensas de particulares por obras o servicios costeados con fondos de la mancomunidad en las mismas condiciones que para las Diputaciones provinciales establece la Ley. Cuando en este primer acuerdo no puedan, por cualquier clase de motivo, detallarse todos los recursos, podrán éstos adicionarse por acuerdos sucesivos, que habrán de adoptarse con iguales garantías que las establecidas para el primero. Las mancomunidades, una vez constituidas, podrán solicitar delegación de servicios determinados y facultades propias de la Administración Central. La propuesta será elevada al Gobierno, y en ningún caso podrá éste resolver sin obtener antes de las Cortes una ley especial de concesión.

Artículo 2º

El Gobierno dará cuenta de este Decreto a las Cortes en la primera sesión que celebren.

Dado en Palacio, a diez y ocho de diciembre de mil novecientos trece.

ALFONSO

EL MINISTRO DE LA GOBERNACION

José Sánchez Guerra

(Gaceta del 19 de diciembre de 1913)

LA MANCOMUNITAT CATALANA
L'ASSEMBLEA DE DIPUTACIONS

(La Veu de Catalunya, 10 gener 1914)

L'Assamblea - Sessió del matí

Ahir al matí es va celebrar al Palau de la Generalitat de Catalunya l'Assamblea de las Diputacions catalanes per a tractar de la constitució de la Mancomunitat Catalana, tal com senyala el R.D. dictat pel Govern.

L'acte va tenir lloc al saló de sessions, revestint una gran solemnitat.

Desde mig matí al Palau de la Generalitat s'hi va notar una extraordinària animació de diputats provincials de tot Catalunya, els quals, en les converses que tenien, demostraven la viva satisfacció que els causava l'acte que's tenia de celebrar.

Prop de dos quarts d'onze va arribar al Palau el senyor governador civil, el qual va ser rebut pel senyor Prat de la Riba, conversant amb aquest i amb els altres presidents.

Mentrestant, el saló de sessions anava omplent-se. El poc lloc que quedava per al públic no cal dir que va ser prèc com per assalt i que foren moltíssimes les persones que no van poder entrar-hi.

De periodistes, a més del que hi tenien tots els diaris de Barcelona, n'hi havia de Madrid i provincies, aixís com corresponsals d'alguns diaris francesos.

A dos quarts de dotze, i després d'haver impresionat els reporters fotogràfics varies plaques, comença la solemníssima sessió.

Ocupa la presidència el governador civil don Rafel Andrade, qui té a la dreta a don Enric Prat de la Riba, president de la Diputació provincial de Barcelona i a don Josep M^e. España president de la de Lleida i a l'esquerra don Agustí Riera president de la de Girona i don Josep Mestres president de la de Tarragona.

El secretari d'aquesta Diputació dona compte dels assembleistes presents, que són els següents senyors:

DE BARCELONA, Don Enric Prat de la Riba Sarrà, don Joaquim Cabot i Rovira, don Alexandre Bosc i Catarineu, don Antoni Abadal i Portabella, don Francesc Alegre i Roig, don Lluís Argemí i de Martí, don Joan Barata i Quintanas, don Francesc de A. Bartrina Roca, don Angel de Borjas i Ruiz, don Joaquim Borrás i Ferrer, don Lluís Duràn i Ventosa, don Feliu Fages i Vilà, don Lluís Ferrer i Barbarà, don Joaquim Forcada i Monés, don Rafel Guerra del Río, don Lluís Isamat i Lazzoli, don Antoni Jansana i Llopart, don Gaietà Marfà i Clivillés, don Eduard Micó i Busquets, don Iu Minoves i Anglerill, don Lluís Pericas i Morros, don Josep Puig i Cadafalch, don Josep Queralt i Martí, don Francesc Ràfols i Trabal, don Isidre Rius i Font, don Joan M^e. Roma i Camamala, don Joan Sala i Busquets, don Ricard Sampere i Tort, don Rafel Ullé i Altimir, don Santiago Valentí i Camp, don Pius de Valls i de Feliu, don Narcís Verdager i Callís.

DE TARRAGONA, Don Josep Mestres Miguel, don Anselm Guasch Robusté, don Emili Folch Andreu, don Joan Palau Mañé, don Josep Compte Juncosa, don Ramón Vidiella Balart, don Antoni Borrell Sugrañes, don Antoni Estivill i de Llorach, don Francisco Roig Navarro, don Joan Povill Miró, don Victor J. Olesa Fonollosa, don Maties Guarro Ribé, don Artemí Padró Sanromà, don Estanislau Tell Bonanat, don Joan Alentorn Ardeval.

DE LLEIDA, Don Josep Maria España, don Francisco Roca Lacosta, don Alfred Pereña Reixachs, don Joan Olivé Capdevila, don Alfons Piñol Salvat, don Romàn Sol Mestre, don Delfí Canela Cots, don Pau Nobell Borràs, don Ramón Viu Vendrell, don Manuel Florensa Farré, don Salvador Motiu Reñé, don Josep Gil Doria, don Pere La-sala Borderas, don Antoni Mestre Casals, don Joan Rovira Agelet, don Eduard Aunós Cau, don Josep Ignacio de Llorens, don Llätzer Sibis Fort.

DE GIRONA, Don Agustí Riera Pau, don Emili Garriga Lloveras, don Bonaventura Sabater Burcet, don Frederic Frigola Palau, don Tomàs Montagut i Bosch, don Josep Irla Bosch, don Martí Inglés Folch, don Narcís Xifra Masmitjà, don Joaquim Coromina Gispert, don Vicens Folgado Guasp, don Isidre Riu Puig, don Lluís Bolós Saderra, don Josep M^{re}. Vilahur i Casellas, don Josep M^{re}. Bofill Galtés, don Carles Jordà Fages, don Francisco Carbó Ferrer.

Seguidament, el mateix senyor Homs, dona lectura al R.D. de la Mancomunitat, llegint tot seguit la convocatòria de l'acte.

I el governador dona per constituïda l'Assamblea.

PARLAMENTS - El senyor Andrade.

En mig d'un imponent silenci el governador comença el seu parlament.

Plau-me saludar com a primer deure a les províncies catalanes, aquí representades.

De tots els honors que hagi pogut somniar la meua fantasia, cap com el present haguera pogut desitjar, de tan magnès i esplèndides proporcions.

Presideixo la gran Catalunya, encarnació viva del treball, la més excelsa de les virtuts: sempre en constant inquietut manifestada amb alta cultura ciutadana en variades i riques formes.

Aquests moments -parlo amb sinceritat- mai s'esborraran de la meua memòria, per l'altura de l'acte.

Porto aquí dues representacions. Una la primera, la del Govern; l'altra, la que m'imposa la meua simpatia per aquesta obra de la Mancomunitat a la qual he contribuït.

Per la primera, recullo l'estat de la vostra consciència col·lectiva per a traslladar-la al Govern que m'ha delegat.

Com simpatizador voldria estar dintre del vostre sentit actual: veure fins aon, jo, estrany en aquesta terra, he coincidit amb vosaltres.

Per a que jo pugui fer comparació de l'història meua respecta a s'assumpte i del vostre present criteri, os prego que'm parleu en castellà.

Filla del geni de la vostra raça és la vostra llengua, que ha produït la vostra literatura, tan rica en el gènere simbòlic i que amb les seves formes esculturals creà un dret: l'única que pot expressar les intimitats psicològiques de la vostra vida espiritual: sense ella no podríeu viure.

Lamento moltíssim no poder parlar-la i jo aspiro a comprendre-us per a estudiar i per a recrearme: parleu-me per a que vegi la vostra mentalitat en el dret públic.

El dret que teniu a parlar en català és indiscutible. Ara a vosaltres toca parlar: jo desitjo estar identificat amb Catalunya. (Aplaudiments).

El senyor Prat de la Riba.

El senyor Prat de la Riba, president de la Diputació de Barcelona, es va aixecar a parlar en nom dels presidents de les Diputacions provincials, deferint al prec del governador de fer-ho en castellà.

Es per a mi un honor molt gran l'encàrrec que'm fan els meus estimats companys, els altres presidents de les diputacions aquí reunides, de portar sa representació i amb ella la veu de l'Assamblea, per a contestar les frases eloqüents plenes d'afecte per a nostra obra i per a nostra terra, que acaba de dirigir-nos el senyor governador civil, i aiximateix, per a fer patent el reconeixement de les Diputacions de Catalunya per haver recullit el Govern, en el decret suara llegit, aquesta arrelada aspiració nostra i de nostre poble.

Aquest decret, apart de les seves exigües proporcions, té per a nosaltres una gran importància en quant ens permet crear un instrument que pot ser impulsor de la nostra cultura i de la nostra riquesa, un organisme que pot ajudar-nos a satisfer les vives ansies de progrés material i espiritual que tots sentim. I té encara per a nosaltres altre valor, el valor altíssim, el de permetre'ns traduir en una organització jurídica el sentiment fondíssim de l'unitat espiritual de Catalunya. Però la importància que jo vull posar de relleu d'un modo especial, ja que'm dirigeixo en nom de les Diputacions al governador, representant de l'Estat, es un aspecte que ha sigut poc o gens notat fins al present: i es la manera com aquesta tasca nostra, aquesta tasca de les Diputacions catalanes i de les representacions parlamentàries catalanes, al ser recullit pel Govern en el R.D. referit, ha contribuït a enfortir i enrobustir l'Estat.

Jo tinc la convicció ferma de que aquests esforços nostres en favor de la Mancomunitat i la noble resolució del Govern al recullirlos i publicar dit reial decret, han fet més per la unitat espiritual de l'Estat que quatre segles de lleis i règims centralisadors.

Hi ha a Espanya, com en tots els Estats moderns, una serie d'elements, de caràcter espiritual, uns, de importància econòmica, altres, que són comuns a tots els ciutadans, siguin d'on siguin, hagin nascut on hagin nascut. Però després ha ha altres elements respecte dels quals aquesta igualtat de possessió, aquesta comunitat de participació, pot faltar i falta per complert en tots els Estats unitaris, quan a la estructura unitaria de l'Estat no correspon una estructura unitaria també del poble.

Allavors hi ha dues classes de ciutadans: uns que troben en l'Estat, a part dels elements comuns a que'm refereixo, sa llengua, ses institucions tradicionals unides als records més gloriosos de la seva historia, els seus homes més eminents, i altres ciutadans que en l'Estat no troben ni sa llengua, ni ses grans institucions, ni sisquera els seus homes.

Un Estat, no alcança ni pot alcançar la plenitud de força de vigor de normalitat fins que logra incorporar, nó per simple adhe-rencia física o material, sinó per plena i absoluta comunicació de vida i d'afecte, a tots els ciutadans; i aixó és un dels valors transcendents del Reial Decret sobre Mancomunitats provincials; senyalar una orientació, donar un pas en aquest camí. Des d'ara, nosaltres els homes d'aquesta part de l'Estat que s'anomena Catalunya, tenim en l'Estat quelcom que abans no teniem, quelcom que és nostre, quelcom que's porta nostres amors i nostra més viva esperança.

D'una manera especialíssima podem dir-ho nosaltres, els que constituïm les Diputacions catalanes, perquè aquesta institució ha si gut principal preocupació nostra i per l'esforç de tots els que estem aquí i el de tot un poble que fèra d'aquí ens ha secundat, amb els seus diputats i senadors al davant, aquesta Institució ha triomfat.

Recordeu l'Assamblea de les Diputacions espanyoles celebrada en aquesta mateixa casa. Ja en ella els representants de diferents províncies catalanes i de València, formularen una senzilla proposició, en la qual es demanava al Govern que autoritzés a les províncies veïnes per a reunir-se i realitzar en comú els seus esforços. Un any més tard, nostres representants, els representants de les Diputacions Catalanes en la ponència que organitzava l'Assamblea de Sevilla, presentaren un projecte de desenrotlló del principi de Mancomunitat, aprovat després per dita Assamblea, i incorporat substancialment després al projecte d'Administració local del Sr. Maura, la sort del qual tots recordareu. Dos anys més tard, per iniciativa de la Diputació de Barcelona, acollida unànimament per les altres Diputacions, se formularen bases de Mancomunitat que presentades al Govern pels representants de les províncies catalanes i per la representació parlamentària de tot Catalunya, determinaren el projecte de llei, formulat pel senyor Canalejas. Entorn d'aquestes bases i entorn d'aqueix projecte s'ha produït el moviment formidable de l'opinió catalana, manifestada pels repetits vots quasi unànims de les Diputacions, pels vots de la quasi totalitat dels Municipis de Catalunya, per la cooperació resolta i valiosíssima de tots els nostres representants parlamentaris que'l Govern ha vingut a recollir en aquest Decret.

Es per això que sentim tan fortament la importància del moment actual, de l'acte de reunir-nos en Assamblea les Diputacions per a formular en nostre Estatut, per a organitzar la nostra Mancomunitat.

Per a nosaltres té aquest moment la intensa emoció de un neixement vivament desitjat. Tot lo que nosaltres podem fer per assegurar l'exit de la institució que sorgeix ara de nostres esforços, estem disposats a fer-ho. Però no hem d'enganyar-nos, lo que nosaltres podem fer és insuficient; a lo que fem nosaltres ha d'ajuntar-se lo que correspon fer al Govern. Es desig unànim de l'Assamblea, i amb la expressió d'aquest desig acabo, que l'Estat presti franca i oberta cooperació a aquesta obra que pot ser la primera pedra de la renovació de l'administració d'Espanya amb la otorgació de amplies delegacions dels serveis que avui, sense cap ventatja per a l'Estat, ni per a les regions, congestionen l'administració central.

Altres discursos.

El senyor Pereña, diputat per Lleida, parla en nom dels diputats conservadors, que han tingut sempre com ideal la descentralització administrativa, i per ella tan treballaren.

Avui és -diu- el primer acte ferm que's realitza en prò d'aquesta descentralització al qual seguiràn, sens dubte, altres disposicions en la d'avui fundades.

Expressa els seus desitjos per la major prosperitat de la Mancomunitat Catalana, fins que porti al més alt esplendor a la nostra patria (Aplaudiments).

El diputat per Girona, senyor Olesa, parla en nom dels tradicionals, essent les seves primeres paraules de salutació coral al governador civil i als quatre presidents de les Diputacions foses avui en el motllo de la Mancomunitat.

Els tradicionalistes s'envanxen de formar al voltant de la Mancomunitat per a defensar-la i sostenir-la, i no podien fer altre cosa, tan aimants com són de les tradicions de la patria, i cap més gran tradició que la seva vida real.

La Mancomunitat portarà a l'Estat la varietat més rica dintre de l'unitat.

I és la nova organització una aurora bellíssima de la veritable Mancomunitat quan estarà revestida de totes les delegacions i tots els poders, i adquirirà per al bé de la patria el seu màxim desenrotllo. (Aplaudiments.)

El diputat per Girona senyor Frigola, manifesta que una de les més imprescindibles obligacions del Govern és el seguir atentament el moviment català, que demana el desenrotllo de la Mancomunitat.

Aquesta ha sigut demanada insistent i reflexivament, i s'ha concedit ara per Reial Decret, que era ara, lo més radical que's podia fer.

En nom dels reformistes fa constar la seva adhesió, que no és despreciable des del moment en que és possible que el partit reformista formi govern; i s'adhereix amb tant d'entusiasme com pot fer-ho qui, com en Melquiades Alvarez accepta el projecte integre que's portà al Congrés i no un simple Reial Decret. (Aplaudiments).

El senyor Guerra del Rio, en nom dels radicals, comença manifestant el seu sentiment per no estar a tò amb el chor de lloances al Reial Decret i al Govern. El Partit radical és enemic i contrari al projecte de Mancomunitats laborat per les Diputacions i otorgat pel Govern mitjançant Reial Decret.

Al costat de tals afirmacions, fa les d'autonomia i federalisme, dels quals la Mancomunitat diu que no és més que una falsificació.

Tracta les Diputacions provincials d'anti-naturals i, per lo tant, lo que de elles se'n dedueix no pot pas ésser cosa bona i la Mancomunitat catalana no més afavoreix interessos particulars.

Consti -diu- que aquesta és l'actitut de la minoria radical, que s'uneix al vot del diputat madrileny, federal, que va votar contra la Mancomunitat castellana.

Acabades aquestes paraules s'ha sentat l'orador mentres el felicitaven els seus dos companys de minoria.

El senyor Marfà, en nom dels conservadors, s'adhereix de tot cor a les lloances endreçades al reial decret i al Govern. Recorda com en Maura incorporà la Mancomunitat al projecte d'Administració local, defensant-lo durant 14 mesos.

Fà constar que, malgrat no ser ministerial, creu un acert la promulgació del reial decret en aquests moments en que ja molts desconfiaven de que les Mancomunitats fossin un fet.

Es aplaudit, lo mateix que el senyor Montiu, diputat lleidetà, que en nom dels lliberals-conservadors no pot meyns que expressar la seva gran satisfacció al veure plantejat en la realitat el reial decret del Govern.

No's concedeix -diu- tot lo que Catalunya desitja; més s'ha fet lo que ara materialment es podia fer, i lo que tenim serà propulsor del nostre progrés.

El diputat lliberal senyor Sol, expressa entusiasmat els seus sentiments per veure ja realisant-se la esperada Mancomunitat.

La disposició amb que el Govern ha atès les nostres demandes no és tan migrada com sembla.

En ella se'ns concedeix l'unitat, que és la base: lo demás se'ns concedirà com ara se'ns ha concedit lo primer.

Els diputats lliberals veuen amb gran joia aquest acte de la reconstitució política de Catalunya.

Feu elogis de la gestió den Romanones i rendí coral salutació a totes les altres minoríes. (Aplaudiments.)

El senyor Duràn i Ventosa, en nom dels diputats regionalistes, pronuncia el següent parlament:

He de contestar primerament a les salutacions dels representants de les distintes fraccions polítiques aquí congregadas i a l'eloqüent discurs del senyor governador.

I he de contestar principalment an aquest per a recullir les seves importants manifestacions.

Som al principi de l'obra del Govern en sentit administratiu.

S'ha dit i discutit si lo que el Govern ha concedit a Catalunya es molt o poc.

Als que han vist amb enemistat o amb indiferencia tot el procés de la Mancomunitat, pot semblar-los poc lo que se'ns ha acordat: mes els que hem laborat i hem sofert, ens estimem en lo que val la reial disposició. (Aplaudiments.)

Hem arribat a la reconstitució de l'unitat de Catalunya: poc o molt, se'ns reconeix personalitat: es consagra la constitució de l'unitat esperitual de Catalunya que ratificà el poble amb la seva augusta voluntat.

Des d'avui Catalunya és quelcom que té existencia legal: el pas de lo esperitual a la consagració de lo legal es una gran obra, i totes les lluites de la civilització no han sigut rès més que consagrar legals les aspiracions esperituals.

El reconeixement polític ens ha de permetre avençar fins més enlla. No parlem aquí en català perque ens ho ha pregat el governador, car en altre cas hi hauriem parlat.

Mes, ja que l'hem complagut, li demanem que digui al Govern que les nostres aspiracions no's reduexen a lo que avui se'ns ha concedit, sinó que aspirem a la major suma d'autonomia. (Molt bé.)

L'ús que'ns proposem fer de l'unitat de la nostra terra, és en benefici de tot Catalunya: mai per cap provincia especialment. El nostre lema és: tots junts per a tots.

Tal és l'ideal de la Mancomunitat. Ideal més hermós no's pot trobar certament.

Volem, com deia, major suma de facultats. Si el Govern de S.M. posa tot l'amor i concordia que nosaltres posarem en les relacions amb ell, arribarem a una gran obra.

Avui el governador, que'ns presideix, de dret, no pot fer més que trametre lo que fem; mes els diputats de tots els partits hem de treballar concordés.

Veieu, diputats catalans, lo que'ns ha costat tenir la Mancomunitat; veieu, també, lo que hem de fer per a conservar-la dignament.

Nosaltres no som diputats de cap partit, ni de cap provincia; som diputats de Catalunya. (Molt bé.)

Els Estatuts que avui aprovarem seràn un pacte, i com a pacte, imperfecte; mes hi haurà una valiosa part de la nostra voluntat i

del nostre esforç.

L'obra d'avui és obra col·lectiva, i no respònd a l'integritat de totes les nostres conviccions.

Es obra de transacció, i com a tal hem d'arribar al màxim de desprendiment.

Eleveu, enemics, el vostre esperit i raoneu les vostres idees, que aixís l'obra comú tindrà més força.

Els regionalistes tenim la seguretat de que si amb concordia formulem el nostre estatut, el Govern tindrà que acceptar-lo.

Poseu tota la vostra intel·ligència i el vostre esperit !per l'amor de Catalunya! (Grans aplaudiments.)

LECTURA DE L'ESTATUT.

El senyor Homs dona lectura al projecte d'Estatut de la Mancomunitat catalana que ha presentat la Comissió inter-provínciaal de la mateixa i que ja coneixien els assembleistes per haver-se entregat exemplars del mateix al començar la sessió.

El governador, a l'acabar la lectura, proposa que se suspengui la sessió per que la Comissió estudi les esmenes al projecta presents.

El Sr. Valentí, referint-se a les manifestacions del Sr. Duràn i Ventosa, demana que si aquelles constituïen els desitjos de l'Assemblea, a l'objecte de que la minoria radical pogués fer-se càrrec del projecte i proposar les modificacions que cregués pertinents, se'ls concedeixi un plaç llarg per a fer-ho.

El governador manifesta que lo sol·licitat pel senyor Valentí en aquelles altures no és procedent. Diu que'l present moment és d'alta espiritualidad i que no creia prudent que's fes obstrucció a l'Estatut.

Afegeix el senyor Andrade, que en la sessió de la tarde podrà discutir-se ampliament el reglament.

Mes el senyor Valentí objecta que troba perillós que s'aprovi o es refusi el projecte en totalitat.

El governador diu que no hi hà motiu per als duptes del senyor Valentí, tota vegada que en la sessió de la tarde podràn discutir-se'ls estatuts ampliament.

Intervé en el debat el senyor Borjas, qui creu que lo dit pel Sr. Valentí constitueix una proposició incidental, demanant que sobre ella es plantegi el corresponent debat.

El senyor Duràn i Ventosa diu als radicals que en la sessió de la tarde podràn discutir ampliament les esmenes que vulguin presentar.

Recorda els passats debats sobre la Mancomunitat, i fa present que si els radicals no han tingut representació en la Comissió inter-provínciaal és perque no varen voler.

Es clar que ara -- diu el senyor Duràn -- no s'ha d'entrar en el fons de l'assumpte, però tot lo que sigui voler perfeccionar el projecte nosaltres donarem totes les facilitats.

El governador aixeca la sessió.

EL DINAR.

En la sala de la Comissió provincial va començar a un quart de tres el dinar amb que'ls diputats barcelonins van obsequiar als seus companys de les altres Diputacions catalanes.

En quatre llargues taules van pendre seient els comensals, presi-

dint, sota el doser presidencial, el governador civil senyor Andrade, junt amb els quatre presidents.

Les taules estaven hermosament adornades amb flors, i ostentaven una bellíssima i elegant cristalleria.

La casa Regàs, amb l'acreditat personal que té, va servir la següent llista, generalment lloada:

Ostres verdes de Marennes. - Crema d'arròs de gallina. - Perdius amb pastell fumat. - Llagostins amb salsa tàrtara. - Filet de bou amb verdures. - Càpons del Prat, rostits.

Perfecte. - Gelat. - Dolços. - Pinya. - Fruites. - Cafè i licors.

Vins: Castell del Remei. - Priorat ranci 1873. - Comte d'Olzinelles. - N.P.U. - Xampany Codorniu.

El dinar transcorregué animadíssim, fraternalment confosos els diputats de les distintes tendències, els radicals i tot.

Als postres es va animar més la conversa sobre'ls assumptes a tractar en la sessió que anava a començar.

A un quart de quatre van aixecar-se de taula els concurrents.

SESSIO DE LA TARDE.

A les sis de la tarde, i baix la presidència del senyor Andrade, s'obre la sessió, assistin-hi nombrós públic, entre'l que s'hi veuen alguns diputats a Corts.

El president obre la discussió.

Article primer

El senyor Micó dona lectura a l'article primer.

El senyor Guerra del Rio presenta una proposició incidental demanant que's doni més temps per a redactar esmenes a l'articulat, del que s'ha otorgat, perquè s'han fet pretents certs inconvenients.

El president creu que no procedeix el presentar una proposició incidental ja presentada al matí.

El senyor Guerra insisteix amb la raó de que des de la votació ença s'han presentat nous inconvenients.

Diu que'ls diputats de fora Barcelona es queixen de no conèixer el projecte. Els radicals estem en lo mateix i tenim dret a estudiar lo que se'ns proposa. Darrera nostre hi hà el partit més fort de Barcelona i és convenient que se l'escolti.

En conseqüència, demana l'aplaçament en la discussió del projecte.

El governador pregunta si's prèn en consideració la proposició incidental.

Els radicals demanen votació nominal i aixís es fà.

Durant la votació els radicals estàn nerviosos i dirigeixen imprecacions a tort i a dret.

Donat compte del resultat de la votació, és rebutjada la presa en consideració per 39 vots contra 34.

El senyor Valentí s'aixeca i diu que en vista del resultat de la votació, la minoria radical se retira, perquè és patent la voluntat de la majoria d'aprovar el projecte sense discussió.

Mentres els radicals se'n van en actitud tràgica, se senten protestes de tots indrets per los paraules del senyor Valentí, i molts demanen la paraula.

Mes totseguit se renúia l'acte, perque tohom se dona compte de que l'incident és una comedia ja preparada per a retirar-se.

El governador toca la campana i tot resta en calma.

-No ha hà lloc a demanar la paraula- diu el president.

Aixó que ha succeït és un fet i no un debat.

Seguidament és aprovat l'article primer sense discussió.

Article segon.

El senyor Micó llegeix l'article segon.

El senyor Bartrina demana que's llegeixin esmenes abans de l'article, predominant el criteri de la presidencia de que's faci despres per a millor ordre.

Se dona compte d'una esmena dels radicals, en la que's demana que's comprenguin en els serveis els penitenciaris, i que's dissolgui el còs de moços de l'Esquadra.

Se rebutja el segon extrem, per quant és un servei que la Diputació de Barcelona té independentment de les demés.

Posat a discussió el primer extrem, en senyor Lasala demana que's faci constar en l'estatut, el desig o aspiració de que la Mancomunitat tingui les funcions penitenciaris, ja que no pot incorporar-se com a cosa regulada per no ser funció delegada.

El president manifesta que no pot incorporar-se una aspiració a una llei de caràcter preceptiu i taxatiu com l'estatut de Mancomunitat, per ser estranya a les seves facultats.

Pot fer-se constar en l'acta de la sessió mes no en l'Estatut.

S'acorda pendre's en consideració de tota l'Assamblea el desig. (Molt bé, molt bé.)

Se presenta una esmena al paragraf primer en el sentit de que tots els serveis que entrin a la competència de la Mancomunitat, no sols siguin els que al present tinguin les Diputacions, sinó també "en lo successiu".

La ponencia no l'admet per creure que ja va compresa aquesta idea en la redacció de l'article.

El senyor Gil Doria fa la defensa perque amb l'actual redacció no's podria pendre cap iniciativa per part de les provincies.

El senyor España, en nom de la ponencia fa veure com l'amplitud de l'article dona porta oberta a totes les iniciatives, i ademés del general esperit ampli de la redacció, el paragraf sisè ja proveeix taxativament.

Després de rectificar el senyor Gil i de retirar l'esmena, s'aprova l'article per unanimitat.

Article tercer.

S'aprova sense discussió junt amb una esmena referent als emprèstits, acceptada per la ponencia.

Article quart.

A l'article quart, que com els altres ha llegit el senyor Micó, se presenta una esmena en el sentit de que el Consell de la Mancomunitat sigui renovable cada dos anys en lloc de quatre i que en lloc d'anar a l'esmentat Concell un diputat de cada provincia i els quatre que hagin tingut major votació, siguin dos diputats per cada provincia els individus del Concell.

El senyor España, combat l'esmena en nom de la ponencia, fundant-

se en lo beneficiós que resulta per a l'administració la duració en els càrrecs. La causa més influent en la mala administració és el poc coneixement dels assumptes que's tenen de decidir, i una de les causes més determinants del desconeixement dels assumptes és l'escàs temps que's té moltes voltes per a estudiar-los.

En l'assamblea s'hi veu surar, i és llàstima, un esperit provincial, que no es altre el que determina a no acceptar l'article tal com està redactat.

I hem de tenir present, que aquest esperit desapareixerà i que predominarà l'esperit polític; i allavors privariem a la sobirania dels diputats d'elegir a qui tingués per convenient.

El nostre criteri, ha de ser en aquests moments, ampli, lliberal. No sabem quina serà la composició de les futures Diputacions; no sabem aon ons portarà el desenrotll de les lluites polítiques i econòmiques.

Per aixó és precís estar previnguts i donar camp per a obrar degudament.

El senyor Florensa defensa l'esmena perque considera exagerat el plaç de quatre anys per a la vida del Consell. Adomé, és rao capital per a oposar-se an aquet extrem, el que les Diputacions se renovin per meitat cada dos anys, i podria donar-se'l cas de que els representants de la Diputació dintre del Consell, no fossin expressió de la voluntat d'aquesta per haver variat l'equilibri de forces.

L'aspecte de la conveniencia en la major durada possible dels càrrecs públics és en part veritat; més els creients en la sobirania popular no podran veure satisfets que els càrrecs del Concell de la Mancomunitat semblin càrrecs vitalicis.

Respecte de l'altra part de la esmena, se mostra partidari de que no sigui el criteri polític en que domini en el Concell, sinó el criteri administratiu. Aquí hem vingut per a fer administració, i fer altra cosa no seria sense tergiversar l'esperit del Reial Decret.

La personalitat de les provincies exigeix que aquestes designin les persones del Concell.

El senyor Micó, individu de la ponencia, confessa que fou per transacció que va admetre el contingut de l'article.

Al parlar de Mancomunitat, hem de fer-nos el càrrec de que és quelcom essencial el ser diputat dintre de la Mancomunitat. En ella és principi fonamental de que no'ns recordem si representem tal o qual provincia o districte, lo mateix que dintre de la Diputació no'ns recordem de quin districte provenim, quan se tracta d'assumptes generals que afecten al bé comú.

El dia que la Mancomunitat funcioni, seran els diputats, diputats de Catalunya, i no d'una de les seves provincies.

Adomé, un esperit lliberal ens impedeix entorpir la voluntat sobirana de futures assamblees. Al fi i al cap, si la Assamblea creu el dia de demà que s'ha de respectar la personalitat de les provincies, té la porta oberta per a fer-ho.

Aquesta és la opinió que crec veritable, i per esperit de transacció fou que's va acceptar un representant obligat per a cada provincia, fent excepció dels primers quatre anys, en que els representants soran dos per a cada una de les Diputacions.

Rectifica el senyor Florensa, i demana que's fixi a quin criteri s'ha de respondre.

Expressa els seus entusiasmes per la unitat de la patria; mes no's pot desconèixer de cap manera que les provincies tenen personalitat i ha de reflectar-se en el Concell.

Se prèn en consideració l'esmena i oberts torns de discussió, el senyor Frigola la combat.

Sosté que l'Assamblea ha de quedar amb absoluta llibertat per a elegir els seus representants.

Mes els gironins seguim entenent que la Mancomunitat ha de portar en sí l'anulació del criteri provincial, cedint el lloc al criteri de l'opinió del partit. Si aquests tals, tenen representació dintre del Concell, l'obra serà més progressiva; si és el criteri provincial el que predomina, podrà succeir que alguna fracció política no tingués representació, posant en perill l'èxit de la Mancomunitat.

El senyor Gil Doria defensa l'esmena, creient que són gallardies inoportunes el voler matar les Diputacions.

I aquestes, si predomina el sentit del article discutit, se donarà la sentència de mort al ratificar el projecte de Mancomunitat.

Les Diputacions s'han d'unir per a pactar i no per a morir.

El senyor Bastardas combat l'esmena, manifestant abans que no tenia el propòsit d'intervenir en els discussions.

Es una equivocació -diu- creure que la Mancomunitat ve a formar una federació de provincies.

La Mancomunitat és una cosa nova, un organisme nou, amb sava i vida propies, que no mata les entitats provincials, aixís com aquestes no maten als municipis.

La Mancomunitat és primera i principalment la consagració de l'amor a Catalunya i de la tasca nascuda d'aquest amor.

Mes no tots els reunits tenen, segons sembla, aquest criteri; i per ço mateix no's pot obrar amb aquella integritat d'acció que seria necessaria.

Hem de tenir en compte que lo que's vota aquí ha de ser ratificat per cada Diputació, i no hem d'imposar la voluntat d'un criteri que aquí pot ser majoria, mes an alguna Diputació sigui minoria.

Jo crec que lo més patriòtic fora deixar a l'Assamblea amb la més perfecta llibertat d'acció per a elegir les persones més aptes.

Mes no tots pensem aixís, i hem de fixar-nos en que la Mancomunitat no ha nascut pel Reial Decret: ha nascut de la voluntat de quatre provincies que han redactat unes bases que són un pacte. Mentres no hi hagi unanimitat de criteri, la llealtat ens obliga a transigir.

Si d'altra manera ens portessim, correríem el perill de que alguna Diputació no ratifiqués el nostre acord, i els diputats barcelonins som mirats amb recel pels company d'altres provincies...

La majoria dels diputats interrompen a l'orador amb veus de "nó, nó, això mai..."

Podrien recelar d'una hegemonia barcelonina, a la qual Barcelona, cap de Catalunya, quasi podem dir que tindria dret, per ser el centre de l'activitat, per les nombroses colonies, i pels interessos que hi tenen creats innombrables ciutadans de les altres comarques.

Per a evitar-ho tot, sembla millor que tornem a les bases del

1911, i fem dos diputats per cada província, per a mantenir la bona harmonia. Dintre d'uns anys tot canviarà i desapareixeran els recels (aplaudiments).

El senyor Gil Doria, se mostra conforme amb les paraules del senyor Bastardes.

Per altra part, tindrem el gust de votar quasi sempre un president barceloní, lo qual donarà un vot més a Barcelona.

Reconec la cavallerositat dels diputats barcelonins i tinc gran complacència en manifestar-ho.

El senyor Duran i Ventosa intervé en la discussió.

La situació dels diputats de Barcelona és delicadíssima en aquest moment, encara que no dubto de l'amor dels diputats germans.

S'ha parlat molt de la hegemonia de Barcelona, i això és lo que fa que la qüestió que ara debatim sigui delicada per a nosaltres.

I l'assumpte que tractem és una d'aquelles coses en les quals s'ha d'evitar l'arribar a una votació.

En la reunió de la ponència d'ahir, on abundaven els diputats lleidatans, al tractar d'aquesta qüestió, deiem que'ns abstiníem de votar. I aixís ho férem, votant els de Tarragona i Girona pel contingut del projecte i decidint-se la opinió dels de Lleida, acceptant-los-hi una esmena.

Avui hem de posar el cor més amunt, que totes les menudències i els egoïsmes : és la Mancomunitat qüestió de fè i de gran optimisme.

Hem vingut a laborar el major bé per a Catalunya. Si tenim fe, arribarem a lo que'ns proposem, i de lo contrari els nostres esforços res conseguiran.

Nosaltres, els diputats barcelonins, tenim tanta fè en lo que portem en les nostres mans, que en la qüestió que ara's debat ens resignem a votar (Sensació).

Penseu bé, diputats de les altres Diputacions, que hem arribat a un moment trascendental; penseu bé que'ls Reial Decret de Mancomunitat és poca cosa, i que amb ell no podrem regenerar a Catalunya, si no tenim fe en que vindran altres concessions degudes al nostre patriotisme i a la esplèndida energia de l'ànima catalana.

Totes les suspicàcies desapareixeran en quatre anys, i per això és que acceptem incloure en l'Estatut, per aquest temps, lo que vosaltres desitgeu.

Dintre de quatre anys, tingueu la seguretat de que no hi haurà ja aquest esperit provincià.

Penseu-ho bé, no'ns fermeu les mans; no rezeleu de nosaltres.

Penseu que el mateix fervent patriotisme hom de tenir avui per a fonamentar que demà per a construir.

Grans aplaudiments de tots els escons i veus sinceres d'aprovació.

El senyor Florensa, en nom dels firmants de l'esmena diu :

Lleialtat per lleialtat, confiança per confiança, no dubtem de vosaltres, diputats barcelonins i retirem l'esmena.

Novament se senten grans aplaudiments i mostres d'aprovació.

Es retirada una altra esmena i el senyor Margà en defensa una altra sobre els nomenaments dels empleats, per a que siguin fets per l'Assemblea.

Intervenen en la discussió els senyors Barata i Vilahur.

El senyor Duran i Ventosa demostra la necessitat de que el Consell pugui nomenar i separar els seus empleats per al bon ordre de l'administració, i per l'elemental raó de la necessària atribució de poder que han de tenir els governants sobre el seu personal.

El senyor Frigola apoya l'esmena, demanant que es garantitzi en l'Estatut, reglamentant-ho la provisió de càrrecs.

El senyor Duran s'hi oposa per no poder entrar un Estatut ampli en aquests detalls d'organització. Ademés, queda garantida la potestat de l'Assemblea per a revocar acords de personal des del moment que té en la seva ma aprovar o no el pressupost assignat als càrrecs.

El senyor Olesa combat també l'esmena, que és rebutjada per immensa majoria.

Es retirada una altra esmena; i el senyor Marfà en presenta una en el sentit de que el president del Consell permanent no sigui el mateix de l'Assemblea, per a que aquesta pugui fer obra fiscalitzadora amb tota llibertat.

El senyor Olesa, en nom de la ponència, no accepta l'esmena, per raó de que la Mancomunitat ha de tenir representació en totes les coses en què n'hi hagi conveniència. Lo contrari, fóra desconfiança en el president. Un exemple és viu en els alcaldes, que, entre altres coses, ordenen els pagaments i no obstant, presideixen les sessions, dirigint els debats, fins en aquells en que es fiscalitza la seva gestió.

Sempre queda, en cas de censura, la qüestió de dignitat que fa que el president es retiri, i presideixi un dels quatre vis-presidents. (Molt bé).

El governador deixa la presidència a mig discurs del senyor Olesa, i aquest parla en català, reprenent el castellà a l'entrar de nou el governador.

Al dirigir-se al governador i manifestar-li que durant els moments que es trobava absent ha parlat en català, el senyor Andrade li diu que hauria tingut molt plaer i satisfacció en haver-lo sentit parlant en català.

Defensa que el Consell pugui assessorar-se tècnicament amb diputats de fóra el Consell.

El senyor Marfà es ratifica en els seus punts de vista, fent expressió de la confiança absoluta que li mereix el senyor Prat de la Riba, que sembla designat com a primer president.

(Aquest es resisteix a que's parli d'aquest assumpte).

El senyor Duran i Ventosa parla per una allusió feta pel senyor Marfà i per a convèncer-lo de què el president del Consell permanent deu ser-ho també de la Mancomunitat, recorda un precepte del projecte d'Administració local degut al senyor Maura, que fe del senyor Marfà, com s'ha expressat públicament, en el qual el Consell Permanent -que en dit projecte té un altre nom- es presidit per l'Alcalde, que és president també del Capitol municipal.

El senyor Marfà rectifica de nou, i encara que no's declara convençut retira l'esmena.

S'aprova l'article quart.

Article quint.

L'article quint, que's refereix als tràmits necessaris per al cas que una de les províncies vulgui separar-se de la Mancomunitat

ofereix poca discussió.

Hi ha tres esmenes retirades, més l'una és retirada i l'altra refusada per la ponència. La tercera la defensa el senyor Flerensa, però totseguit la retira, quan la ponència aclara alguns punts de l'article.

Disposició transitòria.

No s'ha presentat cap esmena, i per lo tant, és aprovada sense la més petita discussió.

Discursos finals.

El governador dona per acabada l'Assemblea, amb un breu i subtàncions parlament, en el qual se felicita de l'ordre, serenitat i sensatesa que ha regnat en el transcurs de la mateixa.

En nom del govern i propi felicita als senyors diputats per l'alta civilitat demostrada en el curs dels debats.

Diu el senyor Andrade que per ell constituirà un gran orgull l'haver presidit un acte tan trascendental, i dóna mercès als assembleïstes per haver usat durant el transcurs del mateix la llengua castellana, permetent, al fer-ho aixís, que ell pogués fer-se càrrec de tot lo exposat.

Acaba dient que si les circumstàncies el portessin novament a presidir un acte com el d'avui, ja no tindria necessitat de que's fes aixís, perquè ja coneixeria el català.

El president de la Diputació de Lloida, senyor España, contesta al governador en nom de l'Assemblea.

Expressa la satisfacció que ha causat als assembleïstes el fet de que l'acte d'avui hagi sigut presidit per un home com el senyor Andrade, qui ha demostrat tenir un alt sentit de correcció i imparcialitat.

Agraeix les paraules de simpatia del senyor governador, la conducta del qual mereix les més afectuoses consideracions de tota l'Assemblea.

I amb aquest parlament se dóna l'acte per acabat.

ASSEMBLEA CONSTITUENT DE LA MANCOMUNITAT CATALANA.
(La Veu de Catalunya - 7 abril 1914)

La jornada d'ahir, Assemblea constituent.

A dos quarts d'onze del matí comença l'Assemblea de Constitució de la Mancomunitat Catalana.

L'acte, que resulta solemníssim, es celebra al saló de sessions del Palau de la Generalitat Catalana.

El saló presenta el mateix aspecte imponent de la darrera assemblea de diputats provincials de Catalunya, en la que's va aprovar l'Estatut de la Mancomunitat.

Els diputats van de levita.

Els pocs seients que queden a disposició del públic són ocupats tan aviat com s'obre el saló.

Els assembleistes hi assisteixen quasi tots. N'hi falten quatre o cinc als quals ha sigut del tot impossible fer acte de presència per trobar-se malalts o ausents.

El governador civil de la província, don Rafael Andrade, a l'arribar al Palau de la Generalitat es rebut pel President de la Diputació de Barcelona don Enric Prat de la Riba.

El senyor Andrade es saludat afectuosament per tots els assembleistes.

Ocupa la presidència, tenint al seu costat al senyor Prat de la Riba, Riera, Mestres i España, presidents respectius de les diputacions de Barcelona, Girona, Tarragona i Lleida.

S'obre l'Assemblea i el secretari don Joan Homs llegeix la convocatòria de l'acta i el Reial Decret aprovant l'Estatut de la Mancomunitat.

Immediatament es constitueix la taula d'edat per a la qual són elegits: don Víctor J. Olesa, jaumí de Tarragona, president; i don Rafel Guerra del Rio, radical, de Barcelona; don Frederic Frigola, reformista, de Girona; don Josep Fortuny, lliberal, i don Xavier Llorens, lliberal, de Lleida, secretaris.

Es suspèn la sessió per deu minuts a l'objecte de que els diputats es posin d'acord per a la constitució de la taula definitiva.

Alguns grups polítics passen a reunir-se per separat en els salons de la galeria del Palau disposats a l'efecte.

El senyor Andrade saluda a l'Assemblea, de qual acte diu que'n guardarà un bon record per tractar-se d'una Assemblea a on hi són aplegats els més veritables representants de Catalunya.

Diu que avui en realitat comença una nova era de resorgiment, un nou estat de coses, una nova manera de apreciar lo que són províncies i regions, que era el somni daurat des del temps de la vostra joventut.

Fa vots per a que acompanyi als diputats bona fortuna i acert. Si per a obtenir-lo -afegeix- us cal el recurs de l'autoritat podeu comptar-hi i no us mancarà. (Aplaudiments).

El senyor Olesa li contesta amb un breu discurs. Diu que sent immensa joia pel fet de poder presidir la constitució de la Mancomunitat Catalana, aspiració lligítima dels catalans.

Dóna en nom de tots els assembleistes les gràcies al governador, del qual recorda les promeses que va fer en la darrera Assemblea oferint que se'l comptés com a un català més.

Al deixar constituïda la Mancomunitat diu que li plau fer formal promesa de que ella sabrà guardar amb fidelitat les santes i glòries tradicions de Catalunya (aplaudiments).

El governador pren comiat dels diputats i es retira de la sala acompanyat dels que componen la taula d'edat i del senyor Prat de la Riba.

Els diputats lliberals van tenir una reunió després de la qual van facilitar als periodistes la següent nota oficiosa :

"Reunidos los diputados liberales monárquicos que forman parte

de la Asamblaea de Mancomunidad Catalana, en número de veinticuatro, acordaron por unanimidad : primero, Constituirse en grupo político, designando para que los represente a don Lluís Ferrer i Barbara. segundo, Designar los individuos para formar parte de la mesa y consejo permanente, y tercero, dirigir expresivos telefonemas a S.M. el Rey y al señor conde de Romanones, haciendo constar su inquebrantable adhesión".

Els assembleistes.

Els diputats que van assistir a l'Assemblea són els següents :
De la Diputació de Barcelona.

Don Enric Prat de la Riba i Sarrà, diputat per Vich-Granollers; don Joaquim Cabot i Rovira, per Barcelona; don Alexandre Bosch i Catarineu, per Vich-Granollers; don Antoni Abadal i Portabella per Manresa-Berga; don Francesc Alegre i Roig, per Terrassa i Sabadell; don Pacià Amiguet i Trius, per Igualada-Vilafranca; don Lluís Argemí i De Martí, per Barcelona; don Joan Barata i Quintanas, per Terrassa-Sabadell; don Francesc de A. Bartrina i Roca, per Mataró-Arenys de Mar; don Albert Eastardas i Sampere per Barcelona; don Angel de Borjas i Ruiz, per Barcelona; don Joaquim Borrás i Ferrer, per Manresa-Berga; don Lluís Duran i Ventosa, per Barcelona; don Feliu Puges i Vilà, per Vic-Granollers; don Lluís Ferrer i Barbanà, per Mataró-Arenys de Mar; don Joaquim Forcada i Monés, per Barcelona; don Rafel Guerra del Rio, per Barcelona; don Lluís Isamat i Lazzoli, per Barcelona; don Antoni Gensana i Llopart, per Vilanova-Sant Feliu; don Gaietà Marfà i Clivillès, per Mataró-Arenys de Mar; don Eduard Micó i Busquets, per Vilanova-St. Feliu; don Iu Minoves i Anglerill, per Manresa-Berga; don Lluís Pericas i Morros, per Vich-Granollers; don Josep Puig i Cadafalch, per Barcelona; don Josep Queralt i Martí, per Igualada-Vilafranca; don Francesc Rafols i Trabal, per Igualada-Vilafranca; don Isidro Rius i Font, per Igualada-Vilafranca; don Joan Maria Romà i Comamala, per Manresa Berga; don Joan Sala i Busquets, per Terrassa i Sabadell; don Ricard Sampere i Tort, per Terrassa-Sabadell; don Rafel Ulled i Altimir, per Barcelona; don Santiago Valentí i Camp, per Barcelona; don Pius de Valls i de Feliu, per Mataró-Arenys de Mar; don Narcís Verdguer i Callís, per Barcelona.

De la Diputació de Girona.

Don Agustí Riera i Rau, diputat provincial per Girona; don Bonaventura Sabater i Bursset, per La Bisbal; don Frederic Frigola i Palau, per Santa Coloma de Farnés; don Tomas Montagut i Bosch per Clot-Puigcerdà; don Josep Irla i Bosch, per La Bisbal; don Miguel Matas i Tauler, per La Bisbal; don Martí Inglés Folch per Figueras; don Narcís Xifrà i Masmitjà per Girona; don Joaquim Coromina i Gispert, per Girona; don Vicens Folgado i Guasp per La Bisbal; don Isidro Rius i Pius, i don Lluís Bolos i Saderra, per Clot-Puigcerdà; don Josep Maria Vilahur i Caselles, per Girona, don Josep Maria Bofill i Galtés, per Santa Coloma de Farnés; don Carles Jordà i Pugas, per Figueres; don Lluís Pons i Heras, per Figueres; don Francisco Carbó i Ferrer, per Santa Coloma de Farnés, don Pius Cabañes i Font, per Santa Coloma de Farnés.

De la Diputació de Lleida.

Don Francisco Roca Lacosta, don Alfred Pereña i Reixachs, don Joan Oliver i Capdevila i don Alfons Piñol y Salvat, diputats provincials per Lleida-Borjes; don Romà Sol Mestre, don Delfi Canella i Cots i don Josep Cabecerà i Borràs, per Balaguer; don Ramon Riu i Vendrell, don Manuel Florensa i Farré, don Francisco Montaña i Santamaria i don Salvador Montiu i Reñé, per Cervera-Solsona; don Josep Gil i Doria, don Josep Maria España, don Pere Lasala i Borderas i don Antoni Mestre Casals, per Tremp

-Viella; don Joan Rovira i Agelet, don Josep Ignasi de Llorens i don Llàtzer Sibis i Fort, per Seu-Sort.

De la Diputació de Tarragona.

Don Anselm Guasch i Robustó, don Josep Fortuny i Aleu i don Joan Palau i Mañó, diputats provincials per Tarragona-Vendrell; don Josep Compte i Juncosa, i don Joan Alentorn i Ardevol, don Pere Altés i Rams i don Miguel Sas i Mor, per Falset-Gandesa; don Ramon Vidiella i Balart, don Antoni Borrell i Sugrañes i don Antoni Estivill i de Llorach, per Reus; don Francisco Roig i Navarro, don Francisco Canivella i Curtó, don Joan Povill i Miró, i don Víctor J. Olesa i Fonollosa, per Tortosa; don Matias Guarro i Ribó, don Josep Mestres i Miquel, don Artemi Padró i Sanromà i don Estanislau Tell Bonanat, per Vallis-Montblanch.

La presidència.

A dos quarts de dotze es renia la sessió ocupant la presidència la taula de edat.

Es vota el càrrec de president, La elecció dura llarga estona.

Al començat l'acte de l'escrutini es fa un religiós silenci.

El resultat de la votació es el següent ;

Don Enric Prat de la Riba, 80 vots.

En blanc, 6 vots.

El president d'edat, don Victor J. Olesa proclama president de la Mancomunitat Catalana a don Enric Prat de la Riba.

La proclamació es rebuda amb un llarg i entusiàstic aplaudiment.

Se suspen breus minuts la sessió.

Les vis-presidències.

Durant la suspensió de la sessió alguns grupus polítics es van reunir novament en diferents salons de la casa.

Els senyor Prat de la Riba que va anar al deu despatx, va rebre corals i afectuosos felicitacions de la majoria dels diputats.

Aquesta elecció va produir general satisfacció.

Es va comunicar al Govern civil i els corresponsals de Madrid la van donar seguidament als seus diaris.

Els radicals, en la votació de la presidència, van votar en blanc.

A la tarde.

A un quart de dues de la tarda es renia la sessió. Lluiten dues candidatures.

Es procedeix a l'elecció de vis presidències, donant el següent resultat:

Primera vis-presidència: Duran i Ventosa 68 vots, Ramon Vendrell, 5. Ramon Riu 5, Gil Dòria, 1.

Segona vis-presidència; Ramon Riu 71, Gil Doria 9, Bastardas 1.

Tercera vis-presidència: Ferrer Bàrbara 71, Isidre Rius 9, Antoni Estivill 1.

Quarta vis-presidència: Antoni Estivill 75; Isidre Rius 1, Ferrer Bàrbara 1.

El president fa la proclamació dels vis presidents elegits, que són els següents :

Primera vis-presidència; Lluís Duran i Ventosa, regionalista, de la Diputació de Barcelona.

Segona vis-presidència: Ramon Riu Vendrell, nacionalista, de la Diputació de Lleida.

Tercera vis-presidència: don Lluís Ferrer i Bàrbara, lliberal, de la Diputació de Barcelona.

Quarta vis-presidència: Antoni Estivill, reformista, de la Diputació de Tarragona.

A un quart de tres el president suspèn la sessió per a renuar-la a la tarde.

Les secretaries.

A les cinc de la tarde i ocupant la taula presidencial, la d'e dat, se renua la sessió, fent-se la elecció dels diputats que deuen ocupar les secretaries.

Lluiten dues candidatures.

La elecció dóna el següent resultat:

Primer secretaria: Sol 67 vots; Pereña 4; Ulled 4; Irla 1.

Segona secretaria: Vidiella 67 vots; Irla 4; Pereña 3; Carbó 1 Ulled 1.

Tercera secretaria: Carbó 65 vots; Fortuny 5; Irla 4; Pereña 2; Roma 1.

Quarta secretaria: Roma 53 vots; Ulled 1; Forteny 10; Pereña 4; Irla 1; en blanc 1.

Fet l'escrutini el president senyor Olesa proclama secretaris als següents diputats:

Primera secretaria: Ramon Sol, liberal, de la Diputació de Lleida.

Segona secretaria: Ramon Vidiella, nacionalista, de la Diputació de Tarragona.

Tercera secretaria: Francesc Carbó, conservador, de la Diputació de Girona.

Quarta Secretaria: Joan Maria Roma, jaumí, de la Diputació de Barcelona.

Presa de possessió.

El senyor Olesa pren comiat de l'Assemblea, cedint la presidència al nou president senyor Prat de la Riba, elegit diu "pel sufragi unànim de tots vosaltres".

Dedica grans elogis al senyor Prat, de qui diu que ja era per l'esperit de tots president de la Mancomunitat i que avui no s'ha fet altra cosa que legalitzar lo que era desig de tots. (Molt bé). Recorda com el senyor Prat va dedicar tots sos esforços i sos talents a la formació de la Solidaritat Catalana, i diu que les mateixes energies té de dedicar a la Mancomunitat per la que tant ha treballat. (Mostres de aprovació).

Dedica una salutació a les nacionalitats espanyoles, desitjant per totes elles un esperit de resorgiment (Grans aplaudiments).

El senyor Prat de la Riba passa a ocupar la presidència, essent rebut amb un gran i entusiastic aplaudiment.

Al seu voltant hi prenen seient els vis-presidents i secretaris elegits.

El senyor Prat de la Riba s'aixeca entre l'expectació de tots els assembleïstes i en mig d'un religiós silenci.

AL CAP DE DOS CENT ANYS 1714 - 1914DE MORT A VIDA

(La Veu de Catalunya, 7 abril 1914.)

En aquest temps, ara fà justos doscents anys, havia començat l'agonia de Catalunya. Barcelona era encerclada d'enemics. Pels camins i estrades que, segons l'antiga llei, protegia la Potes-tat real, no hi podien pas anar els catalans "segurs i quitis amb totes llurs coses sense cap por", ans al contrari, car la terra formiguejava d'enemics que la volien esclava o morta. I no era sols l'odi l'iniquitat i la traidoria que la feien desgra-ciada, car bé se n'havia fet ella mateixa, entregant troços del seu esperit nacional, font en altre temps de tantes glories. Com noble dama caiguda en oprobi i abjecció, s'havia després de les millors gales per l'oripell emmatllevat; però al veure's befada i escarnida, sentia la rebifalla de la secular noblesa i un bull de sang la redraçava tota. Aixís, al venir la gran caiguda i la mort aparent, el cos inanimat era redimit pel martiri que l'inun-dava de clarors. Les flames de l'incendi se tornaven auriola d'immortalitat.

Jo estic que, a fi de comptes, va ésser una sort el seguit de desastres que, ara fà doscents anys, arribaren a l'enfonzament de la nostra terra. Sense ells, Catalunya hauria acabat per despendre's de tot son esperit en un renunciament de cada dia, de cada hora. I ja quasi ho havia fet, i sols en aquell trànsit de mort ne "recobrà la consciencia i se'n sentí penedida, recti-ficant els errors passats amb aquella memorable crida als pre-sents i als venidors per donar testimoni d'haver "executat les últimes exhortacions i esforços" i protestar "de tots els mals, ruïnes i desolacions que sobrevinguessin a nostra comuna patria.

Però el mal i les ruïnes i les desolacions venien ja de lluny. Rompuda l'unitat de la tradició històrica; bandejada la llengua nacional, no sols de les obres d'alta literatura, sinó de les festes i reunions aristocràtiques; morta la poesia i refugiades les seves despulles en la llengua dominadora o en les formes dia-lectals; entregats els prestigis més forts a la cultura foreste-ra; deslligats entre si tots els elements que constitueixen la riquesa material i esperitual dels pobles, no hi havia més remei que esperar la mort, amb l'"esclevitud certa i forçosa". Cata-lunya s'endinsava en les tenebrors d'un lent però segur suicidi. Mes, com l'individu que cerca voluntariament la seva fi i es re-gira aïrat contra aquell que vol precipitar-la, aixís també Catalunya es regirà contra l'enemic, recobrant en la caiguda les ansies de viure que havia anat perdent.

I veu's aquí com el punt de l'amribada al fons de l'abim fou el d'arrencada per a l'ascensió. La pujada era penosa. Grans man-yocs de cadenes lligaven de peus i mans la morta viva. Però l'es-perit, abans somort, ne sentia el pès. Bona senyal, Catalunya en la desgracia, havia cobrat novament la seva cohesió i ho demos-trava aixís que en tenia avinentesa, sent-ne tal vegada l'exem-ple més típic el que donà al cap de vuitanta anys de la caiguda, amb motiu de la guerra del Rosselló. Tal devia ésser l'exemple, que s'imposà als militars i polítics d'Espanya i de França, fins al punt que coincidissin en considerar Catalunya com a nació homes tan distanciat per l'esperit i per les circumstancies com el general Ricardos i el convencional Robespierre.

Sota les cendres revivia el caliu. I ara un pas, ara un altre, Catalunya ha anat fent i fa encara camí amunt. A voltes l'ha aturada momentàniament un obstacle, però aixó li ha servit enca-

ra de saludable repòs per cobrar nou alè i reprendre la ruta amb major embranzida. Naturalment que el camí és llarg. Pero cal tenir en compte que també ho fou el de la decadència. De l'arbre caigut no'n restaven més que estellicons i les arrels vives.

L'obra d'uns segles de destrucció sols a copia de segles podia reparar-se. I prou se n'ha feta en els dos que'ns separen de l'any 1714. S'ha renuat la tradició històrica; s'ha rehabilitat la nostra llengua per als més nobles usos de la ciència i de les arts que, animades per l'alenada benefactora de l'esperit de la terra, comencen ja a imposar-se arreu del món; han renat el nostre comerç i la nostra indústria; s'ha creat una riquesa catalana i, paral·lelament, una cultura catalana; s'ha convertit allò que fou un cadavre en un cos viu, amb carn i òssos, amb nervis i múscols, amb sang nova que circula per tots els mem**br**es i dona vida a tots; i l'unitat de Catalunya, tant temps oblidada, s'ha imposat als catalans, que, com els d'ara fa dos segles i'esclavitut, veuen ja "certa i segura" la redempció, amb la dels fills de les altres encontrades ibèriques, que veuràn arribada l'hora de convertir el conjunt de províncies sense esperit, ideal fracassat de l'Espanya unitarista, en un esplet de nacions que formaràn un ric imperi, en el qual podrà entrar sense cap rezel la germana que avui fa vida apart.

I tot aixó s'haurà conseguit pel resorgir potent de Catalunya i per l'esperit de la seva unitat que se'ns ha hagut de reconèi**x**er i que l'Assamblea Constituent de la Mancomunitat Catalana ve a consagrar d'una manera definitiva.

La transcendència de l'acte d'avui és extraordinària. No és el triomf de l'ideal però ens hi acostava un pas més. I aquest pas és aquell pas que, en el decurs d'una llarga caminada, coincideix amb el salt que us fa el cor a l'ovirar al lluny el terme desitjat de la penosa ruta.

Després d'haver salvat els més grans perills, després d'haver vist cara a cara, més d'una vegada i més de dues, l'imatge de la mort que sotjava la nostra terra i totes les que amb ella conviuen dintre d'Espanya, som ja a les envistes de la de promissió. **!Alegrem-nos, germans!**

J. MORATO.

EL DIA SANT DE CATALUNYA

(La Veu de Catalunya, 7 abril 1914.)

Avui és el dia, avui, que cessa la nostra vilesa.

Es debades que una certa opinió romàntica, la del vell Chateaubriand, cantés que hi hà encara quelcom més bell que una bella cosa, i és les runes d'una bella cosa. Es debades que s'hagi aplicat aquest sentit a la vida col·lectiva una certa estona, trobant interessants, patètics, els últims Abencerrats, els Pells Roges, o els catalans heròics que protestaven en castellà de la tirania castellana, amb l'ànima encongida fins al suïcidi.

"Grosso modo" no es pot perdre col·lectivament sinó per raó de inferioritats, de decadències, de inintel·ligències. El perdre és sempre un càstic merescut. La derrota i el subsegüent esclavatge si són consentits, si no obren immediatament com formidables càuteris, minven, degraden, omplen de timidesa servil, d'automatisme resignat. Tota l'ànima s'enmalalteix; i quan venen aparències de vigoria, adopten, per contracop formes estantiques i brogidores, incapaces, devegades per sigles, d'anar dipositant damunt el sol descalçat per les aiguades, l'humus lent i infinitament complexe d'una civilització.

No cal parlar de la misèria infinita dels moments en els quals el poble és mort com un fust, com una pedra, i satisfà les necessitats primaries de la vida amb epicureisme de pobre; i escurça el seu esperit fins que càpiga dins el motllo opressor d'una artificialitat; i s'agenolla, faldament sigi amb gest purament exterior, davant d'aquest monstre espaventable: la llei que ell no s'ha fèit. Ni cal retreure -tant a la vora és, tantos romanalles se'n veuen a l'horitzó- aquell instant de la latsa vigoria, les palpentes de l'orb que ja és guarit i encara no hi veu; els crits d'independència que encara més que el rastre de les manilles senyalen que s'acaba de sortir d'un lloc infamant; l'encloure tota la patria en un crit de venjança, com declarant que no és conceb el còdic, la justícia per tots, la justícia amb ritme i eternitat.

Però és adhuc en el període de una vera preparació de la llibertat, de una segura expansió de la vida feconda que comença de canalitzar-se i aprofitar-se tota, que se sent, que hem sentit nosaltres encara, el fel i el migrament, per tal com les nostres espontaneïtats eren precaries davant la rutina que governava l'Espanya, i teníem la nostra riquesa amb la mateixa angunia que si fos robada, i conqueríem només amb mitges alegries, i els nostres avenços eren condicionats en tal manera, que devegades els hauríem deixat amb recança damunt l'altar de Catalunya si no'ls hagués acompanyat la immensitat invencible de la nostra amor. I d'aquest estat de sotsobra se'n dolia tot, la serenitat pública i la privada, el geni i la virtut, la força i l'harmonia. I entenguí's que Catalunya, si ens ha prodigat aquests darrers anys la seva gloriosa de la seva virtut més autèntica que mai, ha estat tot o dolent-se de nostra condició de llavors, fins en ço que passatgerament pogué semblar lloable; i no ens pagava pas l'elegia, la conspiració, l'amarguesa, ni tan solament el petit treball diari, el daler apressat i quasi fortiu, sinó L'OPTIMISME DE QUE SERIEM LLIURES.

I avui, avui és el dia que cessa la nostra vilesa.

Avui és el dia que l'ànima de Catalunya comença la seva graciosa i natural senyoria, es el dia que comencem d'ésser responsables, que comencem d'ésser honradament i públicament nosaltres mateixos. Som un troç modest de la terra, i les midades atribucions

que exercim són més modestes encara. Però no és això l'important en la diada d'avui, el dia Sant del nostre poble. L'important és que no teníem llibertat, i avui se'ns atança coberta de mil vels com una núvia. D'aquesta mica de constitució jo n'espero més que de segles d'esclavitut frísosa i revolucionaria. Cert és que de la consciència neix el daler de llibertat, però la llibertat centuplica la consciència.

Em recordo que a la Lliga de Catalunya hi havia dues làpides: l'una, tota negra, amb paraules famoses del nostre darrer esfondrament, datan-les, i l'altra, en blanc. Jo posaria en aquella làpida blanca la data d'avui. I amb ella, simplement, unes quantes inicials que estic segur, amb fè d'il.luminat, que tindrien complement: "S. P. Q. C." ço és: Senat i Poble de Catalunya.

JOSEP CARNER.

EL DISCURS DEL PRESIDENT DON ENRIC PRAT DE LA RIBA
(La Veu de Catalunya 7 abril 1914)

El discurs diu aixís :

"Senyors Diputats :

Els vots amb que acabeu d'honrar-me posen al damunt meu grans devers, grosses responsabilitats. Per acompanyats que'm vinguin d'un honor altíssim, que fundament us agraeixo, veig aquestes devers sento aquestes responsabilitats, tal com són, amb tota la seva duresa. I veig més encara; per la forma excepcional, extraordinària, com hem arrencat al poder públic aquesta Mancomunitat, i la forma excepcional, extraordinària també, com aquesta Mancomunitat haurà de créixer i ampliar-se, necessàriament han de sobrevènia obstacles, que entrebancaran, que cohibiran la nostra acció, que tal vegada ens privaran de correspondre a les grans esperances del nostre poble i de fer-nos dignes de la successió gloriosa d'aquells passats que tenien en les seves mans, com des d'ara tenim nosaltres en les nostres, la representació unitària de Catalunya.

Per això al rebre de vosaltres aquests devers, aquestes responsabilitats, he de demanar-vos un dret: el de reclamar i obtenir la vostra cooperació, i no una cooperació nominal, passiva, sino una col·laboració eficaç, per a enfortir, guiar i completar l'acció meua i la dels companys que poseu al davant de la Mancomunitat.

El moment d'ara, aquest moment que gracies a Déu hem pogut viure, en que neix, en que comença a ser la Mancomunitat, és un moment de gran transcendència per la terra catalana.

Som a una girada fonamental, decisiva, de la vida catalana : la Mancomunitat clou un període, i n'obra, n'inicia un altre. Clouem el període que comença amb la caiguda de Barcelona, amb el decret de Nova Planta, amb la supressió del Concell de Cent i de la Generalitat; i n'iniciem un altre, que és el demà, que és el pervindre, que és lo desconegut; però un demà, un pervindre, un desconegut, que la consciència del nostre dret i de la nostra força, i la direcció de les corrents universals, que no són encara el demà, però van creant-lo, ens assegurin que serà triomfal per Catalunya i d'estreta germanor amb els demés pobles hispànics.

Aquest any se'n compleixen 200 que Catalunya, en una lluita entorn de qüestions dinàstiques, va perdre el règim autònom que entre gava una part del seu Govern a la seva representació popular i aristocràtica. Aquesta part de intervenció en el govern propi era petita, més petita que la que exerceixen les institucions dels Cantons de Suïça, o els Estats d'Alemanya i de la República Nord-Americana, sense perill ni ofensa per la cohesió i la força interior i exterior d'aquests Estats.

Però per modestes que fossin aquestes nostres institucions autònomes, estaven informades d'un ample sentit de llibertat, incompatible amb les idees i els sentiments que regien llavors els homes i els Estats; i per això varen anar decandint-se, apagant-se com un llum en una atmosfera viciada, fins a la gloriosa sotragada de 1714.

Des de llavors Catalunya no ha tingut cap orgue unitari de la seva personalitat, format pels seus elegits. Ha tingut, sí, virreis, capitans generals, governadors, regents d'Audiència, quefes polítics; però tret de breus moments en la crisi de la guerra de l'Independència, no ha vist Catalunya al davant seu, durant aquests dos segles, cap institució nascuda de la seva voluntat i plena del seu esperit, que la representés tota sencera, com sencera la

representaven i dirigien les Juntes de Braços i l'antiga Diputació que varen llegar-nos aquesta Casa.

Doncs bé, senyors Diputats; des d'ara, des d'aquest moment, que gràcies a Déu hem pogut viure, Catalunya tindrà una Institució que la representarà tota sencera, que donarà forma corporal a la seva unitat espiritual, que donarà una organització jurídica a la seva personalitat. I això sol és ja d'una transcendència extraordinària: per això sol, la nostra vida pública durant 200 anys, descentrada, llençada violentment fora dels riells d'una actuació ordenada, tornarà a situar-se dins d'una absoluta normalitat, perquè la Mancomunitat canalitzarà el sentiment i la voluntat colectives, i tots els ciutadans de Catalunya sabran que una part dels nostres destins més petita o més gran, segons siguin les delegacions que es conseqüeixin, serà ja lo que ells lliurement vulguin que sigui.

Però la Mancomunitat ens planteja amb més urgència que mai un altre problema, un problema de poder, de funcions d'autonomia. L'Estat autoritzant a les províncies per a mancomunar-se no s'ha desensenyorit de rès, no ha traspassat a la Mancomunitat cap de les funcions que congestionen l'Administració central. I sense les delegacions, la Mancomunitat, que com a personalitat és tot, com a poder no és rès: és el paper i el segell de que parlava un illustre amic que m'escolta: és la capsa buida, és el vas que espera el contingut.

La nostra feina capital, doncs, durant aquest primer període, és estudiar, preparar i obtenir les delegacions. I això suposa dificultats de tota mena. Vosaltres ho sabeu prou, vosaltres que vos heu format en contacte amb la realitat a dins de les corporacions locals, vosaltres ho sabeu lo que significa dividir, i parcialment traspassar serveis complexos en ple funcionament; vosaltres sentiu amb això no més la multitud de problemes tècnics, econòmics i jurídics que les delegacions plantejen i els interessos creats que han de salvar-se.

Però l'obstacle més gros serà la resistència de l'administració, la tradició d'absorció, d'abassogament de funcions i medis del poder públic a Espanya. A Alemanya l'Estat ha dirigit amb cura minuciosa l'enfortiment de la vida local: per a dotar-la de medis econòmics que són font primera de poder, ha creat i reforçat impostos, i quan ja han estat al ple del seu rendiment, els ha cedit als organismes locals. Compareu aquesta activitat amb la dels ministres disposant per R.D. o R.O. de les caixes provincials, gravant els nostres pressupostos amb càrregues de l'Estat i abasegant totes les fonts d'impost, i deixant totalment indotades les hisendes locals.

La resistència serà, doncs, formidable; però també és formidable la nostra força. No vos heu deturat mai, senyors diputats, a considerar com si'n fossim fòra, com si hi fossim estranys aquest laborar nostre i de Catalunya per la Mancomunitat? Per trobar quelcom semblant com a terme de comparació, s'ha de recórrer a la llegenda quasi mitològica, que hi ha als orígens de totes les literatures, i de totes les civilitzacions, i que en multiplicitat de formes omple el folklore universal. L'hèroe llegendari per a aconseguir el seu ideal, ha de lluitar amb les grans forces de la naturalesa fins a trastornar les seves lleis fatals, inexorables: fer que el foc no cremi o que l'aigua no negui o que la gravetat no actui. I nosaltres en el món social, en el món del dret públic, hem hagut també d'acomplir aquests prodigis. Hem tingut de donar-nos una llei que imposa sacrificis i imposa renuncies, i crea drets i obligacions, una llei que planteja problemes d'organització pública dels que separen els homes en escoles i partits

irreductibles; i tot això per la voluntat dels que han de fer les renúncies i soportar els sacrificis, per la coincidència i l'harmonia dels que lluiten amb passió irreductible. Una llei que arreu del món es farà i s'ha fet sempre per coacció, per imposició del poder, nosaltres hem hagut de fer-la directament, des de baix, per l'acord voluntari dels que haurem de subjectar-nos-hi; i de més a més per unanimitat: unanimitat de Diputacions, de ajuntaments i de ciutadans.

Això és un prodigi, un prodigi fet a força de mutus sacrificis. Ara bé, si hem sapigut aconseguir aquest prodigi, per a complir la personalitat no sabrem fer el sacrifici que a tots ens costi, i aconseguir-los també per a donar a aquesta personalitat el poder que necessita per a realitzar el nostre ideal?

Lo que haguem de renunciar ho renunciarem; lo que haguem de soportar ho soportarem. Val massa pel nostre poble lo que esperem de la Mancomunitat.

Volem donar a la nostra llengua la plenitud d'imperi sobre tota la vida nostra, ja que no ha pogut aconseguir la expansió territorial gloriosa d'altres llengües germanes, donar-li en intensitat lo que sempre més en extensió ha de mancar-li.

Volem que el nostre pensament no sigui, com ho és fins ara, el de totes les regions ibèriques, exclòs de la col·laboració universal; que l'investigació científica nostra s'avenci a treballar en les línies avançades aon es lliuren les batalles de la ciència, aon treballen els homes que inventen, els que enriqueixen amb noves adquisicions el patrimoni intel·lectual, moral i artístic de la humanitat.

Volem que la nostra vida econòmica no sigui subordinada a grans forces estrangeres, sinó que constitueixi un sistema i un organisme complet, coordinat, amb els dels altres països, però no sotmès o colonial sinó nacional i propi; que afirmi la nostra força col·lectiva i el màxim de benestar al nostre poble.

Volem que la nostra raça tingui tots els medis, institucions i instruments col·lectius d'educació, de vigorització, d'higiene, de formació intel·lectual, moral, professional i física, que siguin indispensables per a enlairar-la a una noble dignitat en el sentir, en el parlar i en l'actuar.

Volem que els nostres municipis puguin dotar-se de tots els serveis d'instrucció de policia urbana i d'aprofitament rural, proporcionats a la seva importància, fins arribar entre l'esforç propi i el dels organismes superiors a que no hi hagi ni un sol ajuntament de Catalunya que deixi de tenir, apart dels serveis de policia, les seves escoles, la seva biblioteca, el seu telèfon i la seva carretera.

Més per això calen grans institucions culturals i educacionals que creïn la llum que ha de guiar-nos per camins propis i tota una xarxa d'institucions secundàries, tècniques, professionals i d'humanitat en les poblacions capitals de comarca que venen a vertebrar la vida catalana. Calen grans obres públiques de tota mena; cal la utilització, conservació i regularització de totes les forces naturals.

Aquest és el nostre ideal i quan un ideal és, no una llista, un qüestionari acadèmic, sinó un sentiment i una voluntat, i un entusiasme popular, cregueu, senyors Diputats, que per alta que sigui la idealitat, la realitat és ja ben a la vora.

I ja he acabat. Ja no'm resta sinó pronunciar les frases sagrals, les frases rituals que en el dret públic universal s'enyalen el moment precís solemne en que neix amb eficàcia jurídica

un poder, una funció, una institució que marquen quan un poder que abans no existia, comença a existir, quan una institució que abans no era comença a ser, a viure amb plenitud de personalitat jurídica.

Prenc possessió, doncs, de la presidència de la Mancomunitat que amb els vostres vots acabeu de confiar-me. Dono possessió de les vis-presidències a don Lluís Duran i Ventosa, don Ramon Riu, don Lluís Ferrer i Bàrbara, i don Antoni Estivill. I de les secretaries a don Ramon Sol, don Ramon Vidiella, don Francesc Carbó i don Joan Maria Roma.

I posant a dins de la fredor obligada de la fórmula reglementària tota la vibració, tots els anhels i esperances del nostre sentiment de patria, declaro constituïda la Mancomunitat de Catalunya.

NOSTRA ACCIÓ DE GRÀCIES.

(La Veu de Catalunya 7 abril 1914)

En aquesta diada d'avui voldriem fer justícia a tots aquells que, laborant per la implantació de la reforma tan desitjada, camí d'altres reformes que obren al futur les més falagueres perspectives, han contribuït directament o indirecta a acostar-nos vers l'ideal de regeneració d'Espanya per la de cada una de les nacionalitats que avui veuen perduda en la grisor del conjunt la personalitat que lilegitimament conqueriren justament reclamen en la menys contestable de les reivindicacions.

Voldriem que'ns participessin tots de aquesta mena d'acció de gràcies que ens dicta Catalunya mateixa; voldriem que hi fos fins en Moret, per aquell seu anunci fet anys enrera, i completament oblidat després, de divisió administrativa d'Espanya en regions; voldriem que hi fos en Silvela, pel seu primer projecte de reforma de les lleis provincial i municipal, amb el degut restabliment de les personalitats històriques: voldriem que hi fos en Sanchez de Toca, per la col·laboració que aportà en Silvela en la subsecretaria de Governació; voldriem que hi fos en Maura que enclogué les Mancomunitats en el seu tant debatut projecte d'Administració Local; i adhuc el compte de Romanones, que les ferí de tras-cantó després de patrocinar-les com herència del malaguanyat Canalejas; i finalment els homes que, de les esferes del Govern actual, foren viable el projecte i el convertiren en llei. Tots ells, els que parlaren de descentralització sense tenir al cor el desig d'implantar-la; els que feren semblant d'adoptar els nostres ideals per eixir a vores en moments difícils; els que en foren defensors decidits i sincers i se'n desviaren per malentesos; els que han facilitat en un sentit o altre aquest primer triomf positiu i la implantació de la primera llei contemporània espanyola que no es imposada pel legislador sinó que respòn a una aspiració vehement del poble, tots ells i tants altres, com han coadjuvat a l'ambient propici per les Mancomunitats, no sols del punt de vista amic, sinó de les rengles de l'adversari, mereixen part o partida d'aquest record. Que cada ú se'n prengui la part que li pertogui.

Gràcies a tots. Però gràcies especialment als bons catalans, si guin del camp que siguin, pertanyin a l'agrupació que pertanyin, que han laborat d'una manera decisiva per acostar el moment d'avui: gràcies als fills d'altres indrets d'Espanya que han estat al costat nostre amb la paraula, amb la ploma o el vot, contribuïnt d'aquesta manera a fer cada dia més forta la germanor ibèrica que és un altre dels ideals que estem en camí de veure convertits en realitat gloriosa.

Gràcies a tots, els que se'ns acuden i als que per força haurém d'oblidar, donada la llarga caminada que ens ha calgut fer abans d'assolir aquesta primera gran etapa de la regeneració d'Espanya per la de les nacionalitats que la formen,

Gràcies als primers quatre presidents i al seu memorable missatge; gràcies als que els substituïren en successives etapes; gràcies als representants en Corts que, catalans o no catalans, se sumaren a la mai prou elevada Solidaritat; gràcies als homes que, en les assemblees de les Diputacions Provincials de Barcelona i Sevilla, contribuïren a consignar com una aspiració general la de l'autonomia administrativa.

I veu's aquí com en un moment hem hagut d'evocar unes quantes figures ja allunyades d'aquest món; veu's aquí com, per no citar-les totes, han passat pel nostre davant en un moment, com estimats espectres que s'acosten a pendre part en la festa de família, les den Robert, en Salmeron, en Sostres, sense parlar den Canalejas,

a qui ja's fa especial justícia en altre indret d'aquest mateix diari.

Gràcies a tothom, pensi com pensi en altres afers, sigui fill d'om se vulla, que hagi contribuït en aquest primer triomf positiu de la bona causa. Gràcies als Diputats provincials que firmaren amb en Duran i Ventosa la proposició que feu viable el projecte; gràcies als qui hi col·laboraren en un o altre sentit; gràcies als presidents de les quatre Diputacions Catalanes -als presents i als anteriors- que amb tanta fe i tant acortadament han treballat un dia i un altre dia per arribar a veure el projecte de llan comunitat.

Citar noms fora impossible. I innecessari, car tots els sabem els dels homes que més han contribuït en aquest triomf. Recordem, doncs -i el record ja's porta les gràcies i la satisfacció del triomf ja les referma a abastament- l'actitud decidida dels parlamentaris catalans que, en el Congrés o en el Senat, donaren la batalla prescindint d'actituds hostils desafiant alguns i expulsió del grupu al qual pertanyien, posposant a l'interès de la patria personals interessos, conveniències partidistes, tot allò que calgués.

Gràcies, gràcies a tots; gràcies an en Barroso, redactor del projecte presentat pel Ministeri Canalojas; gràcies als que formaren la Comissió parlamentaria encarregada de dictaminar sobre el mateix; gràcies als que intervingueren brillantment en la discussió, tals com els senyors Alfons Sala, Alvarez Mendoza, Guillem Sol; gràcies als senadors que donaren la batalla en els escons de l'Alta Cambra; a tots, a tots, a tots als de la nostra agrupació política com als de les altres, als catalans com als fills d'altres terres espanyoles.

Catalunya i Espanya, en aquest bell i definitiu anunci de renaixença, a tots els reserven un lloc d'honor i de glòria, que ja comença a tastar ara amb la satisfacció del deber complert, la primera que cerca i desitja tot home justicier i recte.

L'ACTUACIO DEL DIRECTORI A CATALUNYA
 =====

"La Publicitat", 13 gener 1.924

L'acord de signar la declaració que publicàvem ahir va esser pres per uninimitat absoluta dels presents, entre els quals hi havia representacions de tots els grups polítics que integren la Mancomunitat.

AVUI ES PUBLICARA EL REAL DECRET DISOLENT LES DIPUTACIONS

Els governadors designaran les persones que han de substituir els diputats.

LES NOVES DIPUTACIONS ES CONSTITUIRAN EL DIA 20 DEL MES QUE SOM

La dissolució de les Diputacions.

La premsa comenta l'anunci de la dissolució de les Diputacions. Per referir-se especialment a les de Catalunya, reproduïm els següents comentaris:

Del: "Diario de Barcelona":

"¿Es cierto que se haya querido explotar -como dice la consabida nota- el proyecto del estatuto regional que se atribuye a las provincias vascongadas como un punto de comparación y partida para lo que pueden ser las aspiraciones de Cataluña en este sentido?"...

No puede ser golleria el pedir para Cataluña las ventajas de cualquier otra región privilegiada. La Diputación Provincial de Barcelona, por ejemplo, -hay que rendirle el homenaje de la justicia cuando va a sucumbir- ha sido siempre y unánimemente considerada como modelo entre las entidades de su género, así en lo que toca al elemento dirigente como al personal que la ha servido."

De "El Diluvio", amb el títol de "La excepción vasca":

"Dícese que serán respetadas las provincias forales, es decir, las vascas. ¿Por qué? No se han dicho las razones que abonan esa excepción, que a nosotros, que no somos unitarios, nos parecen bien.

Se alega que las provincias vascongadas dan poco al Estado, El Estado aumentaría su canon y las provincias vascongadas persistirían en su buena administración y en el mejoramiento de su país, mejoramiento fatal, ya que está regido por la ley de la división del trabajo y animado por el amor de los vascos a su Vasconia. Sin ese amor, el particularismo administrativo tampoco sería eficaz. Un organismo puesto en manos que no lo amen, que no pongan en él su alma, será un organismo muerto."

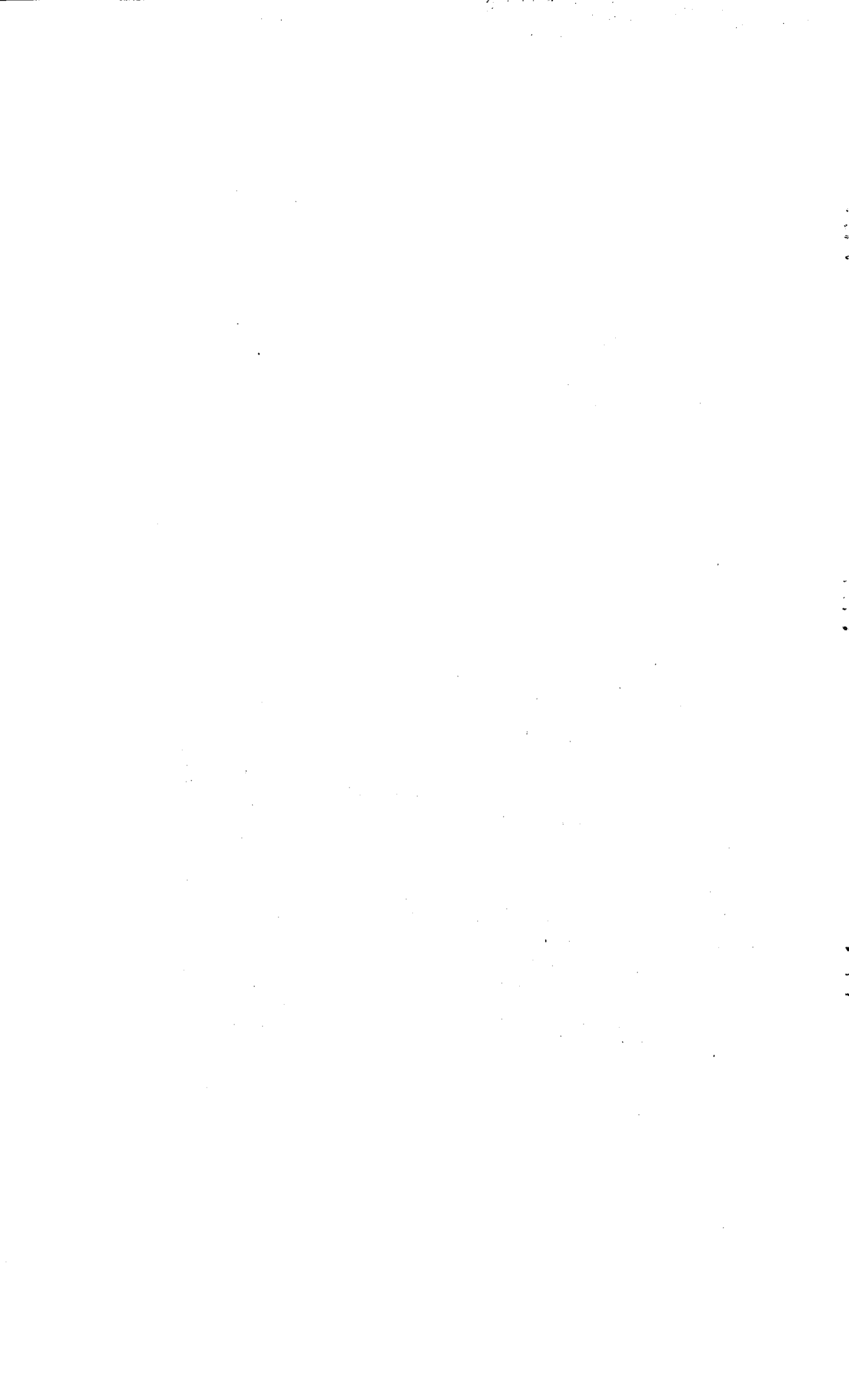
Diputat per Vich

Article de l'"A B C"

L'"A B C" d'ahir publica un llarg article comentant la reunió de la Capitania. Porta aquest títol: No habrá colaboració, pero tampoco podrá haber ya equívoco".

Heu's aquí uns quants paràgrafs:

"No hemos tenido ocasión de inquirir el pensamiento que trajo a Barcelona el general Primo de Rivera. Pero por los detalles que conocemos de las dos reuniones celebradas en la Capitania (una bajo la presidencia del general Barrera y la otra bajo la del Presidente

EL GOVERN DEL DIRECTORI MILITAR

La Publicitat, 22 març 1925

La nota de la Presidència

Donem aquest interessant document i el fragment del preambul de l'Estatut que el segueix, en l'idioma original, per evitar possibles errors de traducció.- N. de la R.

Al hacerse público el Real Decreto que establece el nuevo régimen provincial, el general Primo de Rivera se cree obligado a explicar a la opinión, especialmente a la catalana, sus fervores por una ley que pudiera parecer en contradicción con ciertas tendencias que patrocinó hasta hace muy poco, y que consignó en su manifiesto de 13 de septiembre de 1923.

Ya ha declarado en repetidas ocasiones que más valor que a las propias da frecuentemente a las ideals ajenas y como no es para él nunca caso de honor, ni siquiera de amor propio, sentimiento que muchos confunden, el rectificar su juicio.

En esta ocasión los ha rectificado totalmente en año y medio. Pensaba que el regionalismo histórico, sobre dar ocasión y eficaz desarrollo al sistema administrativo, podía afirmar los lazos de unidad nacional en España, y porque así pensaba lo defendió sinceramente. Pero luego ha ido ganando su juicio la opinión de que la descentralización es igualmente posible con el régimen provincial que acrecienta las laboras administrativas, judicial y de servicios técnicos; como sistema general no lo aconseja la creciente actividad e intensidad de la vida provincial, y por último, y en ello está la razón del completo cambio de criterio, el reconstituir desde el Poder la región, refuerza la personalidad, exalta el orgullo diferenciativo entre unas y otras; es contribuir a deshacer la gran obra de la unidad nacional; es iniciar, la disgregación para la que siempre hay estímulo en la soberbia o el egoísmo de los hombres.

No sé si decir afortunada o desgraciadamente, pero es lo cierto que hemos pasado por un ensayo de ese especial reglamento de la Mancomunidad de Cataluña, y él ha conducido a tal grado de mal entendido predominio en el sentimiento regional que, contra lo que se decía de que era convivible con el de la patria grande, galopaba desenfrenadamente hacia el nacionalismo y el separatismo, haciendo pasar a los catalanes amantes de España horas de amargura y humillación y a los españoles todos de inquietud y descorazonamiento.

La labor de la Mancomunidad catalana ha sido la de arrancar con triste y rotundo éxito, por todos los medios y todos los caminos el sentimiento de amor a España en los corazones y en los cerebros.

Yo me creía indigno de la confianza que el pueblo, el Rey, y el ejército han puesto en mi, si en este momento solemne sintiera la menor vacilación y timidez, el menor apego a mis antiguas convicciones, que me detuvieran en el camino para evitar males tan amenazadores.

Administrativamente el fracaso de la Mancomunidad, como órgano político permanente, deliberante y ejecutivo, no puede negarse. En once años de existencia y contra un haber de servicios, obras y establecimientos bien modestos, ha consumido cuantiosos recursos del contingente provincial y además tiene una deuda propia de 70 millones y para colocar hoy sus valores ha de ceder a la Banca una comisión equivalente casi al interés que en un año se pide a un creador saneado.

Por este medio ha podido contribuir a hacinar en las provincias mancomunadas cantidades superiores a las que en su nombre y con su responsabilidad ha comprometido como deuda colectiva.

del Directorio el mismo día de su llegada), bien puede colegirse cuál fuera aquél. El Presidente del Directorio ... tenía que intentar, aún convencido de que estas tentativas no han dado nunca resultado satisfactorio, el establecimiento de una corriente de armonía, no ya entre el Directorio y algunos de aquéllos elementos, sino entre todos los catalanes, olvidando hechos pasados y acallando revueltas pasiones. Y tenía también que notificarles, como Presidente del Directorio, que ya es el tiempo en que los grandes tópicos, los constantes equívocos han de desaparecer; que si, como uno de los señores reunidos dijo, ellos son nacionalistas, porque entienden que pueden haber naciones agrupadas en un Estado, no serán buenos nacionalistas los que luego de tener la nación no busquen el tener el Estado.

Así fué, y esto es el nervio de la cuestión, y por consiguiente, lo interesante.

Seguramente que si a los elementos regionalistas, o nacionalistas, o separatistas, que no sabemos nunca a que carta quedarnos, no se les hubiera puesto en el trance de producirse con absoluta sinceridad y ante testigos de mayor excepción, habrían intentado aún recurrir a sus antiguas habilidades. No ha sido ello posible, y, por consiguiente, no es un intento de cordialidad (porque el general Primo de Rivera ya dijo que el Directorio ni busca ni necesita colaboraciones) lo que ha fracasado, sino que han fracasado aquellas habilidades, y de un modo ruidoso; lo que se evidencia al declarar los señores de la Lliga que ellos no pueden compartir la visión del problema regional que tiene el Directorio; es decir, que no quieren renunciar a seguir barajando, con arreglo al consejo de Prat de la Riba que varias veces hemos recordado, los conceptos de Patria, Región y Nación, para ir acostumbrando a la gente y para ir engañando, decimos nosotros, a los de allá y a los de acá."

EN MI OPINION
LA MANCOMUNIDAD

La Vanguardia, 31 maig 1.972

La propuesta que Folguera y Durán presentó a la Diputación de Barcelona pidiendo un organismo común a todas las tierras catalanas, se unió a la de Durán Ventosa, que pretendía un proyecto de bases, redactado conjuntamente por las cuatro diputaciones catalanas, para constituir un organismo supra-provincial representando a toda Cataluña. Englobadas ambas propuestas, se aprobó el dictamen, que las refundió con el beneplácito de todos los partidos catalanes, excepto el republicano radical.

El 8 de diciembre de 1911 recibía Canalejas en Madrid a la comisión de las cuatro provincias de Cataluña, que llevaba al jefe del Gobierno las bases de la Mancomunidad, nombre tomado del proyecto de Administración local de Maura. Pero la pretensión catalana debía soportar todavía no pocas alternativas y fué salvada del naufragio tan sólo gracias a la habilidad e inteligencia de Canalejas, en lucha con Alcalá Zamora, Moret y otros muchos enemigos de toda disminución del poder central. El estúpido pistoletazo de Pardiñas tronchaba muchas esperanzas. Cambó, recordándolo, escribiría más tarde: "Recé largo rato ante su cadáver, España había perdido el más capaz de sus hombres públicos. Cataluña había perdido a uno de sus más grandes amigos".

La muerte de Canalejas, por tantos conceptos irreparable, iba a retrasar la puesta en marcha de la Mancomunidad, que no llegaría hasta meses después de la promulgación del Real Decreto de fecha 18 de diciembre de 1913, regulador del principio de asociación o mancomunidad de ayuntamientos y diputaciones. En su preámbulo podía leerse: "Subsistiendo estos organismos, conservando ellos todas y cada una de las facultades que la ley les asigna, no debe inspirar recelo alguno el reconocimiento que de ahora se hace de su derecho a mancomunarse, sobre todo cuando a esta declaración acompañan resortes y garantías que ponen, en todo caso, en manos del Gobierno la vida y el funcionamiento de la nueva entidad."

Está claro que la Mancomunidad nacida con tal paternidad, tenía que distar enormemente de la autonomía y satisfacer poco a los catalanistas más extremados. Consideraban éstos que era mejor no resolver nada que resolverlo mal y no aceptaban de buen grado la facultad del Estado de disolver la Mancomunidad "siempre que en sus acuerdos y propuestas resulte infringida alguna ley del Reino, o cuando de aquéllos pueda inferirse algún peligro para el orden público o los altos intereses de la Nación".

Bajo la presidencia de Prat de la Riba se constituye, por fin, el 6 de abril de 1914, la Mancomunidad de Cataluña. Era Prat de la Riba lo más opuesto a lo que algunos han calificado de rojo separatista y masón. Hombre de derechas, católico, conservador, refinado en sus gustos, ponderado en su actuación. Hablaba poco y suavemente, más atento a escuchar a su interlocutor que a aturdirle con discursos altisonantes tan del gusto de la época. Pese a una cierta aparente frialdad, tal vez debido a la impasibilidad de su rostro, era afable y conseguía inspirar una gran confianza. Obsesionado por la cultura, con él y tras él -pués al morir Prat de la Riba fué substituido en la presidencia por Puig y Cadafalch y, más tarde, durante muy pocos meses, por Alfonso Sala -la Mancomunidad realizó una gran obra cultural, llena de iniciativas y creaciones: el Instituto de Estudios Catalanes, el Servicio de conservación y catalogación de monumentos, la Junta de Museos de Barcelona, el servicio del mapa geográfico y geológico de Cataluña, la escuela de bibliotecarios, el laboratorio de psicología experimental, las bibliotecas populares, las escuelas de administración y de trabajo, enseñanzas técnico industriales, artísticas, de bellos oficios, agrícolas, ...

Toda esta gran actividad cultural se acabó, bruscamente, con la llegada de la Dictadura, que suprimió, pura y simplemente, la Mancomunidad.

Hemos visto como la Mancomunidad representaba, bien lejos de la autonomía, el logro de unas aspiraciones tan modestas que sólo un ciego centralismo podía negarse a comprender. Ni quitaba al Estado ningún poder que no estuviera ya de antemano concedido a las Diputaciones provinciales, ni permitía establecer, sin petición al Gobierno, delegaciones de servicios. Hemos seguido unos instantes a don Enrique Prat de la Riba, personaje que cincuenta y cinco años después de su muerte se nos aparece como de un catalanismo práctico, moderado y pactista. Pues bien, aquel organismo tan comedido y este catalán tan ponderado siguen siendo objeto de no pocos ataques. En efecto, se ha escrito que Prat de la Riba es uno de los hombres más nefastos que ha tenido España, y se ha pedido, desde las Cortes, que se suprima la palabra Mancomunidad por ser un instrumento para fomentar el separatismo, y uno piensa si no se ejerce así un daño merecedor de reparación. En todo caso, lo que parece claro es que demuestra tristemente que en ciertos sectores de Madrid siguen siendo demasiados los que continúan sin comprender Cataluña. Y esta incomprensión nos preocupa y apena.

Antonio de Senillosa

III PLAN DE DESARROLLO (1972-1975)

INSTITUCIONALIZACION Y FINANCIACION DEL DESARROLLO REGIONAL

INSTITUCIONALIZACION DEL ESPACIO REGIONAL

La institucionalización del espacio regional se presenta como uno de los grandes temas del desarrollo. Las estructuras actuales carecen, en determinados aspectos, de dimensión suficiente para resolver los problemas planteados por el territorio. Es preciso, pues, considerar la existencia de espacios supraprovinciales, en los que se asienten las instituciones encargadas del estudio, impulso y coordinación de las acciones programadas para el desarrollo regional.

La participación de las Corporaciones locales debe articularse a través de fórmulas asociativas. Estas se podrán plasmar en la constitución de Mancomunidades para el desarrollo regional, integradas por las Diputaciones provinciales en el ámbito supraprovincial y por los municipios en el comarcal.

La iniciativa para constituir las Mancomunidades corresponde a las Corporaciones Locales que quieran asociarse. Las propuestas de constitución de Mancomunidades de Diputaciones Provinciales se enviarán a la Presidencia del Gobierno, a través del Ministerio de la Gobernación. La Presidencia, previo informe de la Ponencia de Desarrollo Regional, elevará al Consejo de Ministros para su aprobación la correspondiente propuesta.

Como órganos de base representativa y asesoramiento técnico, los Consejos económico-sociales sindicales interprovinciales, con la participación de las entidades y personas que representen los legítimos intereses de las regiones, realizarán funciones de estudio, promoción y propuesta a la Administración de planes, programas u otras acciones de ordenación del territorio y desarrollo regional, colaborando activamente en la realización de las mismas. A efectos de asegurar la debida coordinación, los Consejos tendrán un ámbito de actuación coincidente con el de las Mancomunidades interprovinciales.

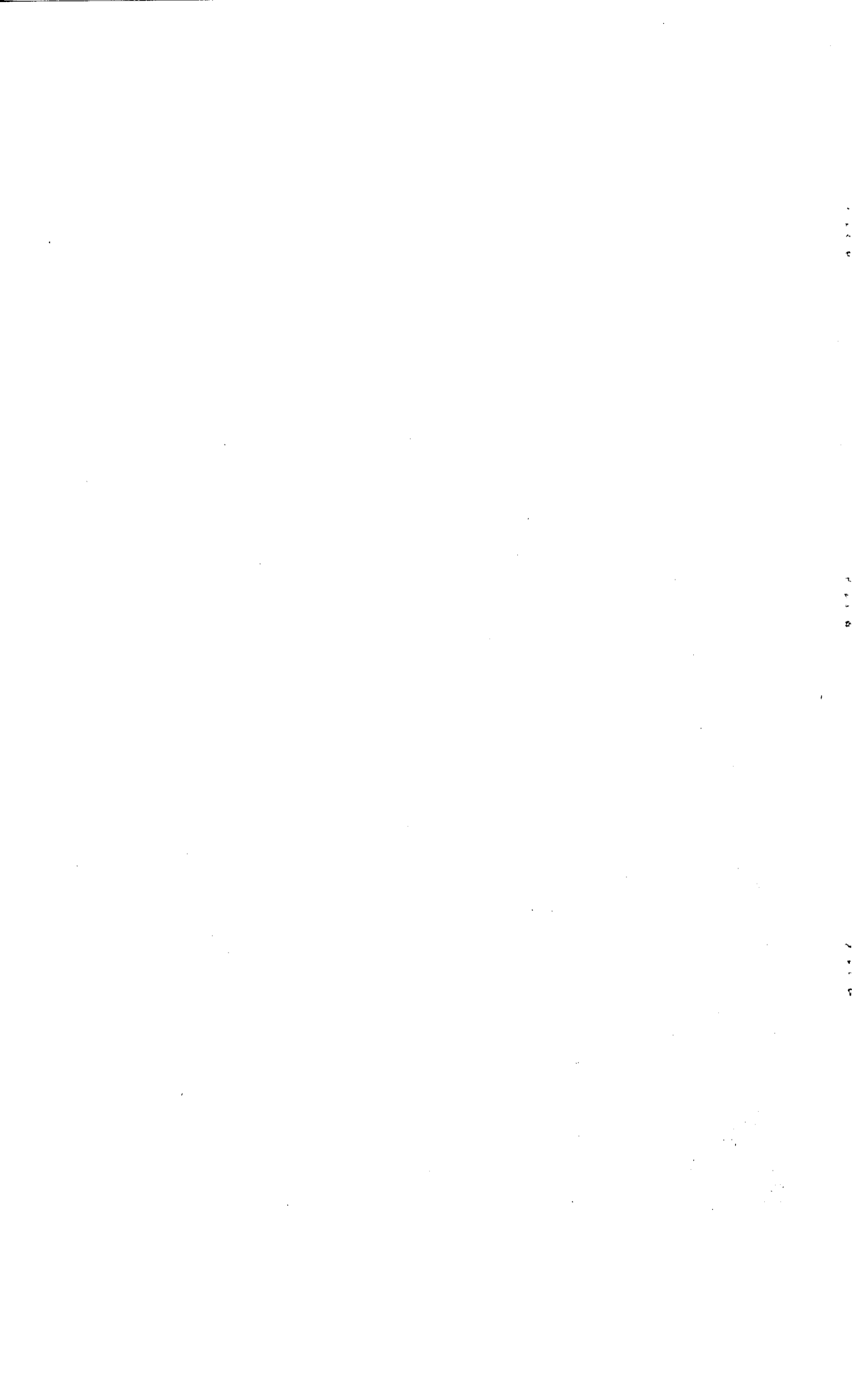
En la elaboración de los Planes provinciales participarán de forma más intensa los Consejos económico-sociales sindicales provinciales, que serán presididos por los Gobernadores de las provincias respectivas. Los Planes provinciales podrán presentarse coordinadamente en un ámbito supraprovincial.

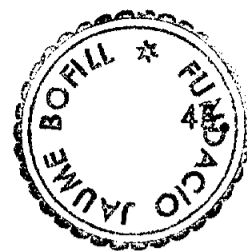
Se estimulará, asimismo, la creación de consorcios, sociedades de economía mixta, entidades de financiación y otras instituciones que tengan por finalidad cooperar en las tareas de desarrollo e integrar en las mismas a los elementos más dinámicos y representativos de las economías regionales.

Para el estudio de los problemas del territorio se establecerán, a través de las iniciativas interprovinciales correspondientes, los Institutos de Desarrollo Regional, que colaborarán activamente con las Universidades respectivas y que se coordinarán con el Instituto de Desarrollo Económico (IDE) y su Departamento de Asistencia Técnica Regional.

La política de Desarrollo Regional formulada en el III Plan sugiere la conveniencia de adecuar las funciones de los actuales órganos de coordinación que a nivel central tienen atribuidas funciones sobre la materia.

La Ponencia de Desarrollo Regional -a través de su Comisión Ejecutiva permanente- mantendrá una actividad constante de impulso y supervisión con la finalidad de establecer directrices generales y elaborar y preparar programas concretos de desarrollo regional y lograr la regionalización del programa de Inversiones Públicas por su ejecución más eficaz y coordinada. La Ponencia funcionará como órgano de enlace entre la Comisaria del Plan de Desarrollo y las instituciones territoriales supraprovinciales, coordinando las actividades de estas últimas a efectos de la política de desarrollo económico y social.

Cataluña - 72

-21 gener 1972-

Una Visión realista

En términos al uso entre la gente joven de este país y otros muchos, yo soy un "fan" de la idea de una mancomunidad para nuestras tierras. Reconozco que es la mía una idea un tanto extraña, que por algo una mancomunidad de Diputaciones es, por el momento, una idea abstracta, cuyo viaje al campo de los hechos comprobables, y por tanto existentes, va para largo; no antes de 1974, para ser más concretos. Pero aún así la cosa me satisface: tengo puesta en ella muchas esperanzas.

Ayer sin ir más lejos ya hablaba de este asunto. Y si vuelco sobre él no es solamente por razones de tipo personal ya expuestas, sino también porque considero que este organismo podrá jugar un gran papel -pongamos por ejemplo- en el asunto de saciar la sed que sufre una inmensa parte de Cataluña. Leo en el reciente papel de Josep Pla: "Ni el país valenciano ni Cataluña tienen agua. No tienen ni el agua que necesitan desde el punto de vista más elemental. Y, sin embargo, en Amposta, el Ebro, que tiene el aspecto de un gran río, se pierde todo en el mar, de la manera más idiota e imbécil. ¿Cuándo terminaremos con esta visión paleolítica del país, poblado en este momento por millares de personas que viven dispuestas a trabajar, lograr algún rendimiento? Es algo inaudito. ¿En el próximo futuro se hará algo positivo y eficaz? Yo no sé nada, desde luego, pero el espectáculo visto desde Barcelona o desde Valencia, me parece una de las visiones más inauditas de éste continente".

Estas son las preguntas y las apreciaciones de Josep Pla, que uno, no hay que decirlo, comparte plenamente, exponentes como son del más puro sentido común. Unas preguntas y unas apreciaciones que alguien podría y debería darles cumplida respuesta.

Y este alguien podría ser perfectamente la mancomunidad de que hablamos. Partiendo con semejante objetivo no le faltarían adeptos.

Antoni Plaja i Mateu

Cataluña - 72

17 febrer 1972

Los Presidentes se reúnen

Mañana se reúnen en Tarragona los presidentes de las cuatro Diputaciones catalanas. En el orden del día figura un único tema: la Ley de Bases de Régimen Local que próximamente se discutirá en las Cortes.

La cuestión es de vital importancia para el futuro de estas Corporaciones, por cuanto en la Ley se abre una puerta de grandísimo interés en orden a una mayor y mejor presentación de servicios, que, a fin de cuentas, no tan sólo lo que cabe esperar, sino también su mayor razón de ser. Me refiero a la posibilidad que se les ofrece de constituirse en Mancomunidad para satisfacer unos anhelos concretos.

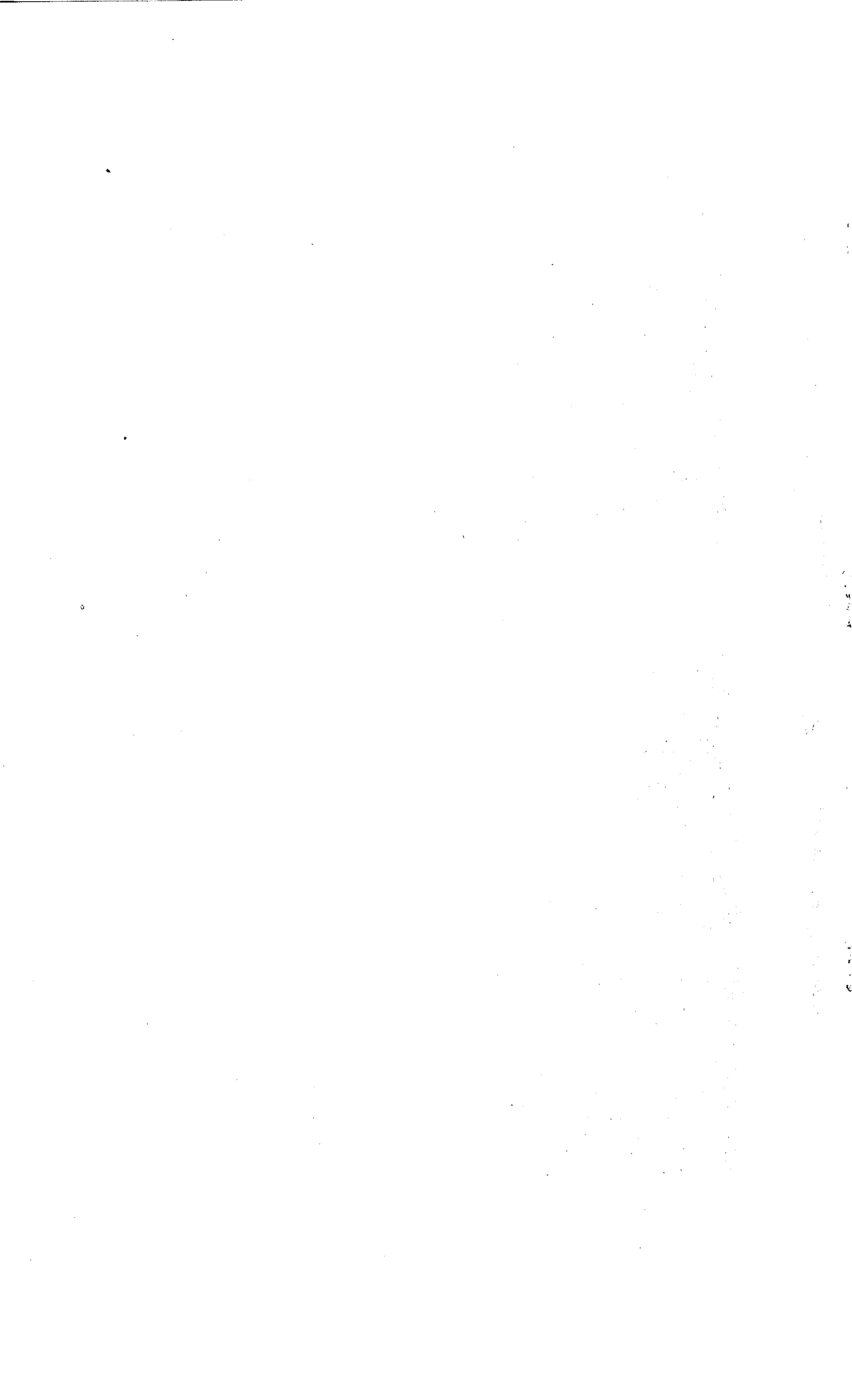
Que a esta línea se aspira desde hace cierto tiempo parece demostrarlo con creces las periódicas reuniones celebradas por los cuatro presidentes de un tiempo acá, en las cuales, además del siempre necesario conocerse, se ha pasado revista a problemas globales que afectan a todos por un igual, o casi.

Una Mancomunidad de Diputaciones podría hoy en día prestar un servicio de primer orden a cualquier geografía. No es en modo alguno una idea desfasada, arrinconada por el tiempo, sólo defendida por quienes miran con añoranza el pasado. Por el contrario, sigue siendo una fórmula válida para multitud de obras que el desarrollo precisa en esta y en otras regiones españolas.

Por todo ello la ciudadanía recibiría con especial agrado una declaración en el sentido de que si las Mancomunidades salen adelante en las Cortes sin mayores contratiempos, las Diputaciones catalanas no rehuirán lo más mínimo esta posibilidad.

Sería ya un primer paso...

Antoni Plaja i Mateu

PER QUÈ UN DOSSIER SOBRE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA ?

L'esforç de Catalunya per reconquerir la sobirania que l'hi ha estat arrabassada, ha donat lloc a una lluita permanent que arriba fins els nostres dies. A través d'èpoques amb grans dificultats, de dictadura i fins i tot de persecució sagnant, observem la constant que ofereix el poble català rebutjant incansable, l'uniformisme espanyolista que preten despersonalitzar-nos.

Com a resultat d'aquesta violència permanent que trasbalsa la nostra col·lectivitat, fruit del constant atac de que som objecte, és insuficient el coneixement que tenim de les institucions que en el segle XX han treballat per donar-nos força com a poble, afavorint el nostre desenvolupament en els més diversos aspectes.

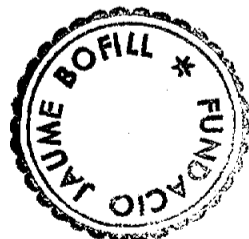
Privats de les més elementals llibertats, resulta difícil assimilar les experiències positives del nostre passat més pròxim i, així, aquest desconeixement ens porta sovint a la confusió i fins i tot pot donar lloc, al descoratjament.

Per això, creiem és important que sigui conegut aquest conjunt de textos sobre la MANCOMUNITAT DE CATALUNYA, institució que entre 1.914 i 1.924 s'esforçà en construir una estructura política pròpia. Sorgida per l'esforç i continuada amb sacrifici, durant deu anys va fer un treball gegantesc. Finalment, dissolta el 1.924 per la Dictadura de Primo de Rivera, ha quedat com una experiència estimulants de treball.

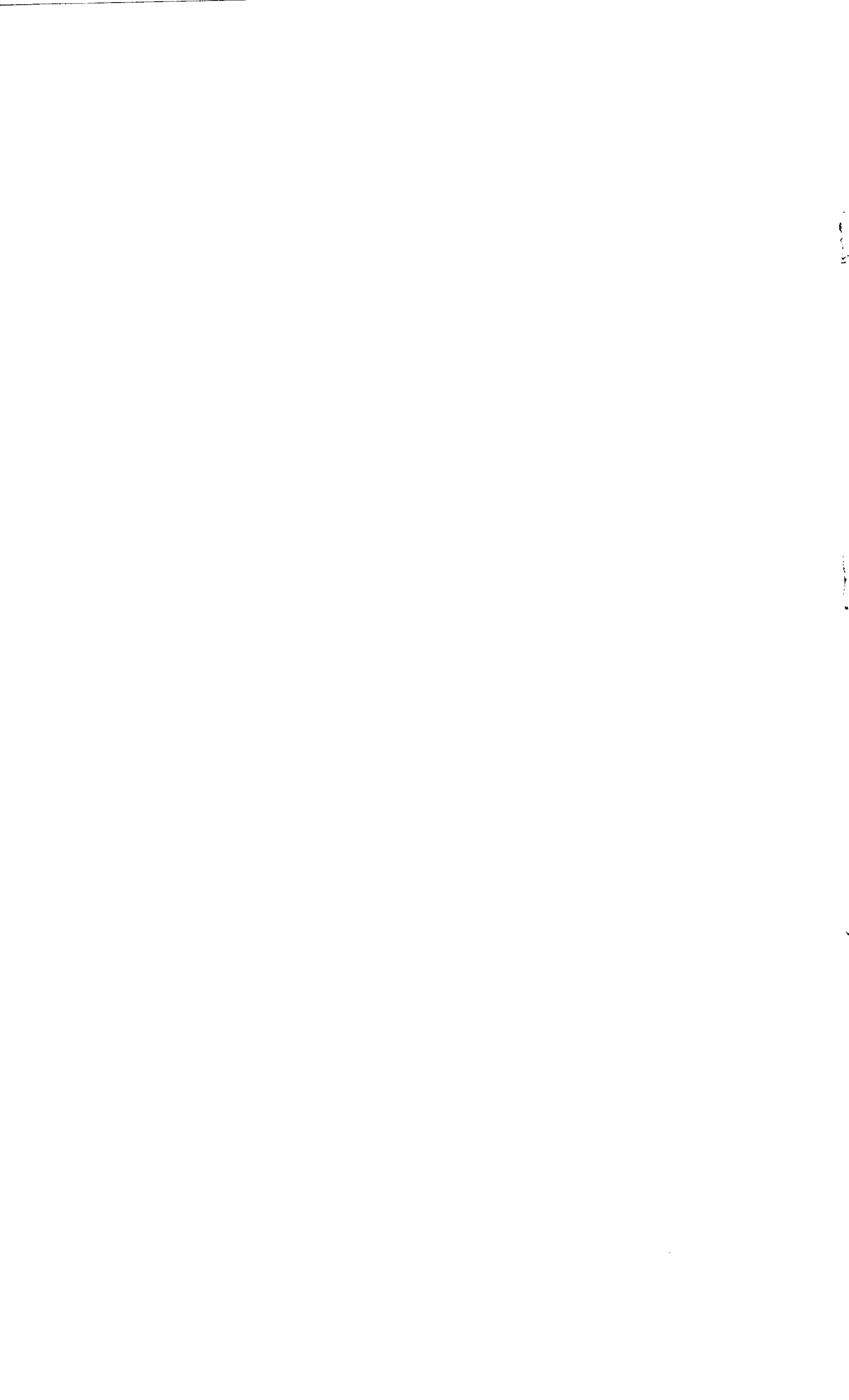
No és pas que l'ha considerem l'única, ni tan sols la millor, però és ben segur que ens convé conèixer una de les institucions polítiques que el perseverant patriotisme dels catalans va crear, superant el centralisme asfixiant i donant noves possibilitats al sentit creador del nostre poble.

Així doncs, és necessari, difondre les característiques d'aquella experiència, ja sigui organitzant debats, reproduint aquests textos, informant en definitiva, tot proposant una reflexió sobre el significat que comporten, doncs en ells trobarem un conjunt de lliçons de política honesta al servei de Catalunya.

gener del 1.973

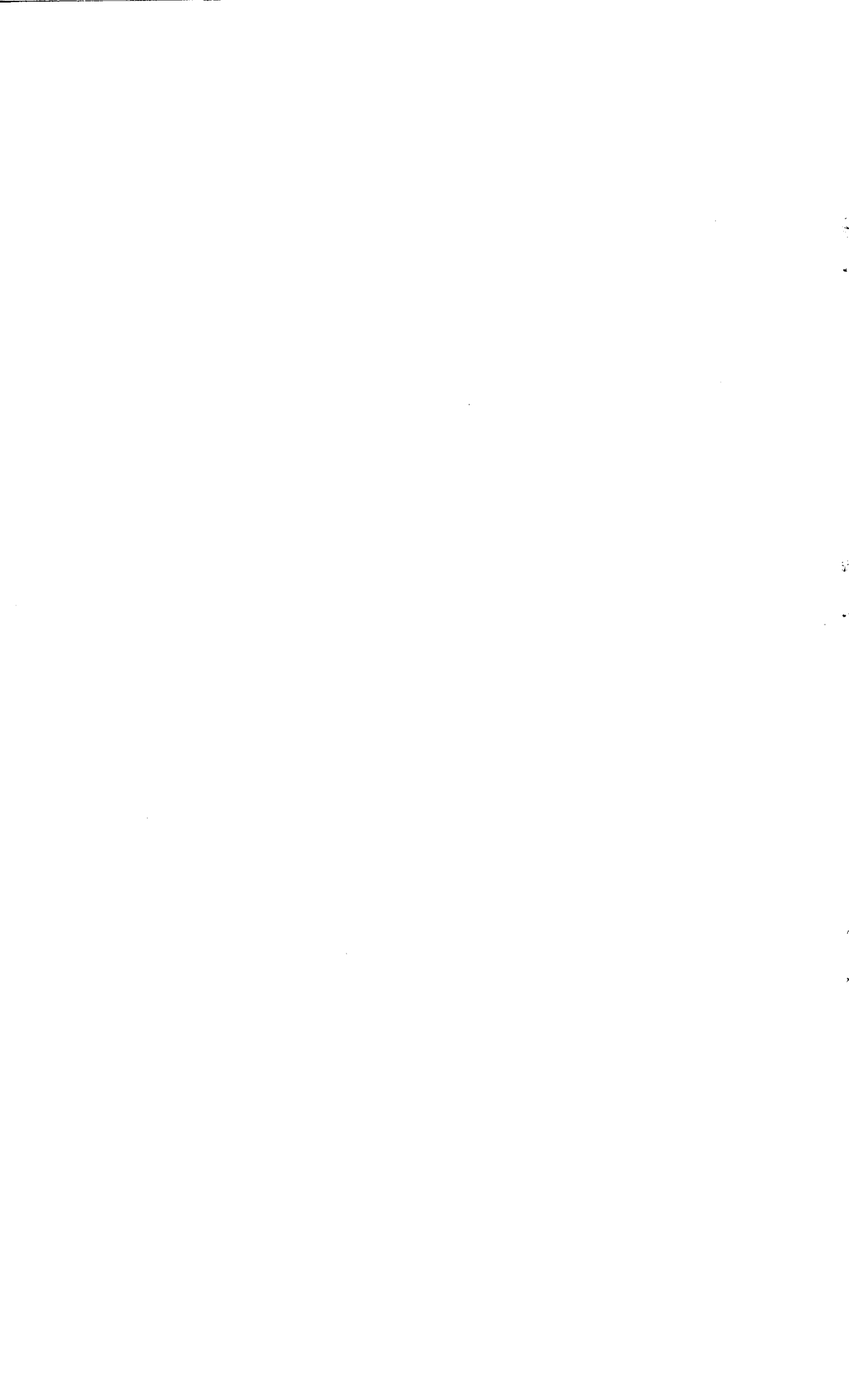

159

Dossier de Documentació sobre

LA MANCOMUNITAT CATALANA
=====

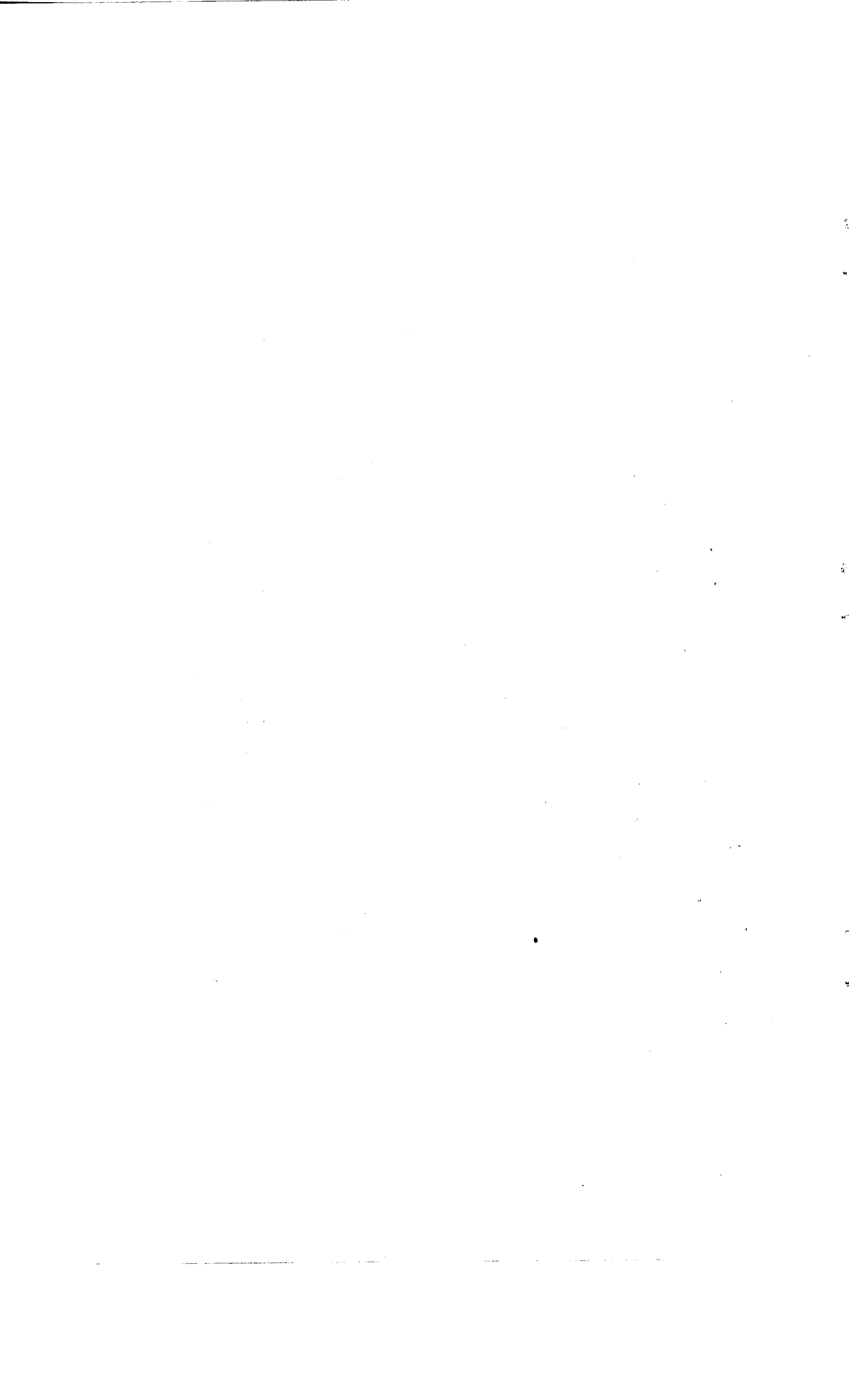

Dossier de Documentació sobre LA MANCOMUNITAT CATALANA

I N D E X

	<u>Pàg.</u>
1.- Article de síntesi sobre el que representà la Mancomunitat: "Fa cinquanta anys es constituïa la Mancomunitat" de Josep Benet, Serra d'Or, maig 1964.	3
2.- Reial Decret del 18 de desembre de 1913 facultant a les Diputacions per a mancomunar-se.	6
3.- L'Assemblea de Diputacions (La Veu de Catalunya, 10.1.1914)	11
4.- Assemblea Constituent de la Mancomunitat Catalana (La Veu de Catalunya, 7.4.1914).	25
5.- Al cap de dos-cents anys "1714-1914" (La Veu de Catalunya, 7.4.1914).	29
6.- El dia sant de Catalunya (La Veu de Catalunya, 7.4.1914)	31
7.- Discurs del President Enric Prat de la Riba (La Veu de Catalunya, 7.4.1914).	33
8.- Nostra acció de gràcies (La Veu de Catalunya, 7.4.1914).	37
9.- La Dictadura de Primo de Rivera, per Reial Decret, dissolt les Diputacions (La Publicitat, 13.1.1924).	39
10.- Projecte de Primo de Rivera per eliminar la Mancomunitat i evitar que continués " ...galopando desenfrenadamente hacia el nacionalismo y el separatismo". (La Publicitat, 22.3.1925)	40
11.- "La Mancomunidad", d'Antonio de Senillosa (La Vanguardia, maig 1972)	42
12.- III Pla de Desenvolupament. Institucionalització i finançament del desenvolupament regional.	44
13.- "Una visión realista", Los presidentes se reúnen" d'Antoni Plaja i Mateu (El Correo Catalán, 21.1.1972 i 17.2.1972)	45

- - - - -

FA CINQUANTA ANYS ES CONSTITUÏA LA MANCOMUNITAT CATALANA

Serra d'Or, Maig, 1964

Constitució de la Mancomunitat

Enguany en fa cinquanta. El 6 d'abril de 1914, a dos quarts d'onze del matí al Saló de Sant Jordi de la Diputació Provincial de Barcelona, començava l'assemblea de la constitució de la Mancomunitat de Catalunya. L'acte, que resultà solemníssim, era presidit pel governador civil de Barcelona, Rafael Andrade. Hi assistiren tots els diputats provincials de les quatre províncies del Principat, llevat de quatre o cinc, malalts o absents, que s'havien excusat. Tots els partits de Catalunya s'hi trobaven representats: Lliga, carlins, monàrquics, liberals i conservadors, nacionalistes d'esquerra, republicans i radicals. Enric Prat de la Riba, President fins aleshores de la Diputació Provincial de Barcelona, fou elegit President del nou organisme, pel sufragi gairebé unànime dels reunits: 80 vots a favor, 6 en blanc i cap en contra. El President per edat de la sessió, Victor J. Olesa, carlí, diputat de Tarragona, després de fer grans elogis de la personalitat de Prat i de comentar l'esdeveniment històric, proclamà el nou President. La proclamació fou rebuda amb un llarg i entusiasta aplaudiment.

Prat de la Riba s'aixecà, entre l'expectació de tots els assembleïstes, i enmig d'un silenci religiós -com explica un cronista de l'època- pronuncià el primer discurs presidencial. Recordà que precisament aquell mateix any que es constituïa la Mancomunitat, se'n complien dos-cents de la data -1714- en què el Principat, en una lluita entorn de qüestions dinàstiques, perdia el règim autòndmic. "Avui som -digué- en una girada fonamental, decisiva, de la vida catalana: la Mancomunitat clou un període i n'obre, n'inicia, un altre".

Prat presentà les línies mestres del programa del nou organisme, que calia desenrotllar únicament amb les limitades atribucions que fins aleshores havien tingut les Diputacions Provincials que es mancomunaven. "Volem donar a la nostra llengua la plenitud d'imperi sobre tota la vida nostra..." "Volem que el nostre pensament no sigui... exclòs de la col.laboració universal..." "Volem que la nostra vida econòmica constitueixi un sistema i un organisme complet, coordinat, amb els dels altres països, però no sotmès i colonial, que afirmi la nostra força col.lectiva i el màxim de benestar al nostre poble." "Volem que la nostra raça tingui tots els mitjans, institucions i instruments col.lectius d'educació, de vigorització i d'higiene, de formació intel.lectual, moral, professional i física..." "Volem... que no hi hagi un sol Ajuntament de Catalunya que deixi de tenir... les seves escoles, la seva biblioteca, el seu telèfon i la seva carretera." "Per a això calen grans institucions culturals i educacionals... Calen grans obres públiques de tota mena..."

Per tal de realitzar aquest ambiciós programa, Prat demanava la col.laboració eficaç de tots els diputats reunits. Com sabem, aquesta col.laboració no li mancà. En l'obra de la Mancomunitat tots els partits catalans se sentiren agermanats. L'obra de la Mancomunitat anava a contradir la llegenda segons la qual els catalans no saben governar-se...

Prat de la Riba, home de govern

Es extraordinària la metamorfosis de Prat en ésser elegit President de la Mancomunitat. Aquell home de partit, massa vegades dur, i àdhuc injust, quan tractava els adversaris polítics des de les pàgines del seu diari, tantost com fou elegit President de la Mancomunitat es transformà en un governant ponderat, hàbil, acceptat i respectat per tothom. El seu profund patriotisme el feia sentir-se governant de tots els catalans, sense exclusions.

Prat tenia el do de conèixer els homes, i, particularment, de descobrir l'aptitud de cadascú per a una feina determinada. Captà per a la seva obra de govern persones de totes les tendències. Captà, hàbilment, els vells cànecs, liberals o conservadors, que encara dominaven algunes contrades catalanes, fent-los sentir l'orgull de l'obra feta. Captà els intel.lectuals del país, sobretot els joves, fent-los participar activament en les noves insti

tucions que la Mancomunitat creava arreu del Principat. Tractà cadascú amb un extraordinari tacte de governant.

Claudi Ametlla, en les seves "Memòries Polítiques", publicada recentment, ens reporta algunes anècdotes significatives. Un dia, el secretari de la Mancomunitat li presentà l'ordre del dia d'una sessió de l'Assemblea. "Fixi's, senyor President, que hi va aquesta resolució -deia el funcionari-, que serà impugnada per Mir i Miró (un diputat radical de l'oposició); i a mi em sembla que amb raó. Vol que la traguem?" "De cap manera -respongué Prat-. Deixi-ho tal com està: cal que Mir i Miró tingui raó alguna vegada."

Catalunya, el 1914, trobà el seu governant, diu Claudi Ametlla. És ben cert.

L'obra realitzada

Sota el títol L'obra realitzada, la Mancomunitat publicà una sèrie de volums, amb fotografies i nombrosos gràfics, on exposava l'obra que anava realitzant. Fullejar aquests volums, avui encara, resulta extraordinàriament interessant i alligador. És un exercici fàcil que recomanem de fer a les noves generacions, deleroses de conèixer el passat, i, també, a algunes persones de les velles generacions que tenen la memòria curta.

La Mancomunitat anava donant compliment al programa que Prat havia exposat en el seu primer discurs presidencial, creació d'escoles primàries, de biblioteccàries, d'administració local, d'infermeres auxiliars, de teixit de punt; construcció de carreteres, ampliació de serveis telefònics, àmplia acció agrària i ramadera, servei del mapa geogràfic de Catalunya, etc. Tot un seguit d'obres creades de nou, unes vegades, i d'altres, ampliades i modernitzades, les quals seria interessant que en un pròxim article fossin exposades detalladament.

En el pròleg d'un d'aquests volums hom remarcava que en l'obra realitzada per la Mancomunitat, "és de justícia dir-ho, hi han cooperat tots els partits". I sense retòrica, s'hi deia: "L'obra és modesta, si es té en compte les necessitats i aspiracions de Catalunya; és gran, si es pensa en els mitjans pobres que la llei ens deixa i en el caràcter efímer de les facultats de la Mancomunitat..."

Aquesta obra extraordinària estava, però, forçosament concentrada en els camps cultural, d'educació, obres públiques, ensenyament agrícola, telèfons, sanitat i beneficiència. L'esperit d'aquesta obra encaixava perfectament amb l'ideal del noucentisme que predicaven Xènius, Carner, Bofill i Mates, López Picó, ... Recordem que Xènius havia escrit: "Au, de pressa, de pressa, vinguen Museus, vinguen Acadèmies, vinguen Exposicions, vinga Educació, vinga Cultura, vinga Vida Civil, vinga Urbanitat, vinga Frivolitat, vinga la Galeria de Catalanes famoses ..." Josep M. Castellet i Joaquim Molas, en l'obra "Poesia Catalana del segle XX", han escrit, evocant aquell moment: "Europa: heus aquí el mirall político-cultural de les nostres classes dirigents. Mom volia lligar els destins del Principat als d'Europa Occidental, i no haver-se de trobar incòmode davant un científic anglès, un savi alemany o un escriptor francès. L'esperit més estricte de l'exigència dominava qualsevol activitat...". Certament era així, i això ja era un gran avenç respecte a la improvisació de la Renaixença.

Però l'obra de la Mancomunitat era, dissortadament, parcial. Uns amplis marges de l'activitat del país en restaven al marge: la Mancomunitat no tenia ni els mitjans legals ni els econòmics per intervenir-hi. Així, mentre la Mancomunitat anava realitzant la seva magnífica obra cultural i d'educació; mentre anava construint aquella Catalunya ideal de la qual ens parlen Castellet i Molas, la qüestió social a Catalunya continuava desatesa; els governadors civils se succeïen; els greus problemes derivats de la guerra europea no eren afrontats seriosament; la lluita de classes arribava gairebé als límits d'una guerra civil... Les profundes transformacions socials que arreu d'Europa s'anunciaven, ací topaven amb la incomprensió més absoluta d'un patronat al qual la guerra havia permès d'enriquir-se fàcilment, i que no volia adonar-se que una nova era havia començat al món.

Altrament, la Mancomunitat era únicament una mera concessió de l'Estat. Quan aquest ho cregués oportú, podia retirar-la per mitjà de la publicació d'un simple decret-llei. Contra aquest acord, no hi cabia cap recurs. El Reial decret de creació era ben explícit: "El Gobierno, por Real decreto acordado en Consejo de Ministros, a propuesta del de la Gobernación, podrá ordenar la disolución de la Mancomunidad, siempre que en sus acuerdos y propuestas resulte infringida alguna ley del Reino, o cuando de aquéllos pueda inferirse algún peligro para el orden público o los altos intereses de la Nación". Aquest text no fou pas lletra morta: Com veurem, el 1925, en virtut d'aquest poder, la Mancomunitat de Catalunya fou dissolta.

Antecedents de la Mancomunitat

La constitució de la Mancomunitat, l'any 1914, fou el resultat d'una llarga campanya. Des de l'esquarterament administratiu del Principat, l'any 1808, pels imitadors dels jacobins francesos, el Principat no deixà mai d'aspirar a reconstruir la seva unitat, almenys, administrativa. En cada ocasió històrica propícia sorgien les anomenades Juntas Supremes de tendència liberal, i, al marge d'elles, les Juntas carlines, amb jurisdicció territorial sobre el Principat.

Alguns polítics espanyols s'adonaren de l'inconvenient que representava l'organització provincial de l'Estat espanyol, i proposaren una divisió més raonable, en unitats regionals. Moret, per exemple, va anunciar un projecte en aquest sentit. Silvela, aleshores ministre de la Governació d'un Govern Cánovas, va formular un projecte de reforma de les lleis provincials i municipals, on parlava dels governadors i dels Consells regionals.

A Catalunya, l'any 1898, en el Missatge adreçat a la Reina Regent d'Espanya signat pel Dr. Robert, Joan Sellarés i Pla, Marquès de Camps, Dòmenech i Montaner i Sebastià Torres, en representació de la Societat Econòmica d'Amics del País, del Foment del Treball Nacional, de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, de l'Ateneu Barcelonès i de la Lliga de Defensa Industrial i Comercial, hom demanava concretament que el territori d'Espanya fos dividit en grans regions de delimitació "natural per la raça, idioma i història". Aquesta petició es va anar renovant, d'una manera o altra, i, després de la Setmana Tràgica, torna a proposar-la Manuel Folguera i Duran. L'any 1911, Lluís Duran i Ventosa hi insisteix. I posats d'acord els partits catalans, emprenen una campanya popular. El resultat fou que el 18 de desembre de 1913 era publicat un decret que facultava totes les Diputacions Provincials espanyoles a mancomunar-se per a fins purament administratius, que fossin de la competència de les províncies.

Malgrat que aquest decret era d'aplicació a tot el territori espanyol, l'única Mancomunitat que es constituí fou la catalana.

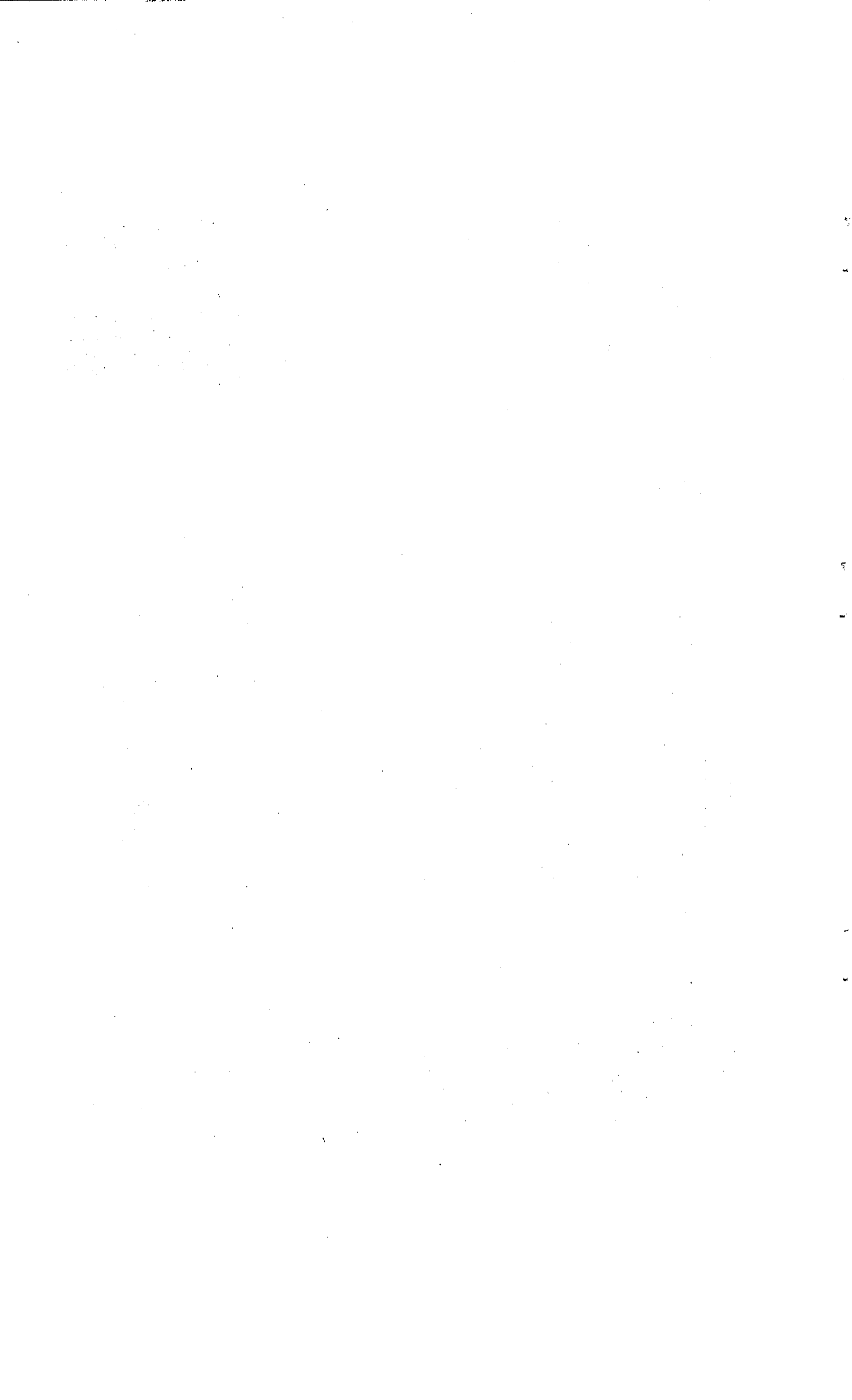
La desaparició de la Mancomunitat

L'any 1917 moria Prat de la Riba. Josep Puig i Cadafalch era designat nou President de la Mancomunitat.

El 13 de setembre de 1923, el capità general de Catalunya, Miguel Primo de Rivera, es pronuncià a Barcelona. La Mancomunitat, de moment, continuà la seva tasca. Però pel mes de gener de 1924 era posada a les mans d'Alfons Sala i dels seus amics. Tanmateix, aquesta etapa durà ben poc: la Mancomunitat catalana era suprimida pel govern de la Dictadura l'any 1925.

Havia durat només uns onze anys. L'obra realitzada, però, era ingent: en bona part, encara en vivim.

Josep Benet

REAL DECRETO DE 18 DE DICIEMBRE DE 1913 FACULTANDO A LAS
DIPUTACIONES PARA MANCOMUNARSE

=====

EXPOSICION

SEÑOR: Motivo de constante preocupación para los Gobiernos y de porfiada controversia entre los partidos viene siendo, desde hace largos años, el magno y difícil problema de la descentralización administrativa. De que es insostenible y nocivo el statu quo da testimonio el hecho de los sucesivos intentos de mejora iniciados por todos y cada uno de los Ministros que han desempeñado la cartera de Gobernación, y cuando tales proyectos faltaran bastaría a proclamar los vicios de que la administración municipal y provincial adolece, lo unánime de la queja y la insistencia con que ella se produce con caracteres análogos, desde las más apartadas y aun contrapuestas regiones españolas.

El partido liberal conservador tiene en este problema gloriosos antecedentes que ni desconoce ni olvida el actual Gobierno. Cuando su representación constitucional se complete e integre con el apoyo del Parlamento, si una vez consultado el país resultasen con mayoría nuestras ideas, el Gobierno anuncia desde ahora el propósito de llevar de nuevo a las Cortes la reforma del Régimen local en condiciones adecuadas para su rápido examen y su pronta aprobación, ya que, por fortuna, sobre sus puntos esenciales puede considerarse lograda, después de la ardua y meritoria labor que las Cortes de 1907 a 1909 realizaron, la concordia y el asentimiento de las diversas fuerzas políticas.

Uno de aquellos importantes extremos en que aparece felizmente conseguida la unidad de criterio entre los hombres de Gobierno de más distintas significaciones, es el que se refiere a la conveniencia de autorizar la asociación o mancomunidad de Ayuntamientos y Diputaciones provinciales, para fines exclusivamente administrativos, haciendo, mediante la asociación, posible para aquellos organismos, la realización de empresas en alto grado beneficiosas para los vecinos de los pueblos enclavados en la región a que la mancomunidad se extiende, sin daño, antes bien, con indudable ventaja de los intereses generales de la Nación.

No puede mirarse como exótico este principio de la mancomunidad ni repudiar como falta de rancio abolengo legislativo la palabra con que se expresa y define. Aparte de que el proclamarlo pudiera y debiera juzgarse como indeclinable consecuencia de la libertad de asociación, sobran antecedentes que invocar en nuestros anales parlamentarios de proyectos y declaraciones formulados y presentados por hombres insignes pertenecientes a las más diversas escuelas y afiliados a los más contrarios partidos políticos.

Sin remontarnos a tiempos anteriores a la implantación de la legalidad constitucional que actualmente rige en España, será útil recordar que el artículo 80 de la vigente ley municipal, recogiendo lo que ya consignaba el 75 de la ley de 1870, establece el principio de la asociación o mancomunidad de Ayuntamientos para fines que taxativamente concreta y determina. Más tarde, el proyecto de ley presentado a las Cortes el 16 de diciembre de 1882, contiene un capítulo titulado "De las asociaciones de Ayuntamientos", y las autoriza para la construcción de Cementerios, caminos vecinales, guardería rural, policía de seguridad, instrucción, asistencia médica, aprovechamientos vecinales, y cualesquiera otros objetos de su exclusivo interés. El proyecto de ley de 25 de diciembre de 1884 tiene un título consagrado a las "Regiones" y en él se procura la creación y funcionamiento de Juntas que atiendan a servicios análogos a los que antes se indicaron, en el territorio de la Región. Subsiste el principio, aunque con fórmulas de expresión diversa y orientaciones distintas, en los proyectos de 1891 y 1899, reconociendo este último el carácter de personas jurídicas a las Diputaciones, Ayuntamientos y Universidades oficiales y se acentúa a partir del año 1902 no sólo en el proyecto para la reforma de la ley municipal de 22 de octubre de este año, sino después y de un modo más completo y sistemático en el

proyecto de bases para la reforma de la Administración Local, presentado y expuesto dieciséis veces en la Alta Cámara el 27 de mayo de 1903. Fue, precisamente, al discutirse este proyecto en la Cámara popular, cuando acu- so por vez primera se planteó ante las Cortes, en una enmienda suscrita por representantes de los distintos partidos, el deseo de reconocer la personalidad de las Regiones para impulsar las enseñanzas técnicas, agrícolas, industriales y comerciales, repoblar bosques, construir obras públicas, organizar y sostener puertos francos y otros fines de no menor importancia.

No alcanzó entonces esta enmienda el éxito satisfactorio que se prometieron sus autores, y ante las enseñanzas de la realidad, los elementos que con ella simpatizaban redujeron sus aspiraciones a la solicitud, frecuentemente reiterada, de que se reconociera a las provincias el derecho de mancomunarse o unirse.

En noviembre de 1906 se reunió en Barcelona la primera Asamblea general de las Diputaciones provinciales, y en ella, con representación casi exclusiva de liberales y conservadores, queda afirmado con unánime asentimiento el ideal de la autonomía administrativa, y reconocido con toda clase de salvedades respetuosas el derecho de mancomunidad para las provincias limítrofes. El partido liberal conservador, al ocupar de nuevo el Gobierno en enero de 1907, presenta, apenas reunidas las Cortes, un proyecto de ley de Administración o Régimen local y en él reconoce de un modo explícito la facultad de Municipios y provincias de mancomunarse, diciendo, al referirse a éstas, que ha de ser para los fines o servicios que caben dentro de la competencia de las Diputaciones.

Larga tramitación tuvo este proyecto, y atención detenida y municiosa le dedicaron ambas Cámaras, así en el Salón de Sesiones, como en discusiones menos solemnes, pero acaso más provechosas, mantenidas a presencia de las Comisiones dictaminadoras respectivas. Motivos políticos bien notorios determinaron la caída de aquel Gobierno, sin que hubiese logrado la completa aprobación del proyecto de régimen local; pero sus principios substanciales, y desde luego éste de las mancomunidades de provincias, habían obtenido, con repetición, el voto del Parlamento.

No se trataba, ni se trata, de un problema artificial, ni de un compromiso de partido, originado en una propaganda política más o menos reflexiva, y con séquito más o menos numeroso y respetable. En torno de estas aspiraciones se habían congregado dentro y fuera de Cataluña núcleos poderosos de opinión, que de mil modos pugnaban por acreditar su fe en estas soluciones, inclinando el ánimo del Gobierno para que se resolviera a implantarlas. Por eso, ausente del poder el partido liberal conservador, el Ministerio que presidía el malogrado e insigne D. José Canalejas en diciembre de 1911, acogió con promesa de inmediato apoyo una nueva fórmula que concretaba el principio a las Diputaciones catalanas, y que se desarrolló más tarde en un proyecto de ley de Mancomunidades provinciales, presentando a las Cortes a los veinticinco días de reanudar éstas sus tareas. De la tramitación parlamentaria de este proyecto y de los incidentes que su discusión ocasionó, es innecesario hablar ahora. Baste decir que al caer el último Gobierno liberal, el proyecto aprobado en el Congreso tenía ya votado por el Senado el artículo 1º, en el que naturalmente se consigna el principio substancial de la ley.

En esta situación encuentra el asunto al encargarse del Gobierno el partido liberal conservador, y el Ministro que suscribe, requerido por sus deberes, y estimulado por elementales previsiones de gobernante, le dedicó desde los primeros momentos estudio preferente y especialísima atención.

No cabe sin indisculpable temeridad tener constantemente planteados problemas de esta índole y aplazar indefinidamente la solución. No es posible tampoco, aun lamentando el daño que las dilaciones ocasionan, intentar resolverlo por completo sin el indispensable concurso de las Cortes, ni habían de caer en la pecaminosa tentación de pretenderlo, hombres como los que forman el actual Gobierno, defensores entusiastas y fervorosos siempre de las instituciones parlamentarias; pero hay una parte del problema que puede abordarse y resolverse de momento, por actos y resoluciones que no excedan del límite en que han de desenvolverse constitucionalmente las facultades ministeriales.

El derecho de unirse y mancomunarse está explícitamente reconocido a los Ayuntamientos por su Ley Orgánica, y ningún precepto de la provincial lo ve da tampoco, directa ni indirectamente, a las Diputaciones. Los textos constitucionales lo consienten de igual modo, ya que la única exigencia de la Ley Fundamental, en lo que a este punto se refiere, es la del artículo 82, que ordena haya en cada provincia una Diputación provincial.

Subsistiendo estos organismos, conservando ellos todas y cada una de las facultades que la Ley les asigna, no debe inspirar recelo alguno el reconocimiento que ahora se hace a su derecho a mancomunarse, sobre todo cuando a esta declaración acompañan resortes y garantías que ponen en todo caso en manos del Gobierno la vida y el funcionamiento de la nueva entidad. Así, por ejemplo, al par que se reconoce el derecho a la unión, el procedimiento para establecerla está siempre vigilado y dirigido por el Poder Central, y las garantías de quorum extraordinario que se exige para la validez de la votación en que la unión se acuerde, a más de la segunda aprobación a que separadamente habrá de llegar cada una de las Diputaciones dispuestas a mancomunarse, dan la seguridad de que en caso alguno podrá ello realizarse sino sirviendo la voluntad de la inmensa mayoría de los habitantes de la región.

La Junta que se crea no podrá obtener del Poder público la delegación de fa cultades y servicios de los que a la Administración Central correspondan, sin que en cada caso voten las Cortes un proyecto de ley; y los recursos que habrán de entablarse ante el Ministerio aseguran a todos y a cada uno de los ciudadanos la necesaria defensa contra posibles extralimitaciones. Con ello y con la declaración terminante de ser siempre voluntaria la asociación y poder extinguirse por la iniciativa de cualquiera de las Diputaciones mancomunadas, claramente se advierte que se alejan todos los peligros y quedan sin fundamento cualesquiera clase de recelos.

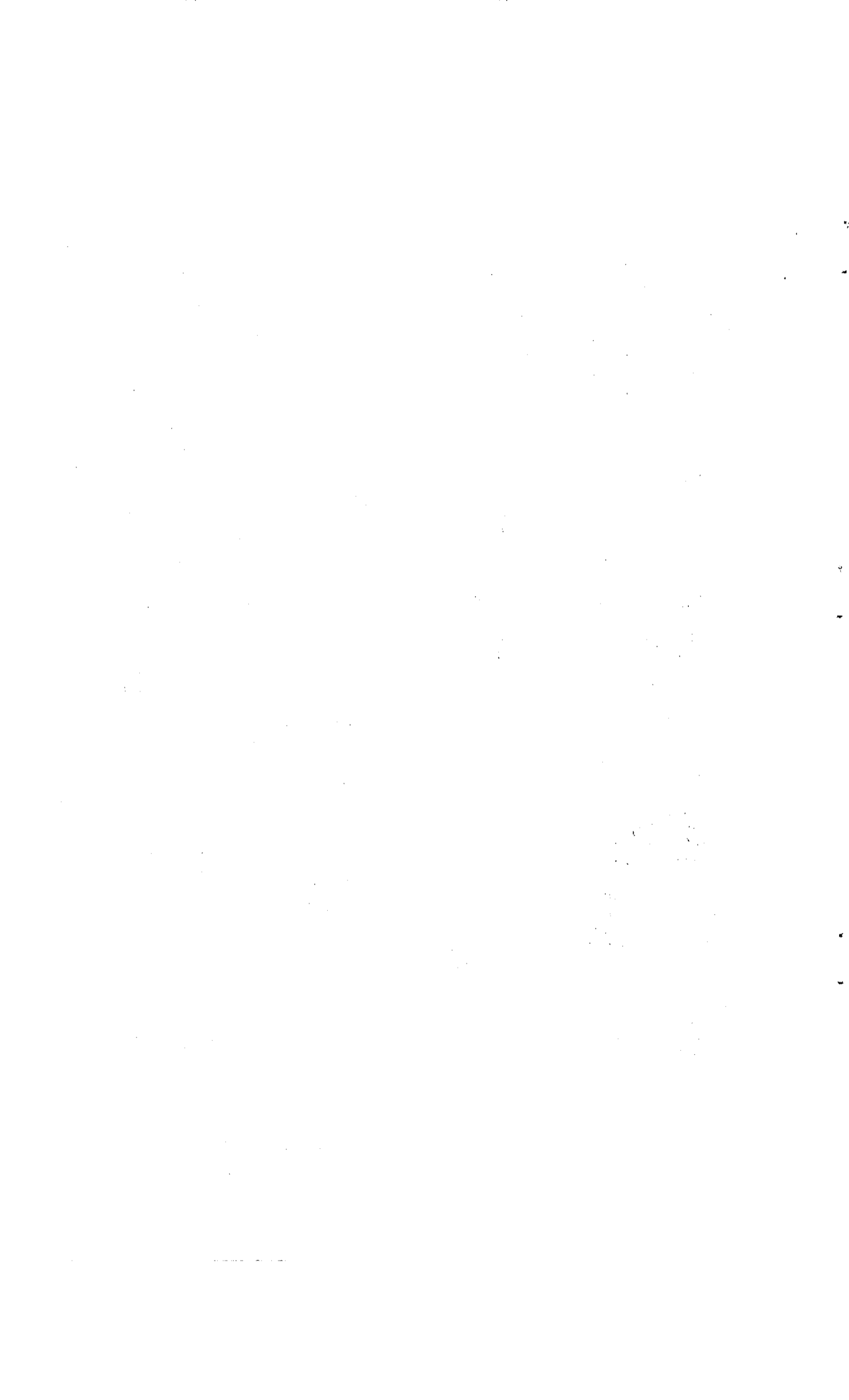
No se oculta, sin embargo, al Ministro que suscribe, que pasiones políticas e intereses de todo género, despiertos y avivados siempre cuando se anuncian como próximas unas elecciones y cuando acaba de subir al Poder un partido y de constituirse en circunstancias como las presentes un nuevo Gobierno, aprovecharán, con más o menos habilidad y con mayor o menor vehemencia la ocasión que ahora se les ofrece para dirigir ataques al Ministerio y para procurar suscitar desconfianzas de una parte de la opinión pública. Fía, no obstante, el Gobierno en el despierto juicio de los más, y está seguro de que habilidades de ese género no prevalecerán, y de que aquellas personas que se inspiren en móviles patrióticos y ajusten su conducta a la sugestión desapasionada de un juicio sereno, conocedoras de la importancia de esta cuestión, y de sus antecedentes todos, harán justicia al acto que ahora realiza y entenderán que cumple, al procurar la solución parcial, pero inmediata, de este problema, altos deberes que en ningún caso es lícito rehuir ante el temor de responsabilidades que son anejas al desempeño de los puestos públicos.

Fundado en estas consideraciones, el Ministro que suscribe, de acuerdo con el Consejo de Ministros, somete a la aprobación de V.M. el adjunto proyecto de Decreto.

Madrid, 18 de diciembre de 1913.

SEÑOR:

A L.R.P. de V.M.
José Sánchez Guerra

REAL DECRETO

A propuesta del Ministro de la Gobernación, y de acuerdo con Mi Consejo de Ministros,

Vengo en decretar lo siguiente:

Artículo 1º

Para fines exclusivamente administrativos que sean de la competencia de las provincias, podrán éstas mancomunarse. La iniciativa para procurarlo podrá partir del Gobierno, de cualquiera de las Diputaciones provinciales o de uno o varios Ayuntamientos que reúnan el 10 por 100 cuando menos de los habitantes de las respectivas provincias. Las Corporaciones solicitadas o requeridas por la Entidad iniciadora de la constitución de la Mancomunidad, cuando estén dispuestas a concertarse, designarán sus representantes y una vez reunidos procederán éstos a la redacción del oportuno proyecto. Para examinarlo, se reunirán las Diputaciones interesadas convocadas por el Presidente de la Entidad iniciadora, y siempre presididas por el Gobernador civil de la provincia en que la reunión se celebre, y que para ser válida necesitará de la asistencia de las dos terceras partes, cuando menos, del número total de los Diputados. Las Diputaciones acordarán luego separadamente si aprueban o no las bases que resulten aprobadas en la reunión general. Una vez aceptado el proyecto o acuerdo por el voto de la mayoría absoluta de cada una de las Diputaciones interesadas, se elevará y someterá a la aprobación del Gobierno, que habrá de examinarlo minuciosa y detenidamente hasta estar seguro de que no hay en él nada que directa ni indirectamente contradiga la legalidad constitucional y administrativa del Reino, sino que por el contrario, todas sus cláusulas, se ajustan estrictamente a ellas. Si el Gobierno concede la autorización, la mancomunidad se constituirá con plena y absoluta capacidad y personalidad jurídica para cumplir los fines taxativamente consignados en el acuerdo o propuesta.

Con exclusiva relación a los mismos, representada por su Presidente y por medio de una Junta general de los Diputados de las provincias asociadas y de un Consejo permanente nombrado por éstas, podrá ejercer las facultades y realizar los servicios que puedan concedérsele, de entre los que por ley correspondan exclusivamente a las Diputaciones provinciales.

Contra los actos y acuerdos de la Junta general y el Consejo permanente, existirán los mismos derechos y procederán iguales recursos que los que la Ley provincial reconoce contra los acuerdos de las Diputaciones, si bien deberán siempre interponerse ante el Ministro de la Gobernación los que dicha Ley atribuye al conocimiento y competencia del Gobernador de la provincia. Las mancomunidades serán siempre y constantemente voluntarias, pudiendo concertarse a plazo fijo o por tiempo indefinido. Para su disolución o para la separación de alguna o algunas de las Diputaciones asociadas, se observarán las disposiciones que deberán estar previstas y establecidas en el acuerdo de constitución de aquella.

El Gobierno, por Real Decreto acordado en Consejo de Ministros, a propuesta del de la Gobernación, podrá ordenar la disolución de la mancomunidad, siempre que en sus acuerdos y propuestas resulte infringida alguna ley del Reino o cuando de aquellos pueda inferirse algún peligro para el orden público o los altos intereses della Nación. En estos casos el Gobierno estará obligado a dar cuenta a las Cortes de su resolución y de los fundamentos en que se apoya. Se fijará en todo caso, la norma a que habrán de ajustarse las responsabilidades de carácter económico o financiero y el momento en que ellas que ellas quedarán extinguidas para la Diputación o Diputaciones, que se aparten de la mancomunidad. En el mismo acuerdo, las Diputaciones determinarán y fijarán concretamente los recursos con que habrán de contar en sus presupuestos. Los tales recursos podrán ser rentas de bienes propios y productos de explotaciones, donativos o cuotas voluntarias de Ayuntamientos y Diputaciones, arbitrios y recursos cedidos por las Diputaciones después de cubiertas sus atenciones legales independientes de la mancomunidad, arbitrios y recursos que cedan los Ayuntamientos en iguales condiciones y circunstancias que los anteriores, arbitrios que por servicios o aprovechamien

tos pueda adquirir la mancomunidad y arbitrios o expensas de particulares por obras o servicios costeados con fondos de la mancomunidad en las mismas condiciones que para las Diputaciones provinciales establece la Ley. Cuando en este primer acuerdo no puedan, por cualquier clase de motivo, detallarse todos los recursos, podrán éstos adicionarse por acuerdos sucesivos, que habrán de adoptarse con iguales garantías que las establecidas para el primero. Las mancomunidades, una vez constituidas, podrán solicitar delegación de servicios determinados y facultades propias de la Administración Central. La propuesta será elevada al Gobierno, y en ningún caso podrá éste resolver sin obtener antes de las Cortes una ley especial de concesión.

Artículo 2º

El Gobierno dará cuenta de este Decreto a las Cortes en la primera sesión que celebren.

Dado en Palacio, a diez y ocho de diciembre de mil novecientos trece.

ALFONSO

EL MINISTRO DE LA GOBERNACION

José Sánchez Guerra

(Gaceta del 19 de diciembre de 1913)

LA MANCOMUNITAT CATALANA
L'ASSEMBLEA DE DIPUTACIONS

(La Veu de Catalunya, 10 gener 1914)

L'Assamblea - Sessió del matí

Ahir al matí es va celebrar al Palau de la Generalitat de Catalunya l'Assamblea de las Diputacions catalanes per a tractar de la constitució de la Mancomunitat Catalana, tal com senyala el R.D. dictat pel Govern.

L'acte va tenir lloc al saló de sessions, revestint una gran solemnitat.

Desde mig matí al Palau de la Generalitat s'hi va notar una extraordinària animació de diputats provincials de tot Catalunya, els quals, en les converses que tenien, demostraven la viva satisfacció que els causava l'acte que's tenia de celebrar.

Prop de dos quarts d'onze va arribar al Palau el senyor governador civil, el qual va ser rebut pel senyor Prat de la Riba, conversant amb aquest i amb els altres presidents.

Mentrestant, el saló de sessions anava omplenant-se. El poc lloc que quedaba per al públic no cal dir que va ser prè com per assalt i que foren moltíssimes les persones que no van poder entrar-hi.

De periodistes, a més del que hi tenien tots els diaris de Barcelona, n'hi havia de Madrid i provincies, aixís com corresponsals d'alguns diaris francesos.

A dos quarts de dotze, i després d'haver impresionat els reporters fotogràfics varies plaques, comença la solemníssima sessió.

Ocupa la presidència el governador civil don Rafel Andrade, qui té a la dreta a don Enric Prat de la Riba, president de la Diputació provincial de Barcelona i a don Josep M^e. España president de la de Lleida i a l'esquerra don Agustí Riera president de la de Girona i don Josep Mestres president de la de Tarragona.

El secretari d'aquesta Diputació dona compte dels assembleistes presents, que són els següents senyors:

DE BARCELONA, Don Enric Prat de la Riba Sarrà, don Joaquim Cabot i Rovira, don Alexandre Bosc i Catarineu, don Antoni Abadal i Portabella, don Francesc Alegre i Roig, don Lluís Argemí i de Martí, don Joan Barata i Quintanas, don Francesc de A. Bartrina Roca, don Angel de Borjas i Ruiz, don Joaquim Borrás i Ferrer, don Lluís Duràn i Ventosa, don Feliu Fages i Vilà, don Lluís Ferrer i Barbarà, don Joaquim Forcada i Monés, don Rafel Guerra del Río, don Lluís Isamat i Lazzoli, don Antoni Jansana i Llopart, don Gaietà Marfà i Clivillés, don Eduard Micó i Busquets, don Iu Minoves i Anglerill, don Lluís Pericas i Morros, don Josep Puig i Cadafalch, don Josep Queralt i Martí, don Francesc Ràfols i Trabal, don Isidre Rius i Font, don Joan M^e. Roma i Camamala, don Joan Sala i Busquets, don Ricard Sampere i Tort, don Rafel Ulled i Altimir, don Santiago Valentí i Camp, don Pius de Valls i de Feliu, don Narcís Verdager i Callís.

DE TARRAGONA, Don Josep Mestres Miguel, don Anselm Guasch Robusté, don Emili Folch Andreu, don Joan Palau Mañé, don Josep Comp-te Juncosa, don Ramón Vidiella Balart, don Antoni Borrell Sugrañes, don Antoni Estivill i de Llorach, don Francisco Roig Navarro, don Joan Povill Miró, don Victor J. Olesa Fonollosa, don Maties Guarro Ribé, don Artemí Padró Sanromà, don Estanislau Tell Bonanat, don Joan Alentorn Ardeval.

DE LLEIDA, Don Josep Maria España, don Francisco Roca Lacosta, don Alfred Pereña Reixachs, don Joan Olivé Capdevila, don Alfons Piñol Salvat, don Romàn Sol Mestre, don Delfí Canela Cots, don Pau Nobell Borràs, don Ramón Viu Vendrell, don Manuel Florensa Farré, don Salvador Motiu Reñé, don Josep Gil Doria, don Pere Lalsala Borderas, don Antoni Mestre Casals, don Joan Rovira Agelet, don Eduard Aunós Cau, don Josep Ignacio de Llorens, don Llätzer Sibis Fort.

DE GIRONA, Don Agustí Riera Pau, don Emili Garriga Lloveras, don Bonaventura Sabater Burcet, don Frederic Frigola Palau, don Tomàs Montagut i Bosch, don Josep Irla Bosch, don Martí Inglés Folch, don Narcís Xifra Masmitjà, don Joaquim Coromina Gispert, don Vicens Folgado Guasp, don Isidre Riu Puig, don Lluís Bolós Saderra, don Josep M^e. Vilahur i Casellas, don Josep M^e. Bofill Galtés, don Carles Jordà Fages, don Francisco Carbó Ferrer.

Seguidament, el mateix senyor Homs, dona lectura al R.D. de la Mancomunitat, llegint tot seguit la convocatòria de l'acte.

I el governador dona per constituïda l'Assamblea.

PARLAMENTS - El senyor Andrade.

En mig d'un imponent silenci el governador comença el seu parlament.

Plau-me saludar com a primer deure a les províncies catalanes, aquí representadas.

De tots els honors que hagi pogut somniar la meua fantasia, cap com el present haguera pogut desitjar, de tan magnes i esplèndides proporcions.

Presideixo la gran Catalunya, encarnació viva del treball, la més excelsa de les virtuts: sempre en constant inquietut manifestada amb alta cultura ciutadana en variades i riques formes.

Aquests moments -parlo amb sinceritat- mai s'esborraràn de la meua memòria, per l'altesa de l'acte.

Porto aquí dues representacions. Una la primera, la del Govern; l'altra, la que m'imposa la meua simpatia per aquesta obra de la Mancomunitat a la qual he contribuït.

Per la primera, recullo l'estat de la vostra consciència col·lectiva per a traslladar-la al Govern que m'ha delegat.

Com simpatisador voldria estar dintre del vostre sentit actual: veure fins aon, jo, estrany en aquesta terra, he coincidit amb vosaltres.

Per a que jo pugui fer comparació de l'història meua respecta a s'assumpte i del vostre present criteri, os prego que'm parleu en castellà.

Filla del geni de la vostra raça és la vostra llengua, que ha produït la vostra literatura, tan rica en el gènere simbòlic i que amb les seves formes esculturals creà un dret: l'única que pot expressar les intimitats psicològiques de la vostra vida espiritual: sense ella no podríeu viure.

Lamento moltíssim no poder parlar-la i jo aspiro a comprendre-us per a estudiar i per a recrearme: parleu-me per a que vegi la vostra mentalitat en el dret públic.

El dret que teniu a parlar en català és indiscutible.

Ara a vosaltres toca parlar: jo desitjo estar identificat amb Catalunya. (Aplaudiments).

El senyor Prat de la Riba.

El senyor Prat de la Riba, president de la Diputació de Barcelona, es va aixecar a parlar en nom dels presidents de les Diputacions provincials, deferint al prec del governador de fer-ho en castellà.

Es per a mi un honor molt gran l'encàrrec que'm fan els meus estimats companys, els altres presidents de les diputacions aquí reunides, de portar la representació i amb ella la veu de l'Assamblea, per a contestar les frases eloqüents plenes d'afecte per a nostra obra i per a nostra terra, que acaba de dirigir-nos el senyor governador civil, i aiximateix, per a fer patent el reconeixement de les Diputacions de Catalunya per haver recullit el Govern, en el decret suau llegit, aquesta arrelada aspiració nostra i de nostre poble.

Aquest decret, apart de les seves exigües proporcions, té per a nosaltres una gran importància en quant ens permet crear un instrument que pot ser impulsor de la nostra cultura i de la nostra riquesa, un organisme que pot ajudar-nos a satisfer les vives ansies de progrés material i espiritual que tots sentim. I té encara per a nosaltres altre valor, el valor altíssim, el de permetre'ns traduir en una organització jurídica el sentiment fondest de l'unitat espiritual de Catalunya. Però la importància que jo vull posar de relleu d'un modo especial, ja que'm dirigeixo en nom de les Diputacions al governador, representant de l'Estat, es un aspecte que ha sigut poc o gens notat fins al present: i es la manera com aquesta tasca nostra, aquesta tasca de les Diputacions catalanes i de les representacions parlamentàries catalanes, al ser recullit pel Govern en el R.D. referit, ha contribuït a enfortir i enrobustir l'Estat.

Jo tinc la convicció ferma de que aquests esforços nostres en favor de la Mancomunitat i la noble resolució del Govern al recullir-lo i publicar dit real decret, han fet més per la unitat espiritual de l'Estat que quatre segles de lleis i règims centralisadors.

Hi ha a Espanya, com en tots els Estats moderns, una sèrie d'elements, de caràcter espiritual, uns, de importància econòmica, altres, que són comuns a tots els ciutadans, siguin d'on siguin, hagin nascut on hagin nascut. Però després ha ha altres elements respecte dels quals aquesta igualtat de possessió, aquesta comunitat de participació, pot faltar i falta per complet en tots els Estats unitaris, quan a la estructura unitària de l'Estat no correspon una estructura unitària també del poble.

Allavors hi ha dues classes de ciutadans: uns que troben en l'Estat, a part dels elements comuns a que'm refereixo, la llengua, les institucions tradicionals unides als records més gloriosos de la seva història, els seus homes més eminents, i altres ciutadans que en l'Estat no troben ni la llengua, ni les grans institucions, ni siquer els seus homes.

Un Estat, no alça ni pot alçar la plenitud de força de vigència de normalitat fins que logra incorporar, no per simple adheència física o material, sinó per plena i absoluta comunicació de vida i d'afecte, a tots els ciutadans; i així és un dels valors transcendents del Real Decret sobre Mancomunitats provincials; senyalar una orientació, donar un pas en aquest camí. Des d'ara, nosaltres els homes d'aquesta part de l'Estat que s'anomena Catalunya, tenim en l'Estat quelcom que abans no teníem, quelcom que és nostre, quelcom que's porta nostres amors i nostra més viva esperança.

D'una manera especialíssima podem dir-ho nosaltres, els que constituïm les Diputacions catalanes, perquè aquesta institució ha si gut principal preocupació nostra i per l'esforç de tots els que estem aquí i el de tot un poble que fòra d'aquí ens ha secundat, amb els seus diputats i senadors al davant, aquesta Institució ha triomfat.

Recordeu l'Assamblea de les Diputacions espanyoles celebrada en aquesta mateixa casa. Ja en ella els representants de diferents províncies catalanes i de València, formularen una senzilla proposició, en la qual es demanava al Govern que autoritzés a les províncies veïnes per a reunir-se i realitzar en comú els seus esforços. Un any més tard, nostres representants, els representants de les Diputacions Catalanes en la ponència que organitzava l'Assamblea de Sevilla, presentaren un projecte de desenrotll del principi de Mancomunitat, aprovat després per dita Assamblea, i incorporat substancialment després al projecte d'Administració local del Sr. Maura, la sort del qual tots recordareu. Dos anys més tard, per iniciativa de la Diputació de Barcelona, acollida unànimament per les altres Diputacions, se formularen bases de Mancomunitat que presentades al Govern pels representants de les províncies catalanes i per la representació parlamentària de tot Catalunya, determinaren el projecte de llei, formulat pel senyor Canalejas. Entorn d'aquestes bases i entorn d'aqueix projecte s'ha produït el moviment formidable de l'opinió catalana, manifestada pels repetits vots quasi unànims de les Diputacions, pels vots de la quasi totalitat dels Municipis de Catalunya, per la cooperació resolta i valiosíssima de tots els nostres representants parlamentaris que'l Govern ha vingut a recollir en aquest Decret.

Es per això que sentim tan fortament la importància del moment actual, de l'acte de reunir-nos en Assamblea les Diputacions per a formular en nostre Estatut, per a organitzar la nostra Mancomunitat

Per a nosaltres té aquest moment la intensa emoció de un neixement vivament desitjat. Tot lo que nosaltres podem fer per assegurar l'exit de la institució que sorgeix ara de nostres esforços, estem disposats a fer-ho. Però no hem d'enganyar-nos, lo que nosaltres podem fer és insuficient; a lo que fem nosaltres ha d'ajuntar-se lo que correspon fer al Govern. Es desig unànim de l'Assamblea, i amb la expressió d'aquest desig acabo, que l'Estat presti franca i oberta cooperació a aquesta obra que pot ser la primera pedra de la renovació de l'administració d'Espanya amb la otorgació de amplies delegacions dels serveis que avui, sense cap ventatja per a l'Estat, ni per a les regions, congestionen l'administració central.

Altres discursos.

El senyor Pereña, diputat per Lleida, parla en nom dels diputats conservadors, que han tingut sempre com ideal la descentralització administrativa, i per ella tan treballaren.

Avui és -diu- el primer acte ferm que's realitza en prò d'aquesta descentralització al qual seguiràn, sens dubte, altres disposicions en la d'avui fundades.

Expressa els seus desitjos per la major prosperitat de la Mancomunitat Catalana, fins que portí al més alt esplendor a la nostra patria (Aplaudiments).

El diputat per Girona, senyor Olesa, parla en nom dels tradicionals, essent les seves primeres paraules de salutació coral al governador civil i als quatre presidents de les Diputacions foses avui en el motllo de la Mancomunitat.

Els tradicionalistes s'envanxen de formar al voltant de la Mancomunitat per a defensar-la i sostenir-la, i no podien fer altre cosa, tan aimants com són de les tradicions de la patria, i cap més gran tradició que la seva vida real.

La Mancomunitat portarà a l'Estat la varietat més rica dintre de l'unitat.

I és la nova organització una aurora bellíssima de la veritable Mancomunitat quan estarà revestida de totes les delegacions i tots els poders, i adquirirà per al bé de la patria el seu màxim desenrotlló. (Aplaudiments.)

El diputat per Girona senyor Frigola, manifesta que una de les més imprescindibles obligacions del Govern és el seguir atentament el moviment català, que demana el desenrotlló de la Mancomunitat.

Aquesta ha sigut demanada insistent i reflexivament, i s'ha concedit ara per Reial Decret, que era ara, lo més radical que's podia fer.

En nom dels reformistes fa constar la seva adhesió, que no és despreciable des del moment en que és possible que el partit reformista formi govern; i s'adhereix amb tant d'entusiasme com pot fer-ho qui, com en Melquiades Alvarez accepta el projecte íntegre que's portà al Congrés i no un simple Reial Decret. (Aplaudiments).

El senyor Guerra del Rio, en nom dels radicals, comença manifestant el seu sentiment per no estar a tó amb el chor de lloances al Reial Decret i al Govern. El Partit radical és enemic i contrari al projecte de Mancomunitats laborat per les Diputacions i otorgat pel Govern mitjançant Reial Decret.

Al costat de tals afirmacions, fa les d'autonomia i federalisme, dels quals la Mancomunitat diu que no és més que una falsificació.

Tracta les Diputacions provincials d'anti-naturals i, per lo tant, lo que de elles se'n dedueix no pot pas ésser cosa bona i la Mancomunitat catalana no més afavoreix interessos particulars.

Consti -diu- que aquesta és l'actitut de la minoria radical, que s'uneix al vot del diputat madrileny, federal, que va votar contra la Mancomunitat castellana.

Acabades aquestes paraules s'ha sentat l'orador mentres el felicaven els seus dos companys de majoria.

El senyor Marfà, en nom dels conservadors, s'adhereix de tot cor a les lloances endreçades al reial decret i al Govern. Recorda com en Maura incorporà la Mancomunitat al projecte d'Administració local, defensant-lo durant 14 mesos.

Fà constar que, malgrat no ser ministerial, creu un acert la promulgació del reial decret en aquests moments en que ja molts desconfiaven de que les Mancomunitats fossin un fet.

Es aplaudit, lo mateix que el senyor Montiu, diputat lleidetà, que en nom dels lliberals-conservadors no pot meyns que expressar la seva gran satisfacció al veure plantejat en la realitat el reial decret del Govern.

No's concedeix -diu- tot lo que Catalunya desitja; més s'ha fet lo que ara materialment es podia fer, i lo que tenim serà propulsor del nostre progrés.

El diputat lliberal senyor Sol, expressa entusiasmat els seus sentiments per veure ja realisant-se la esperada Mancomunitat.

La disposició amb que el Govern ha atès les nostres demandes no és tan migrada com sembla.

En ella se'ns concedeix l'unitat, que és la base: lo demás se'ns concedirà com ara se'ns ha concedit lo primer.

Els diputats lliberals veuen amb gran joia aquest acte de la reconstitució política de Catalunya.

Feu elogis de la gestió den Romanones i rendí coral salutació a totes les altres minoríes. (Aplaudiments.)

El senyor Duràn i Ventosa, en nom dels diputats regionalistes, pronuncia el següent parlament:

He de contestar primerament a les salutacions dels representants de les distintes fraccions polítiques aquí congregadas i a l'eloqüent discurs del senyor governador.

I he de contestar principalment an aquest per a recullir les seves importants manifestacions.

Som al principi de l'obra del Govern en sentit administratiu.

S'ha dit i discutit si lo que el Govern ha concedit a Catalunya es molt o poc.

Als que han vist amb enemistat o amb indiferencia tot el procés de la Mancomunitat, pot semblar-los poc lo que se'ns ha acordat: mes els que hem laborat i hem sofert, ens estimem en lo que val la reial disposició. (Aplaudiments.)

Hem arribat a la reconstitució de l'unitat de Catalunya: poc o molt, se'ns reconeix personalitat: es consagra la constitució de l'unitat esperitual de Catalunya que ratificà el poble amb la seva augusta voluntat.

Des d'avui Catalunya és quelcom que té existencia legal: el pas de lo esperitual a la consagració de lo legal es una gran obra, i totes les lluites de la civilització no han sigut rès més que consagrar legals les aspiracions esperituals.

El reconeixement polític ens ha de permetre avençar fins més enllà. No parlem aquí en català perque ens ho ha pregat el governador, car en altre cas hi hauriem parlat.

Mes, ja que l'hem complagut, li demanem que digui al Govern que les nostres aspiracions no's reduexen a lo que avui se'ns ha concedit, sinó que aspirem a la major suma d'autonomia. (Molt bé.)

L'ús que'ns proposem fer de l'unitat de la nostra terra, és en benefici de tot Catalunya: mai per cap provincia especialment. El nostre lema és: tots junts per a tots.

Tal és l'ideal de la Mancomunitat. Ideal més hermós no's pot trobar certament.

Volem, com deia, major suma de facultats. Si el Govern de S.M. posa tot l'amor i concordia que nosaltres posarem en les relacions amb ell, arribarem a una gran obra.

Avui el governador, que'ns presideix, de dret, no pot fer més que trametre lo que fem; mes els diputats de tots els partits hem de treballar concordés.

Veieu, diputats catalans, lo que'ns ha costat tenir la Mancomunitat; veieu, també, lo que hem de fer per a conserwar-la dignament.

Nosaltres no som diputats de cap partit, ni de cap provincia; som diputats de Catalunya. (Molt bé.)

Els Estatuts que avui aprovarem seràn un pacte, i com a pacte, imperfecte; mes hi haurà una valiosa part de la nostra voluntat i

del nostre esforç.

L'obra d'avui és obra col·lectiva, i no respònd a l'integritat de totes les nostres conviccions.

Es obra de transacció, i com a tal hem d'arribar al màxim de desprendiment.

Eleveu, enemics, el vostre esperit i raoneu les vostres idees, que aixís l'obra comú tindrà més força.

Els regionalistes tenim la seguretat de que si amb concordia formulem el nostre estatut, el Govern tindrà que acceptar-lo.

Poseu tota la vostra intel·ligència i el vostre esperit !per l'amor de Catalunya! (Grans aplaudiments.)

LECTURA DE L'ESTATUT.

El senyor Homs dona lectura al projecte d'Estatut de la Mancomunitat catalana que ha presentat la Comissió inter-provincial de la mateixa i que ja coneixien els assembleistes per haver-se entregat exemplars del mateix al començar la sessió.

El governador, a l'acabar la lectura, proposa que se suspengui la sessió per que la Comissió estudiï les esmenes al projecta presentades.

El Sr. Valentí, referint-se a les manifestacions del Sr. Duràn i Ventosa, demana que si aquelles constituïen els desitjos de l'Assemblea, a l'objecte de que la minoria radical pogués fer-se càrrec del projecte i proposar les modificacions que cregués pertinents, se'ls concedeixi un plaç llarg per a fer-ho.

El governador manifesta que lo sol·licitat pel senyor Valentí en aquelles altures no és procedent. Diu que'l present moment és d'alta espiritualidad i que no creia prudent que's fes obstrucció a l'Estatut.

Afegeix el senyor Andrade, que en la sessió de la tarde podrà discutir-se ampliament el reglament.

Mes el senyor Valentí objecta que troba perillós que s'aprovi o es refusi el projecte en totalitat.

El governador diu que no hi hà motiu per als duptes del senyor Valentí, tota vegada que en la sessió de la tarde podràn discutir-se'ls estatuts ampliament.

Intervé en el debat el senyor Borjas, qui creu que lo dit pel Sr. Valentí constitueix una proposició incidental, demanant que sobre ella es plantegi el corresponent debat.

El senyor Duràn i Ventosa diu als radicals que en la sessió de la tarde podràn discutir ampliament les esmenes que vulguin presentar.

Recorda els passats debats sobre la Mancomunitat, i fa present que si els radicals no han tingut representació en la Comissió inter-provincial és perque no varen voler.

Es clar que ara -- diu el senyor Duràn -- no s'ha d'entrar en el fons de l'assumpte, però tot lo que sigui voler perfeccionar el projecte nosaltres donarem totes les facilitats.

El governador aixeca la sessió.

EL DINAR.

En la sala de la Comissió provincial va començar a un quart de tres el dinar amb que'ls diputats barcelonins van obsequiar als seus companys de les altres Diputacions catalanes.

En quatre llargues taules van pendre seient els comensals, presi-

dint, sota el doser presidencial, el governador civil senyor Andrade, junt amb els quatre presidents.

Les taules estaven hermosament adornades amb flors, i ostentaven una bellíssima i elegant cristalleria.

La casa Regàs, amb l'acreditat personal que té, va servir la següent llista, generalment lloada:

Ostres verdes de Marennes. - Crema d'arròs de gallina. - Perdius amb pastell fumat. - Llagostins amb salsa tàrtara. - Filet de bou amb verdures. - Càpons del Prat, rostits.

Perfecte. - Gelat. - Dolços. - Pinya. - Fruites. - Cafè i licors.

Vins: Castell del Remei. - Priorat ranci 1873. - Comte d'Olzinelles. - N.P.U. - Kampany Codorniu.

El dinar transcorregué animadíssim, fraternalment confosos els diputats de les distintes tendències, els radicals i tot.

Als postres es va animar més la conversa sobre'ls assumptes a tractar en la sessió que anava a començar.

A un quart de quatre van aixecar-se de taula els concorrents.

SESSIO DE LA TARDE.

A les sis de la tarde, i baix la presidència del senyor Andrade, s'obre la sessió, assistin-hi nombrós públic, entre'l que s'hi veuen alguns diputats a Corts.

El president obre la discussió.

Article primer

El senyor Micó dona lectura a l'article primer.

El senyor Guerra del Rio presentà una proposició incidental demanant que's doni més temps per a redactar esmenes a l'articulat, del que s'ha otorgat, perquè s'han fet pretents certs inconvenients.

El president creu que no procedeix el presentar una proposició incidental ja presentada al matí.

El senyor Guerra insisteix amb la raó de que des de la votació ença s'han presentat nous inconvenients.

Diu que'ls diputats de fora Barcelona es queixen de no conèixer el projecte. Els radicals esten en lo mateix i tenim dret a estudiar lo que se'ns proposa. Darrera nostre hi hà el partit més fort de Barcelona i és convenient que se l'escolti.

En conseqüència, demana l'aplajament en la discussió del projecte.

El governador pregunta si's prèn en consideració la proposició incidental.

Els radicals demanen votació nominal i aixís es fà.

Durant la votació els radicals estàn nirwiosos i dirigeixen imprecacions a tort i a dret.

Donat compte del resultat de la votació, és rebutjada la presa en consideració per 39 vots contra 34.

El senyor Valentí s'aixeca i diu que en vista del resultat de la votació, la minoria radical se retira, perquè és patent la voluntat de la majoria d'aprovar el projecte sense discussió.

Mentres els radicals se'n van en actitud tràgica, se senten protestes de tots indrets per les paraules del senyor Valentí, i molts demanen la paraula.

Mes totseguit se renúia l'acte, perque tothom se dona compte de que l'incident és una comedia ja preparada per a retirar-se.

El governador toca la campana i tot resta en calma.

-No ha hà lloc a demanar la paraula- diu el president.

Aixó que ha succeït és un fet i no un debat.

Seguidament és aprovat l'article primer sense discussió.

Article segon.

El senyor Micó llegeix l'article segon.

El senyor Bartrina demana que's llegeixin esmenes abans de l'article, predominant el criteri de la presidencia de que's faci despres per a millor ordre.

Se dona compte d'una esmena dels radicals, en la que's demana que's comprenguin en els serveis els penitenciaris, i que's dissolgui el còs de moços de l'Esquadra.

Se rebutja el segon extrem, per quant és un servei que la Diputació de Barcelona té independentment de les demés.

Posat a discussió el primer extrem, en senyor Lasala demana que's faci constar en l'estatut, el desig o aspiració de que la Mancomunitat tingui les funcions penitenciaries, ja que no pot incorporar-se com a cosa regulada per no ser funció delegada.

El president manifesta que no pot incorporar-se una aspiració a una llei de caràcter preceptiu i taxatiu com l'estatut de Mancomunitat, per ser estranya a les seves facultats.

Pot fer-se constar en l'acta de la sessió mes no en l'Estatut. S'acorda pendre's en consideració de tota l'Assamblea el desig. (Molt bé, molt bé.)

Se presenta una esmena al paragraf primer en el sentit de que tots els serveis que entrin a la competencia de la Mancomunitat, no sols siguin els que al present tinguin les Diputacions, sinó també "en lo successiu".

La ponencia no l'admet per creure que ja va compresa aquesta idea en la redacció de l'article.

El senyor Gil Doria la defensa perque amb l'actual redacció no's podria pendre cap iniciativa per part de les provincies.

El senyor España, en nom de la ponencia fa veure com l'amplitud de l'article dona porta oberta a totes les iniciatives, i ademés del general esperit ampli de la redacció, el paragraf sisè ja proveeix taxativament.

Després de rectificar el senyor Gil i de retirar l'esmena, s'aprova l'article per unanimitat.

Article tercer.

S'aprova sense discussió junt amb una esmena referent als emprèstits, acceptada per la ponencia.

Article quart.

A l'article quart, que com els altres ha llegit el senyor Micó, se presenta una esmena en el sentit de que el Consell de la Mancomunitat sigui renovable cada dos anys en lloc de quatre i que en lloc d'anar a l'esmentat Concell un diputat de cada provincia i els quatre que hagin tingut major votació, siguin dos diputats per cada provincia els individus del Concell.

El senyor España, combat l'esmena en nom de la ponencia, fundant-

se en lo beneficiós que resulta per a l'administració la duració en els càrrecs. La causa més influent en la mala administració és el poc coneixement dels assumptes que's tenen de decidir, i una de les causes més determinants del desconeixement dels assumptes és l'escàs temps que's té moltes voltes per a estudiar-los.

En l'assamblea s'hi veu surar, i és llàstima, un esperit provincial, que no es altre el que determina a no acceptar l'article tal com està redactat.

I hem de tenir present, que aquest esperit desapareixerà i que predominarà l'esperit polític; i allavors privariem a la sobirania dels diputats d'elegir a qui tingués per convenient.

El nostre criteri, ha de ser en aquests moments, ampli, lliberal. No sabem quina serà la composició de les futures Diputacions; no sabem aon ens portarà el desenrotll de les lluites polítiques i econòmiques.

Per aixó és precís estar previnguts i donar camp per a obrar degudament.

El senyor Florensa defensa l'esmena porque considera exagerat el plaç de quatre anys per a la vida del Consell. Ademés, és rao capital per a oposar-se an aquet extrem, el que les Diputacions se renovin per meitat cada dos anys, i podria donar-se'l cas de que els representants de la Diputació dintre del Consell, no fossin expressió de la voluntat d'aquesta per haver variat l'equilibri de forces.

L'aspecte de la conveniencia en la major durada possible dels càrrecs públics és en part venitat; més els creients en la sobirania popular no podran veure satisfets que els càrrecs del Concell de la Mancomunitat semblin càrrecs vitalicis.

Respecte de l'altra part de la esmena, se mostra partidari de que no sigui el criteri polític en que domini en el Concell, sinó el criteri administratiu. Aquí hem vingut per a fer administració, i fer altra cosa no seria sense tergiversar l'esperit del Reial Decret.

La personalitat de les provincies exigeix que aquestes designin les persones del Concell.

El senyor Micó, individu de la ponencia, confessa que fou per transacció que va admetre el contingut de l'article.

Al parlar de Mancomunitat, hem de fer-nos el càrrec de que és quelcom essencial el ser diputat dintre de la Mancomunitat. En ella és principi fonamental de que no'ns recordem si representem tal o qual provincia o districte, lo mateix que dintre de la Diputació no'ns recordem de quin districte provenim, quan se tracta d'assumptes generals que afecten al bé comú.

El dia que la Mancomunitat funcioni, serem els diputats, diputats de Catalunya, i no d'una de les seves provincies.

Ademés, un esperit lliberal ens impedeix entorpir la voluntat sobirana de futures assamblees. Al fi i al cap, si la Assamblea creu el dia de demà que s'ha de respectar la personalitat de les provincies, té la porta oberta per a fer-ho.

Aquesta és la opinió que crec veritable, i per esperit de transacció fou que's va acceptar un representant obligat per a cada provincia, fent excepció dels primers quatre anys, en que els representants seràn dos per a cada una de les Diputacions.

Rectifica el senyor Florensa, i demana que's fixi a quin criteri s'ha de respondre.

Expressa els seus entusiasmes per la unitat de la patria; mes no's pot desconèixer de cap manera que les provincies tenen personalitat i ha de reflectar-se en el Concell.

Se prèn en consideració l'esmena i oberts torns de discussió, el senyor Frigola la combat.

Sosté que l'Assamblea ha de quedar amb absoluta llibertat per a elegir els seus representants.

Mes els gironins seguim entenent que la Mancomunitat ha de portar en sí l'anulació del criteri provincial, cedint el lloc al criteri de l'opinió del partit. Si aquests tals, tenen representació dintre del Concell, l'obra serà més progressiva; si és el criteri provincial el que predomina, podrà succeir que alguna fracció política no tingués representació, posant en perill l'èxit de la Mancomunitat.

El senyor Gil Doria defensa l'esmena, creient que són gallardies inoportunes el voler matar les Diputacions.

I aquestes, si predomina el sentit del article discutit, se donaran la sentència de mort al ratificar el projecte de Mancomunitat.

Les Diputacions s'han d'unir per a pactar i no per a morir.

El senyor Bastardas combat l'esmena, manifestant abans que no tenia el propòsit d'intervenir en els discussions.

Es una equivocació -diu- creure que la Mancomunitat ve a formar una federació de provincies.

La Mancomunitat és una cosa nova, un organisme nou, amb sava i vida propies, que no mata les entitats provincials, aixís com aquestes no maten als municipis.

La Mancomunitat és primera i principalment la consagració de l'amor a Catalunya i de la tasca nascuda d'aquest amor.

Mes no tots els reunits tenen, segons sembla, aquest criteri; i per ço mateix no's pot obrar amb aquella integritat d'acció que seria necessaria.

Hem de tenir en compte que lo que's vota aquí ha de ser ratificat per cada Diputació, i no hem d'imposar la voluntat d'un criteri que aquí pot ser majoria, mes an alguna Diputació sigui minoria.

Jo crec que lo més patriòtic fora deixar a l'Assamblea amb la més perfecta llibertat d'acció per a elegir les persones més aptes.

Mes no tots pensem aixís, i hem de fixar-nos en que la Mancomunitat no ha nascut pel Reial Decret: ha nascut de la voluntat de quatre provincies que han redactat unes bases que són un pacte. Mentres no hi hagi unanimitat de criteri, la llealtat ens obliga a transigir.

Si d'altra manera ens portessim, correriem el perill de que alguna Diputació no ratifiqués el nostre acord, i els diputats barcelonins som mirats amb recel pels company d'altres provincies...

La majoria dels diputats interrompen a l'orador amb vots de "nó, nó, això mai..."

Podrien recelar d'una hegemonia barcelonina, a la qual Barcelona, cap de Catalunya, quasi podem dir que tindria dret, per ser el centre de l'activitat, per les nombroses colonies, i pels interessos que hi tenen creats innumbrables ciutadans de les altres comarques.

Per a evitar-ho tot, sembla millor que tornem a les bases del

1911, i fem dos diputats per cada província, per a mantenir la bona harmonia. Dintre d'uns anys tot canviarà i desapareixeran els recels (aplaudiments).

El senyor Gil Doria, se mostra conforme amb les paraules del senyor Bastardes.

Per altra part, tindrem el gust de votar quasi sempre un president barceloní, lo qual donarà un vot més a Barcelona.

Reconec la cavallerositat dels diputats barcelonins i tinc gran complacència en manifestar-ho.

El senyor Duran i Ventosa intervé en la discussió.

La situació dels diputats de Barcelona és delicadíssima en aquest moment, encara que no dubto de l'amor dels diputats germans.

S'ha parlat molt de la hegemonia de Barcelona, i això és lo que fa que la qüestió que ara debatim sigui delicada per a nosaltres.

I l'assumpte que tractem és una d'aquelles coses en les quals s'ha d'evitar l'arribar a una votació.

En la reunió de la ponència d'ahir, on abundaven els diputats lleidatans, al tractar d'aquesta qüestió, deiem que'ns abstindriem de votar. I aixís ho férem, votant els de Tarragona i Girona pel contingut del projecte i decidint-se la opinió dels de Lleida, acceptant-los-hi una esmena.

Avui hem de posar el cor més amunt, que totes les menudències i els egoïsmes : és la Mancomunitat qüestió de fè i de gran optimisme.

Hem vingut a laborar el major bé per a Catalunya. Si tenim fe, arribarem a lo que'ns proposem, i de lo contrari els nostres esforços res conseguiran.

Nosaltres, els diputats barcelonins, tenim tanta fè en lo que portem en les nostres mans, que en la qüestió que ara's debat ens resignem a votar (Sensació).

Penseu bé, diputats de les altres Diputacions, que hem arribat a un moment trascendental; penseu bé que'ls Reial Decret de Mancomunitat és poca cosa, i que amb ell no podrem regenerar a Catalunya, si no tenim fe en que vindran altres concessions degudes al nostre patriotisme i a la esplèndida energia de l'ànima catalana.

Totes les suspicàcies desapareixeran en quatre anys, i per això és que acceptem incloure en l'Estatut, per aquest temps, lo que vosaltres desitgeu.

Dintre de quatre anys, tingueu la seguretat de què no hi haurà ja aquest esperit provincià.

Penseu-ho bé, no'ns fermeu les mans; no rezelcu de nosaltres.

Penseu que el mateix fervent patriotisme hem de tenir avui per a fonamentar que demà per a construir.

Grans aplaudiments de tots els escons i veus sinceres d'aprovació.

El senyor Florensa, en nom dels firmants de l'esmena diu :

Lleialtat per lleialtat, confiança per confiança, no dubtem de vosaltres, diputats barcelonins i retirem l'esmena.

Novament se senten grans aplaudiments i mostres d'aprovació.

Es retirada una altra esmena i el senyor Margà en defensa una altra sobre els nomenaments dels empleats, per a que siguin fets per l'Assemblea.

Intervenen en la discussió els senyors Barata i Vilahur.

El senyor Duran i Ventosa demostra la necessitat de que el Consell pugui nomenar i separar els seus empleats per al bon ordre de l'administració, i per l'elemental raó de la necessària atribució de poder que han de tenir els governants sobre el seu personal.

El senyor Frigola apoia l'esmena, demanant que es garantitzi en l'Estatut, reglamentant-ho la provisió de càrrecs.

El senyor Duran s'hi oposa per no poder entrar un Estatut ampli en aquests detalls d'organització. Ademés, queda garantida la potestat de l'Assemblea per a revocar acords de personal des del moment que té en la seva mà aprovar o no el pressupost assignat als càrrecs.

El senyor Olesa combat també l'esmena, que és rebutjada per immensa majoria.

Es retirada una altra esmena; i el senyor Marfà en presenta una en el sentit de que el president del Consell permanent no sigui el mateix de l'Assemblea, per a que aquesta pugui fer obra fiscalitzadora amb tota llibertat.

El senyor Olesa, en nom de la ponència, no accepta l'esmena, per raó de que la Mancomunitat ha de tenir representació en totes les coses en què n'hi hagi conveniència. Lo contrari, fóra desconfiança en el president. Un exemple és viu en els alcaldes, que, entre altres coses, ordenen els pagaments i no obstant, presideixen les sessions, dirigint els debats, fins en aquells en que es fiscalitza la seva gestió.

Sempre queda, en cas de censura, la qüestió de dignitat que fa que el president es retiri, i presideixi un dels quatre vis-presidents. (Molt bé).

El governador deixa la presidència a mig discurs del senyor Olesa, i aquest parla en català, reprenent el castellà a l'entrar de nou el governador.

Al dirigir-se al governador i manifestar-li que durant els moments que es trobava absent ha parlat en català, el senyor Andrade li diu que hauria tingut molt plaer i satisfacció en haver-lo sentit parlant en català.

Defensa que el Consell pugui assessorar-se tècnicament amb diputats de fóra el Consell.

El senyor Marfà es ratifica en els seus punts de vista, fent expressió de la confiança absoluta que li mereix el senyor Prat de la Riba, que sembla designat com a primer president.

(Aquest es resisteix a que's parli d'aquest assumpte).

El senyor Duran i Ventosa parla per una allusió feta pel senyor Marfà i per a convèncer-lo de què el president del Consell permanent deu ser-ho també de la Mancomunitat, recorda un precepte del projecte d'Administració local degut al senyor Maura, quefe del senyor Marfà, com s'ha expressat públicament, en el qual el Consell Permanent -que en dit projecte té un altre nom- es presidit per l'Alcalde, que és president també del Capitol municipal.

El senyor Marfà rectifica de nou, i encara que no's declara convençut retira l'esmena.

S'aprova l'article quart.

Article quint.

L'article quint, que's refereix als tràmits necessaris per al cas que una de les províncies vulgui separar-se de la Mancomunitat

ofereix poca discussió.

Hi ha tres esmenes retirades, més l'una és retirada i l'altra refusada per la ponència. La tercera la defensa el senyor Flerensa, però totseguit la retira, quan la ponència aclara alguns punts de l'article.

Disposició transitòria.

No s'ha presentat cap esmena, i per lo tant, és aprovada sense la més petita discussió.

Discursos finals.

El governador dona per acabada l'Assemblea, amb un breu i substancials parlaments, en el qual se felicita de l'ordre, serenitat i sensatesa que ha regnat en el transcurs de la mateixa.

En nom del govern i propi felicita als senyors diputats per l'alta civilitat demostrada en el curs dels debats.

Diu el senyor Andrade que per ell constituirà un gran orgull l'haver presidit un acte tan trascendental, i dóna mercès als assembleístes per haver usat durant el transcurs del mateix la llengua castellana, permetent, al fer-ho així, que ell pogués fer-se càrrec de tot lo exposat.

Acaba dient que si les circumstàncies el portessin novament a presidir un acte com el d'avui, ja no tindria necessitat de que's fes així, perquè ja coneixeria el català.

El president de la Diputació de Lleida, senyor España, contesta al governador en nom de l'Assemblea.

Expressa la satisfacció que ha causat als assembleístes el fet de que l'acte d'avui hagi sigut presidit per un home com el senyor Andrade, qui ha demostrat tenir un alt sentit de correcció i imparcialitat.

Agraeix les paraules de simpatia del senyor governador, la conducta del qual mereix les més afectuoses consideracions de tota l'Assemblea.

I amb aquest parlament se dóna l'acte per acabat.

ASSEMBLEA CONSTITUENT DE LA MANCOMUNITAT CATALANA.
(La Veu de Catalunya - 7 abril 1914)

La jornada d'ahir. Assemblea constituent.

A dos quarts d'onze del matí comença l'Assemblea de Constitució de la Mancomunitat Catalana.

L'acte, que resulta solemníssim, es celebra al saló de sessions del Palau de la Generalitat Catalana.

El saló presenta el mateix aspecte imponent de la darrera assemblea de diputats provincials de Catalunya, en la que's va aprovar l'Estatut de la Mancomunitat.

Els diputats van de levita.

Els pocs seients que queden a disposició del públic són ocupats tan aviat com s'obre el saló.

Els assembleistes hi assisteixen quasi tots. N'hi falten quatre o cinc als quals ha sigut del tot impossible fer acte de presència per trobar-se malalts o ausents.

El governador civil de la província, don Rafael Andrade, a l'arribar al Palau de la Generalitat es rebut pel President de la Diputació de Barcelona don Enric Prat de la Riba.

El senyor Andrade es saludat afectuosament per tots els assembleistes.

Ocupa la presidència, tenint al seu costat al senyor Prat de la Riba, Riera, Mestres i España, presidents respectius de les diputacions de Barcelona, Girona, Tarragona i Lleida.

S'obre l'Assemblea i el secretari don Joan Homs llegeix la convocatòria de l'acta i el Reial Decret aprovant l'Estatut de la Mancomunitat.

Immediatament es constitueix la taula d'edat per a la qual són elegits: don Víctor J. Olesa, jaumí de Tarragona, president; i don Rafel Guerra del Rio, radical, de Barcelona; don Frederic Frigola, reformista, de Girona; don Josep Fortuny, lliberal, i don Xavier Llorens, lliberal, de Lleida, secretaris.

Es suspèn la sessió per deu minuts a l'objecte de que els diputats es posin d'acord per a la constitució de la taula definitiva.

Alguns grups polítics passen a reunir-se per separat en els salons de la galeria del Palau disposats a l'efecte.

El senyor Andrade saluda a l'Assemblea, de qual acte diu que'n guardarà un bon record per tractar-se d'una Assemblea a on hi són aplegats els més veritables representants de Catalunya.

Diu que avui en realitat comença una nova era de resorgiment, un nou estat de coses, una nova manera de apreciar lo que són províncies i regions, que era el somni daurat des del temps de la vostra joventut.

Fa vots per a que acompanyi als diputats bona fortuna i acert. Si per a obtenir-lo -afegeix- us cal el recurs de l'autoritat podeu comptar-hi i no us mancarà. (Aplaudiments).

El senyor Olesa li contesta amb un breu discurs. Diu que sent immensa joia pel fet de poder presidir la constitució de la Mancomunitat Catalana, aspiració llegendària dels catalans.

Dóna en nom de tots els assembleistes les gràcies al governador, del qual recorda les promeses que va fer en la darrera Assemblea oferint que se'l comptés com a un català més.

Al deixar constituïda la Mancomunitat diu que li plau fer formal promesa de que ella sabrà guardar amb fidelitat les santes i glòries tradicions de Catalunya (aplaudiments).

El governador pren comiat dels diputats i es retira de la sala acompanyat dels que componen la taula d'edat i del senyor Prat de la Riba.

Els diputats lliberals van tenir una reunió després de la qual van facilitar als periodistes la següent nota oficiosa :

"Reunidos los diputados liberales monárquicos que forman parte

de la Asamblea de Mancomunidad Catalana, en número de veinticuatro, acordaron por unanimidad : primero, Constituirse en grupo político, designando para que los represente a don Luís Ferrer i Barbara. segundo, Designar los individuos para formar parte de la mesa y consejo permanente, y tercero, dirigir expresivos telefonemas a S.M. el Rey y al señor conde de Romanones, haciendo constar su inquebrantable adhesión".

Els assembleistes.

Els diputats que van assistir a l'Assemblea són els següents :
De la Diputació de Barcelona.

Don Enric Prat de la Riba i Sarrà, diputat per Vich-Granollers; don Joaquim Cabot i Rovira, per Barcelona; don Alexandre Bosch i Catarineu, per Vich-Granollers; don Antoni Abadal i Portabella per Manresa-Berga; don Francesc Alegre i Roig, per Terrassa i Sabadell; don Pacià Amiguet i Trius, per Igualada-Vilafranca; don Lluís Argemí i De Martí, per Barcelona; don Joan Barata i Quintanas, per Terrassa-Sabadell; don Francesc de A. Bartrina i Roca, per Mataró-Arenys de Mar; don Albert Eastardas i Sampere per Barcelona; don Angel de Borjas i Ruíz, per Barcelona; don Joaquim Borràs i Ferrer, per Manresa-Berga; don Lluís Duran i Ventosa, per Barcelona; don Feliu Fages i Vilà, per Vic-Granollers; don Lluís Ferrer i Barbà, per Mataró-Arenys de Mar; don Joaquim Forcada i Monés, per Barcelona; don Rafel Guerra del Rio, per Barcelona; don Lluís Isamat i Lazzoli, per Barcelona; don Antoni Gensana i Llopart, per Vilanova-Sant Feliu; don Gaietà Marfà i Clivillós, per Mataró-Arenys de Mar; don Eduard Micó i Eusquets, per Vilanova-St. Feliu; don Iu Minoves i Anglerill, per Manresa-Berga; don Lluís Foricas i Morros, per Vich-Granollers; don Josep Puig i Cadafalch, per Barcelona; don Josep Queralt i Martí, per Igualada-Vilafranca; don Francesc Rafols i Trabal, per Igualada-Vilafranca; don Isidro Rius i Font, per Igualada-Vilafranca; don Joan Maria Romà i Comamala, per Manresa Berga; don Joan Sala i Busquets, per Terrassa i Sabadell; don Ricard Sampere i Tort, per Terrassa-Sabadell; don Rafel Ullé i Altimir, per Barcelona; don Santiago Valentí i Camp, per Barcelona; don Pius de Valls i de Feliu, per Mataró-Arenys de Mar; don Narcís Verdaguer i Callís, per Barcelona.

De la Diputació de Girona.

Don Agustí Riera i Rau, diputat provincial per Girona; don Bonaventura Sabater i Buset, per La Bisbal; don Frederic Frigola i Palau, per Santa Coloma de Farnés; don Tomas Montagut i Bosch per Olot-Puigcerdà; don Josep Irla i Bosch, per La Bisbal; don Miguel Matas i Tauler, per La Bisbal; don Martí Inglés Folch per Figueras; don Narcís Xifrà i Masmitjà per Girona; don Joaquim Coromina i Gispert, per Girona; don Vicens Folgado i Guasp per La Bisbal; don Isidro Rius i Pius, i don Lluís Bolos i Saderra, per Olot-Puigcerdà; don Josep Maria Vilahur i Caselles, per Girona, don Josep Maria Eofill i Galtés, per Santa Coloma de Farnés; don Carles Jordà i Fagas, per Figueres; don Lluís Pons i Heras, per Figueres; don Francisco Carbó i Ferrer, per Santa Coloma de Farnés, don Pius Cabañes i Font, per Santa Coloma de Farnés.

De la Diputació de Lleida.

Don Francisco Roca Lacosta, don Alfred Pereña i Reixachs, don Joan Oliver i Capdevila i don Alfons Piñol y Salvat, diputats provincials per Lleida-Borjes; don Romà Sol Mestre, don Delfí Canella i Cots i don Josep Cabeceràn i Borràs, per Balaguer; don Ramon Riu i Vendrell, don Manuel Florensa i Farré, don Francisco Montaña i Santamaria i don Salvador Montiu i Reñó, per Cervera-Solsona; don Josep Gil i Doria, don Josep Maria España, don Pere Lasala i Borderas i don Antoni Mestre Casals, per Tremp

-Viella; don Joan Rovira i Agelet, don Josep Ignasi de Llorens i don Llàtzer Sibis i Fort, per Seu-Sort.

De la Diputació de Tarragona.

Don Anselm Guasch i Robustó, don Josep Fortuny i Aleu i don Joan Palau i Mañé, diputats provincials per Tarragona-Vendrell; don Josep Compte i Juncosa, i don Joan Alentorn i Ardevol, don Pere Altés i Rams i don Miguel Sas i Mor, per Falset-Gandesa; don Ramon Vidiella i Balart, don Antoni Borrell i Sugrañes i don Antoni Estivill i de Llorach, per Reus; don Francisco Roig i Navarro, don Francisco Canivellà i Curtó, don Joan Povill i Miró, i don Víctor J. Olesa i Fonollosa, per Tortosa; don Matias Guarro i Ribó, don Josep Mestres i Miquel, don Artemi Padró i Sanromà i don Estanislau Toll Bonanat, per Valls-Montblanch.

La presidència.

A dos quarts de dotze es renúia la sessió ocupant la presidència la taula de edat.

Es vota el càrrec de president, La elecció dura llarga estona.

Al començat l'acte de l'escrutini es fa un religiós silenci.

El resultat de la votació es el següent ;

Don Enric Prat de la Riba, 80 vots.

En blanc, 6 vots.

El president d'edat, don Victor J. Olesa proclama president de la Mancomunitat Catalana a don Enric Prat de la Riba.

La proclamació es rebuda amb un llarg i entusiàstic aplaudiment.

Se suspen breus minuts la sessió.

Les vis-presidències.

Durant la suspensió de la sessió alguns grups polítics es van reunir novament en diferents salons de la casa.

Els senyor Prat de la Riba que va anar al deu despatx, va rebre corals i afectuosos felicitacions de la majoria dels diputats.

Aquesta elecció va produir general satisfacció.

Es va comunicar al Govern civil i els corresponsals de Madrid la van donar seguidament als seus diaris.

Els radicals, en la votació de la presidència, van votar en blanc.

A la tarde.

A un quart de dues de la tarda es renua la sessió. Lluiten dues candidatures.

Es procedeix a l'elecció de vis presidències, donant el següent resultat:

Primera vis-presidència: Duràn i Ventosa 68 vots, Ramon Vendrell, 5. Ramon Riu 5, Gil Dòria, 1.

Segona vis-presidència; Ramon Riu 71, Gil Doria 9, Bastardas 1.

Tercera vis-presidència: Ferrer Bàrbara 71, Isidre Rius 9, Antoni Estivill 1.

Quarta vis-presidència: Antoni Estivill 75; Isidre Rius 1, Ferrer Bàrbara 1.

El president fa la proclamació dels vis presidents elegits, que són els següents :

Primera vis-presidència; Lluís Duran i Ventosa, regionalista, de la Diputació de Barcelona.

Segona vis-presidència: Ramon Riu Vendrell, nacionalista, de la Diputació de Lleida.

Tercera vis-presidència: don Lluís Ferrer i Bàrbara, lliberal, de la Diputació de Barcelona.

Quarta vis-presidència: Antoni Estivill, reformista, de la Diputació de Tarragona.

A un quart de tres el president suspèn la sessió per a renuar-la a la tarde.

Les secretaries.

A les cinc de la tarde i ocupant la taula presidencial, la d'edat, se rena la sessió, fent-se la elecció dels diputats que deuen ocupar les secretaries.

Lluiten dues candidatures.

La elecció dona el següent resultat:

Primer secretaria: Sol 67 vots; Pereña 4; Ulled 4; Irla 1.

Segona secretaria: Vidiella 67 vots; Irla 4; Pereña 3; Carbó 1 Ulled 1.

Tercera secretaria: Carbó 65 vots; Fortuny 5; Irla 4; Pereña 2; Roma 1.

Quarta secretaria: Roma 53 vots; Ulled 1; Forteny 10; Pereña 4; Irla 1; en blanc 1.

Fet l'escrutini el president senyor Olesa proclama secretaris als següents diputats:

Primera secretaria: Ramon Sol, lliberal, de la Diputació de Lleida.

Segona secretaria: Ramon Vidiella, nacionalista, de la Diputació de Tarragona.

Tercera secretaria: Francesc Carbó, conservador, de la Diputació de Girona.

Quarta Secretaria: Joan Maria Roma, jaumí, de la Diputació de Barcelona.

Presa de possessió.

El senyor Olesa pren comiat de l'Assemblea, cedint la presidència al nou president senyor Prat de la Riba, elegit diu "pel sufragi unànim de tots vosaltres".

Dedica grans elogis al senyor Prat, de qui diu que ja era per l'esperit de tots president de la Mancomunitat i que avui no s'ha fet altra cosa que legalitzar lo que era desig de tots.

(Molt bé). Recorda com el senyor Prat va dedicar tots sos esforços i sos talents a la formació de la Solidaritat Catalana, i diu que les mateixes energies té de dedicar a la Mancomunitat per la que tant ha treballat. (Mostres de aprovació).

Dedica una salutació a les nacionalitats espanyoles, desitjant per totes elles un esperit de resorgiment (Grans aplaudiments).

El senyor Prat de la Riba passa a ocupar la presidència, essent rebut amb un gran i entusiastic aplaudiment.

Al seu voltant hi prenen seient els vis-presidents i secretaris elegits.

El senyor Prat de la Riba s'aixeca entre l'expectació de tots els assembleistes i en mig d'un religiós silenci.

AL CAP DE DOS CENT ANYS 1714 - 1914

DE MORT A VIDA

(La Veu de Catalunya, 7 abril 1914.)

En aquest temps, ara fà justos doscents anys, havia començat l'agonia de Catalunya. Barcelona era encerclada d'enemics. Pels camins i estrades que, segons l'antiga llei, protegia la Potestat real, no hi podien pas anar els catalans "segurs i quitis amb totes llurs coses sense cap por", ans al contrari, car la terra formiguejava d'enemics que la volien esclava o morta. I no era sols l'odi l'iniquitat i la traidoria que la feien desgraciada, car bé se n'havia fet ella mateixa, entregant troços del seu esperit nacional, font en altre temps de tantes glories. Com noble dama caiguda en oprobi i abjecció, s'havia després de les millors gales per l'oripell emmatllevat; però al veure's befada i escarnida, sentia la rebifalla de la secular noblesa i un bull de sang la redraçava tota. Aixís, al venir la gran caiguda i la mort aparent, el cos inanimat era redimit pel martiri que l'inundava de clarors. Les flames de l'incendi se tornaven auriola d'immortalitat.

Jo estic que, a fi de comptes, va ésser una sort el seguit de desastres que, ara fà doscents anys, arribaren a l'enfonzament de la nostra terra. Sense ells, Catalunya hauria acabat per dependre's de tot son esperit en un renunciament de cada dia, de cada hora. I ja quasi ho havia fet, i sols en aquell trànsit de mort ne "recobrà la consciència i se'n sentí penedida, rectificat els errors passats amb aquella memorable crida als presents i als venidors per donar testimoni d'haver "executat les últimes exhortacions i esforços" i protestar "de tots els mals, ruïnes i desolacions que sobrevinguessin a nostra comuna patria.

Però el mal i les ruïnes i les desolacions venien ja de lluny. Rompuda l'unitat de la tradició històrica; bandejada la llengua nacional, no sols de les obres d'alta literatura, sinó de les festes i reunions aristocràtiques; morta la poesia i refugiades les seves despulles en la llengua dominadora o en les formes dialectals; entregats els prestigis més forts a la cultura forestera; deslligats entre si tots els elements que constitueixen la riquesa material i esperitual dels pobles, no hi havia més remei que esperar la mort, amb l'"esclevitud certa i forçosa". Catalunya s'endinsava en les tenebrors d'un lent però segur suïcidi. Mes, com l'individu que cerca voluntariament la seva fi i es regira aïrat contra aquell que vol precipitar-la, aixís també Catalunya es regirà contra l'enemic, recobrant en la caiguda les ansies de viure que havia anat perdent.

I veu's aquí com el punt de l'arribada al fons de l'abim fou el d'arrencada per a l'ascensió. La pujada era penosa. Grans man-yocs de cadenes lligaven de peus i mans la morta viva. Però l'esperit, abans somort, ne sentia el pès. Bona senyal, Catalunya en la desgracia, havia cobrat novament la seva cohesió i ho demostrava aixís que en tenia avinentesa, sent-ne tal vegada l'exemple més típic el que donà al cap de vuitanta anys de la caiguda, amb motiu de la guerra del Rosselló. Tal devia ésser l'exemple, que s'imposà als militars i polítics d'Espanya i de França, fins al punt que coincidissin en considerar Catalunya com a nació homes tan distanciat per l'esperit i per les circumstancies com el general Ricardos i el convencional Robespierre.

Sota les cendres revivia el caliu. I ara un pas, ara un altre, Catalunya ha anat fent i fa encara camí amunt. A voltes l'ha aturada momentàniament un obstacle, però aixó li ha servit enca-

ra de saludable repòs per cobrar nou alè i reprendre la ruta amb major embranzida. Naturalment que el camí és llarg. Pero cal tenir en compte que també ho fou el de la decadència. De l'arbre caigut no'n restaven més que estellicons i les arrels vives.

L'obra d'uns segles de destrucció sols a copia de segles podia reparar-se. I prou se n'ha feta en els dos que'ns separen de l'any 1714. S'ha renuat la tradició històrica; s'ha rehabilitat la nostra llengua per als més nobles usos de la ciència i de les arts que, animades per l'alenada benefactora de l'esperit de la terra, comencen ja a imposar-se arreu del món; han renat el nostre comerç i la nostra indústria; s'ha creat una riquesa catalana i, paral·lelament, una cultura catalana; s'ha convertit allò que fou un cadavre en un cos viu, amb carn i òssos, amb nervis i múscols, amb sang nova que circula per tots els membres i dona vida a tots; i l'unitat de Catalunya, tant temps oblidada, s'ha imposat als catalans, que, com els d'ara fa dos segles i'esclavitud, veuen ja "certa i segura" la redempció, amb la dels fills de les altres encontrades ibèriques, que veuràn arribada l'hora de convertir el conjunt de províncies sense esperit, ideal fracassat de l'Espanya unitarista, en un esplet de nacions que formaran un ric imperi, en el qual podrà entrar sense cap rezel la germana que avui fa vida apart.

I tot aixó s'haurà conseguit pel resorgir potent de Catalunya i per l'esperit de la seva unitat que se'ns ha hagut de reconèixer i que l'Assamblea Constituent de la Mancomunitat Catalana ve a consagrar d'una manera definitiva.

La transcendència de l'acte d'avui és extraordinària. No és el triomf de l'ideal però ens hi acosta un pas més. I aquest pas és aquell pas que, en el decurs d'una llarga caminada, coincideix amb el salt que us fa el cor a l'ovirar al lluny el terme desitjat de la penosa ruta.

Després d'haver salvat els més grans perills, després d'haver vist cara a cara, més d'una vegada i més de dues, l'imatge de la mort que sotjava la nostra terra i totes les que amb ella conviuen dintre d'Espanya, som ja a les envistes de la de promissió. !Alegrem-nos, germans!

J. MORATO.

EL DIA SANT DE CATALUNYA

(La Veu de Catalunya, 7 abril 1914.)

Avui és el dia, avui, que cessa la nostra vilesa.

Es debades que una certa opinió romàntica, la del vell Chateaubriand, cantés que hi hà encara quelcom més bell que una bella cosa, i és les runes d'una bella cosa. Es debades que s'hagi aplicat aquest sentit a la vida col·lectiva una certa estona, trobant interessants, patètics, els últims Abencerrats, els Pells Roges, o els catalans heròics que protestaven en castellà de la tirania castellana, amb l'ànima encongida fins al suïcidi.

"Grosso modo" no es pot perdre col·lectivament sinó per raó de inferioritats, de decadències, de inintel·ligències. El perdre és sempre un càstic merescut. La derrota i el subsegüent esclavatge si són consentits, si no obren immediatament com formidables càuteris, minven, degraden, omplen de timidesa servil, d'automatisme resignat. Tota l'ànima s'enmalalteix; i quan venen aparicions de vigoria, adopten, per contracop formes estantices i brogidores, incapaces, devegades per sigles, d'anar dipositant damunt el sol descalçat per les aiguades, l'humus lent i infinitament complexe d'una civilització.

No cal parlar de la miseria infinita dels moments en els quals el poble és mort com un fust, com una pedra, i satisfà les necessitats primaries de la vida amb epicureisme de pobre; i escurça el seu esperit fins que càpiga dins el motllo opressor d'una artificialitat; i s'agenolla, faldament sigi amb gest purament exterior, davant d'aquest monstre espaventable: la llei que ell no s'ha fèit. Ni cal retreure -tant a la vora és, tant romanalles se'n veuen a l'horitzó- aquell instant de la latsa vigoria, les palpentes de l'orb que ja és guarit i encara no hi veu; els crits d'independència que encara més que el rastre de les manilles senyalen que s'acaba de sortir d'un lloc infamant; l'encloure tota la patria en un crit de venjança, com declarant que no és conceb el còdic, la justícia per tots, la justícia amb ritme i eternitat.

Però és adhuc en el període de una vera preparació de la llibertat, de una segura expansió de la vida feconda que comença de canalitzar-se i aprofitar-se tota, que se sent, que hem sentit nosaltres encara, el fel i el migrament, per tal com les nostres espontaneïtats eren precaries davant la rutina que governava l'Espanya, i teníem la nostra riquesa amb la mateixa angunia que si fos robada, i conqueríem només amb mitges alegries, i els nostres avenços eren condicionats en tal manera, que devegades els hauríem deixat amb recança damunt l'altar de Catalunya si no'ls hagués acompanyat la immensitat invencible de la nostra amor. I d'aquest estat de sotsobra se'n dolia tot, la serenitat pública i la privada, el geni i la virtut, la força i l'harmonia. I entengui's que Catalunya, si ens ha prodigat aquests darrers anys la sava gloriosa de la seva virtut més autèntica que mai, ha estat tot o dolent-se de nostra condició de llavors, fins en ço que passatgorem pogué semblar lloable; i no ens pagava pas l'elegia, la conspiració, l'amarguesa, ni tan solament el petit treball diari, el daler apressat i quasi fortiu, sinó L'OPTIMISME DE QUE SERIEM LLIURES.

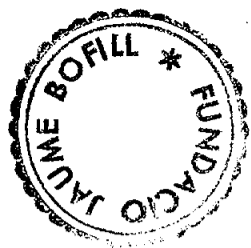
I avui, avui és el dia que cessa la nostra vilesa.

Avui és el dia que l'ànima de Catalunya comença la seva graciosa i natural senyoria, es el dia que comencem d'ésser responsables, que comencem d'ésser honradament i públicament nosaltres mateixos. Som un troç modest de la terra, i les midades atribucions

que exercim són més modestes encara. Però no és aixó l'important en la diada d'avui, el dia Sant del nostre poble. L'important és que no teníem llibertat, i avui se'ns atança coberta de mil vels com una núvia. D'aquesta mica de constitució jo n'espero més que de segles d'esclavitut frísosa i revolucionaria. Cert és que de la consciencia neix el daler de llibertat, però la llibertat centuplica la consciencia.

Em recordo que a la Lliga de Catalunya hi havia dues làpides: l'una, tota negra, amb paraules famoses del nostre darrer esfondrament, datan-les, i l'altra, en blanc. Jo posaria en aquella làpida blanca la data d'avui. I amb ella, simplement, unes quantes inicials que estic segur, amb fè d'il.luminat, que tindrien complement: "S. P. Q. C." ço és: Senat i Poble de Catalunya.

JOSEP CARNER.

EL DISCURS DEL PRESIDENT DON ENRIC PRAT DE LA RIBA

(La Veu de Catalunya 7 abril 1914)

El discurs diu aixís :

"Senyors Diputats :

Els vots amb que acabeu d'honrar-me posen al damunt meu grans de vers, grosses responsabilitats. Per acompanyats que'm vinguin d'un honor altíssim, que fundament us agraeixo, veig aquests de versu sento aquestes responsabilitats, tal com són, amb tota la seva duresa. I veig més encara; per la forma excepcional, extraordinaria, com hem arrencat al poder públic aquesta Mancomunitat, i la forma excepcional, extraordinaria també, com aquesta Mancomunitat haurà de créixer i ampliar-se, necessàriament han de sobvenir obstacles, que entrebancaran, que cohibiràn la nostra acció, que tal vegada ens privaran de correspondre a les grans esperances del nostre poble i de fer-nos dignes de la successió gloriosa d'aquells passats que tenien en les seves mans, com des d'ara tenim nosaltres en les nostres, la representació unitària de Catalunya.

Per això al rebre de vosaltres aquestes devers, aquestes responsabilitats, he de demanar-vos un dret: el de reclamar i obtenir la vostra cooperació, i no una cooperació nominal, passiva, sino una col·laboració eficaç, per a enfortir, guiar i completar l'acció meua i la dels companys que poseu al davant de la Mancomunitat.

El moment d'ara, aquest moment que gracies a Déu hem pogut viure, en que neix, en que comença a ser la Mancomunitat, és un moment de gran transcendència per la terra catalana.

Som a una girada fonamental, decisiva, de la vida catalana : la Mancomunitat clou un període, i n'obra, n'inicia un altre. Clouem el període que comença amb la caiguda de Barcelona, amb el decret de Nova Planta, amb la supressió del Concell de Cent i de la Generalitat; i n'iniciem un altre, que és el demà, que és el pervindre, que és lo desconegut; però un demà, un pervindre, un desconegut, que la consciència del nostre dret i de la nostra força, i la direcció de les corrents universals, que no són encara el demà, però van creant-lo, ens assegurin que serà triomfal per Catalunya i d'estreta germanor amb els demés pobles hispànics.

Aquest any se'n compleixen 200 que Catalunya, en una lluita entorn de qüestions dinàstiques, va perdre el règim autònom que entregava una part del seu Govern a la seva representació popular i aristocràtica. Aquesta part de intervenció en el govern propi era petita, més petita que la que exerceixen les institucions dels Cantons de Suïça, o els Estats d'Alemanya i de la República Nord-Americana, sense perill ni ofensa per la cohesió i la força interior i exterior d'aquests Estats.

Però per modestes que fossin aquestes nostres institucions autònomes, estaven informades d'un ample sentit de llibertat, incompatible amb les idees i els sentiments que regien llavors els homes i els Estats; i per això varen anar decandint-se, apagant-se com un llum en una atmòsfera viciada, fins a la gloriosa sotragada de 1714.

Des de llavors Catalunya no ha tingut cap orgue unitari de la seva personalitat, format pels seus elegits. Ha tingut, sí, virreis, capitans generals, governadors, regents d'Audiència, quefes polítics; però tret de breus moments en la crisi de la guerra de l'Independència, no ha vist Catalunya al davant seu, durant aquests dos segles, cap institució nascuda de la seva voluntat i plena del seu esperit, que la representés tota sencera, com sencera la

representaven i dirigien les Juntes de Braços i l'antiga Diputació que varen llegar-nos aquesta Casa.

Doncs bé, senyors Diputats; des d'ara, des d'aquest moment, que gràcies a Déu hem pogut viure, Catalunya tindrà una Institució que la representarà tota sencera, que donarà forma corporal a la seva unitat espiritual, que donarà una organització jurídica a la seva personalitat. I això sol és ja d'una transcendència extraordinària: per això sol, la nostra vida pública durant 200 anys, descentrada, llençada violentment fora dels riells d'una actuació ordenada, tornarà a situar-se dins d'una absoluta normalitat, perquè la Mancomunitat canalitzarà el sentiment i la voluntat colectives, i tots els ciutadans de Catalunya sabran que una part dels nostres destins més petita o més gran, segons siguin les delegacions que es conseguixin, serà ja lo que ells lliurement vulguin que sigui.

Però la Mancomunitat ens planteja amb més urgència que mai un altre problema, un problema de poder, de funcions d'autonomia. L'Estat autoritzant a les províncies per a mancomunar-se no s'ha desensenyorit de rès, no ha traspassat a la Mancomunitat cap de les funcions que congestionen l'Administració central. I sense les delegacions, la Mancomunitat, que com a personalitat és tot, com a poder no és rès : és el paper i el segell de que parlava un illustre amic que m'escolta: és la capsula buida, és el vas que espera el contingut.

La nostra feina capital, doncs, durant aquest primer període, és estudiar, preparar i obtenir les delegacions. I això suposa dificultats de tota mena. Vosaltres ho sabeu prou, vosaltres que vos heu format en contacte amb la realitat a dins de les corporacions locals, vosaltres ho sabeu lo que significa dividir, i parcialment traspassar serveis complexos en ple funcionament; vosaltres sentiu amb això no més la multitud de problemes tècnics, econòmics i jurídics que les delegacions plantejen i els interessos creats que han de salvar-se.

Però l'obstacle més gros serà la resistència de l'administració, la tradició d'absorció, d'abassegament de funcions i medis del poder públic a Espanya. A Alemanya l'Estat ha dirigit amb cura minuciosa l'enfortiment de la vida local : per a dotar-la de medis econòmics que són font primera de poder, ha creat i reforçat impostos, i quan ja han estat al ple del seu rendiment, els ha cedit als organismes locals. Compareu aquesta activitat amb la dels ministres disposant per R.D. o R.O. de les caixes provincials, gravant els nostres pressupostos amb càrregues de l'Estat i abasegant totes les fonts d'impost, i deixant totalment indotades les hisendes locals.

La resistència serà, doncs, formidable; però també és formidable la nostra força. No vos heu deturat mai, senyors diputats, a considerar com si'n fossim fòra, com si hi fossim estranys aquest laborar nostre i de Catalunya per la Mancomunitat? Per trobar quelcom semblant com a terme de comparació, s'ha de recórrer a la llegenda quasi mitològica, que hi ha als orígens de totes les literatures, i de totes les civilitzacions, i que en multiplici tat de formes omple el folklore universal. L'hèroe legendari per a conseguir el seu ideal, ha de lluitar amb les grans forces de la naturalesa fins a trastornar les seves lleis fatals, inexorables : fer que el foc no cremi o que l'aigua no negui o que la gravetat no actui. I nosaltres en el món social, en el món del dret públic, hem hagut també d'acomplir aquests prodigis. Hem tin gut de donar-nos una llei que imposa sacrificis i imposa renunciés, i crea drets i obligacions, una llei que planteja problemes d'organització pública dels que separen els homes en escoles i partits

irreductibles; i tot això per la voluntat dels que han de fer les renúncies i suportar els sacrificis, per la coincidència i l'harmonia dels que lluiten amb passió irreductible. Una llei que arreu del món es fa i s'ha fet sempre per coacció, per imposició del poder, nosaltres hem hagut de fer-la directament, des de baix, per l'acord voluntari dels que haurem de subjectar-nos-hi; i de més a més per unanimitat: unanimitat de Diputacions, de ajuntaments i de ciutadans.

Això és un prodigi, un prodigi fet a força de mutus sacrificis. Ara bé, si hem sapigut accomplir aquest prodigi, per a complir la personalitat no sabrem fer el sacrifici que a tots ens costi, i accomplir-los també per a donar an aquesta personalitat el poder que necessita per a realitzar el nostre ideal?

Lo que haguem de renunciar ho renunciarem; lo que haguem de suportar ho suportarem. Val massa pel nostre poble lo que esperem de la Mancomunitat.

Volem donar a la nostra llengua la plenitud d'imperi sobre tota la vida nostra, ja que no ha pogut aconseguir la expansió territorial gloriosa d'altres llengües germanes, donar-li en intensitat lo que sempre més en extensió ha de mancar-li.

Volem que el nostre pensament no sigui, com ho és fins ara, el de totes les regions ibèriques, exclòs de la col·laboració universal; que l'investigació científica nostra s'avenci a treballar en les línies avençades on es lliuren les batalles de la ciència, on treballen els homes que inventen, els que enriqueixen amb noves adquisicions el patrimoni intel·lectual, moral i artístic de la humanitat.

Volem que la nostra vida econòmica no sigui subordinada a grans forces estrangeres, sinó que constitueixi un sistema i un organisme complet, coordinat, amb els dels altres països, però no sotmès o colonial sinó nacional i propi; que afirmi la nostra força col·lectiva i el maximum de benestar al nostre poble.

Volem que la nostra raça tingui tots els medis, institucions i instruments col·lectius d'educació, de vigorització, d'higiene, de formació intel·lectual, moral, professional i física, que siguin indispensables per a enlairar-la a una noble dignitat en el sentir, en el parlar i en l'actuar.

Volem que els nostres municipis puguin dotar-se de tots els serveis d'instrucció de policia urbana i d'aprofitament rural, proporcionats a la seva importància, fins arribar entre l'esforç propi i el dels organismes superiors a que no hi hagi ni un sol ajuntament de Catalunya que deixi de tenir, apart dels serveis de policia, les seves escoles, la seva biblioteca, el seu telèfon i la seva carretera.

Més per això calen grans institucions culturals i educacionals que creïn la llum que ha de guiar-nos per camins propis i tota una xarxa d'institucions secundàries, tècniques, professionals i d'humanitat en les poblacions capitals de comarca que venen a vertebrar la vida catalana. Calen grans obres públiques de tota mena; cal la utilització, conservació i regularització de totes les forces naturals.

Aquest és el nostre ideal i quan un ideal és, no una llista, un qüestionari acadèmic, sinó un sentiment i una voluntat, i un entusiasme popular, cregueu, senyors Diputats, que per alta que sigui la idealitat, la realitat és ja ben a la vora.

I ja he acabat. Ja no'm resta, sinó pronunciar les frases sagrals, les frases rituals que en el dret públic universal se nyalen el moment precís solemne en que neix amb eficàcia jurídica

un poder, una funció, una institució que marquen quan un poder que abans no existia, comença a existir, quan una institució que abans no era comença a ser, a viure amb plenitud de personalitat jurídica.

Prenc possessió, doncs, de la presidència de la Mancomunitat que amb els vostres vots acabeu de confiar-me. Dono possessió de les vis-presidències a don Lluís Duran i Ventosa, don Ramon Riu, don Lluís Ferrer i Bàrbara, i don Antoni Estivill. I de les secretaries a don Ramon Sol, don Ramon Vidiella, don Francesc Carbó i don Joan Maria Roma.

I posant a dins de la fredor obligada de la fórmula reglamentària tota la vibració, tots els anhels i esperances del nostre sentiment de pàtria, declaro constituïda la Mancomunitat de Catalunya.

NOSTRA ACCIÓ DE GRACIES. (La Veu de Catalunya 7 abril 1914)

En aquesta diada d'avui voldriem fer justícia a tots aquells que, laborant per la implantació de la reforma tan desitjada, camí d'altres reformes que obren al futur les més falagueres perspectives, han contribuït directament o indirecta a acostar-nos vers l'ideal de regeneració d'Espanya per la de cada una de les nacionalitats que avui veuen perduda en la grisor del conjunt la personalitat que lligitimament conqueriren justament reclamen en la menys contestable de les reivindicacions.

Voldriem que'ns participessin tots de aquesta mena d'acció de gràcies que ens dicta Catalunya mateixa; voldriem que hi fos fins en Moret, per aquell seu anunci fet anys enrera, i completament oblidat després, de divisió administrativa d'Espanya en regions; voldriem que hi fos en Silvela, pel seu primer projecte de reforma de les lleis provincial i municipal, amb el degut restabliment de les personalitats històriques: voldriem que hi fos en Sanchez de Toca, per la col·laboració que aportà en Silvela en la sub-secretaria de Governació; voldriem que hi fos en Maura que enclogué les Mancomunitats en el seu tant debatut projecte d'Administració Local; i adhuc el compte de Romanones, que les ferí de tras-cantó després de patrocinar-les com herència del malaguanyat Canalejas; i finalment els homes que, de les esferes del Govern actual, feren viable el projecte i el convertiren en llei. Tots ells, els que parlaren de descentralització sense tenir al cor el desig d'implantar-la; els que feren semblant d'adoptar els nostres ideals per eixir a vore en moments difícils; els que en foren defensors decidits i sincers i se'n desviaren per malentesos; els que han facilitat en un sentit o altre aquest primer triomf positiu i la implantació de la primera llei contemporània espanyola que no es imposada pel legislador sinó que respòn a una aspiració vehement del poble, tots ells i tants altres, com han coadjuvat a l'ambient propici per les Mancomunitats, no sols del punt de vista amic, sinó de les rengles de l'adversari, mereixen part o partida d'aquest record. Que cada ú se'n prengui la part que li pertoqui.

Gràcies a tots. Però gràcies especialment als bons catalans, si guin del camp que siguin, pertanyin a l'agrupació que pertanyin, que han laborat d'una manera decisiva per acostar el moment d'avui: gràcies als fills d'altres indrets d'Espanya que han estat al costat nostre amb la paraula, amb la ploma o el vot, contribuint d'aquesta manera a fer cada dia més forta la germanor ibèrica que és un altre dels ideals que estem en camí de veure convertits en realitat gloriosa.

Gràcies a tots, els que se'ns acuden i als que per força haurem d'oblidar, donada la llarga caminada que ens ha calgut fer abans d'assolir aquesta primera gran etapa de la regeneració d'Espanya per la de les nacionalitats que la formen,

Gràcies als primers quatre presidents i al seu memorable missatge; gràcies als que els substituïren en successives etapes; gràcies als representants en Corts que, catalans o no catalans, se sumaren a la mai prou elevada Solidaritat; gràcies als homes que, en les assemblees de les Diputacions Provincials de Barcelona i Sevilla, contribuïren a consignar com una aspiració general la de l'autonomia administrativa.

I veu's aquí com en un moment hem hagut d'evocar unes quantes figures ja allunyades d'aquest món; veu's aquí com, per no citar-les totes, han passat pel nostre davant en un moment, com estimats espectres que s'acosten a prendre part en la festa de família, les den Robert, en Salmeron, en Sostres, sense parlar den Canalejas,

a qui ja's fa especial justícia en altre indret d'aquest mateix diari.

Gràcies a tothom, pensi com pensi en altres afers, sigui fill d'on se vulla, que hagi contribuït en aquest primer triomf positiu de la bona causa. Gràcies als Diputats provincials que firmaren amb en Duran i Ventosa la proposició que feu viable el projecte; gràcies als qui hi col·laboraren en un o altre sentit; gràcies als presidents de les quatre Diputacions Catalanes -als presents i als anteriors- que amb tanta fe i tant acertadament han treballat un dia i un altre dia per arribar a veure el projecte de nan comunitat.

Citar noms fora impossible. I innecessari, car tots els sabem els dels homes que més han contribuït en aquest triomf. Recordem, doncs -i el record ja's porta les gràcies i la satisfacció del triomf ja les referma a abastament- l'actitud decidida dels parlamentaris catalans que, en el Congrés o en el Senat, donaren la batalla prescindint d'actituds hostils desafiant alguns l'expulsió del grupu al qual pertanyien, posposant a l'interès de la patria personals interessos, conveniències partidistes, tot allò que calgués.

Gràcies, gràcies a tots; gràcies an en Barroso, redactor del projecte presentat pel Ministre Canalejas; gràcies als que formaren la Comissió parlamentària encarregada de dictaminar sobre el mateix; gràcies als que intervingueren brillantment en la discussió, tals com els senyors Alfons Sala, Alvarez Mendoza, Guillem Sol; gràcies als senadors que donaren la batalla en els escons de l'Alta Cambra; a tots, a tots, a tots als de la nostra agrupació política com als de les altres, als catalans com als fills d'altres terres espanyoles.

Catalunya i Espanya, en aquest bell i definitiu anunci de renaixença, a tots els reserven un lloc d'honor i de glòria, que ja comença a tastar ara amb la satisfacció del dever complert, la primera que cerca i desitja tot home justicier i recte.

L'ACTUACIO DEL DIRECTORI A CATALUNYA
 =====

"La Publicitat", 13 gener 1.924

L'acord de signar la declaració que publicàvem ahir va esser pres per uninimitat absoluta dels presents, entre els quals hi havia representacions de tots els grups polítics que integren la Mancomunitat.

AVUI ES PUBLICARA EL REAL DECRET DISOLENT LES DIPUTACIONS

Els governadors designaran les persones que han de substituir els diputats.

LES NOVES DIPUTACIONS ES CONSTITUIRAN EL DIA 20 DEL MES QUE SOM

La dissolució de les Diputacions.

La premsa comenta l'anunci de la dissolució de les Diputacions. Per referir-se especialment a les de Catalunya, reproduïm els següents comentaris:

Del: "Diario de Barcelona":

"¿Es cierto que se haya querido explotar -como dice la consabida nota- el proyecto del estatuto regional que se atribuye a las provincias vascongadas como un punto de comparación y partida para lo que pueden ser las aspiraciones de Cataluña en este sentido?"...

No puede ser golleria el pedir para Cataluña las ventajas de cualquier otra región privilegiada. La Diputación Provincial de Barcelona, por ejemplo, -hay que rendirle el homenaje de la justicia cuando va a sucumbir- ha sido siempre y unánimemente considerada como modelo entre las entidades de su género, así en lo que toca al elemento dirigente como al personal que la ha servido."

De "El Diluvio", amb el títol de "La excepción vasca":

"Dícese que serán respetadas las provincias forales, es decir, las vascas. ¿Por qué? No se han dicho las razones que abonan esa excepción, que a nosotros, que no somos unitarios, nos parecen bien.

Se alega que las provincias vascongadas dan poco al Estado, El Estado aumentaría su canon y las provincias vascongadas persistirían en su buena administración y en el mejoramiento de su país, mejoramiento fatal, ya que está regido por la ley de la división del trabajo y animado por el amor de los vascos a su Vasconia. Sin ese amor, el particularismo administrativo tampoco sería eficaz. Un organismo puesto en manos que no lo amen, que no pongan en él su alma, será un organismo muerto."

Diputat per Vich

Article de l'"A B C"

L'"A B C" d'ahir publica un llarg article comentant la reunió de la Capitanía. Porta aquest títol: No habrá colaboración, pero tampoco podrá haber ya equívoco".

Heu's aquí uns quants paràgrafs:

"No hemos tenido ocasión de inquirir el pensamiento que trajo a Barcelona el general Primo de Rivera. Pero por los detalles que conocemos de las dos reuniones celebradas en la Capitanía (una bajo la presidencia del general Barrera y la otra bajo la del Presidente

EL GOVERN DEL DIRECTORI MILITAR

La Publicitat, 22 març 1925

La nota de la Presidència

Donem aquest interessant document i el fragment del preambul de l'Estatut que el segueix, en l'idioma original, per evitar possibles errors de traducció.- N. de la R.

Al hacerse público el Real Decreto que establece el nuevo régimen provincial, el general Primo de Rivera se cree obligado a explicar a la opinión, especialmente a la catalana, sus fervores por una ley que pudiera parecer en contradicción con ciertas tendencias que patrocinó hasta hace muy poco, y que consignó en su manifiesto de 13 de septiembre de 1923.

Ya ha declarado en repetidas ocasiones que más valor que a las propias da frecuentemente a las ideals ajenas y como no es para él nunca caso de honor, ni siquiera de amor propio, sentimiento que muchos confunden, el rectificar su juicio.

En esta ocasión los ha rectificado totalmente en año y medio. Pensaba que el regionalismo histórico, sobre dar ocasión y eficaz desarrollo al sistema administrativo, podía afirmar los lazos de unidad nacional en España, y porque así pensaba lo defendió sinceramente. Pero luego ha ido ganando su juicio la opinión de que la descentralización es igualmente posible con el régimen provincial que acrecienta las labores administrativas, judicial y de servicios técnicos; como sistema general no lo aconseja la creciente actividad e intensidad de la vida provincial, y por último, y en ello está la razón del completo cambio de criterio, el reconstituir desde el Poder la región, refuerza la personalidad, exalta el orgullo diferenciativo entre unas y otras; es contribuir a deshacer la gran obra de la unidad nacional; es iniciar, la disgregación para la que siempre hay estímulo en la soberbia o el egoísmo de los hombres.

No sé si decir afortunada o desgraciadamente, pero es lo cierto que hemos pasado por un ensayo de ese especial reglamento de la Mancomunidad de Cataluña, y él ha conducido a tal grado de mal entendido predominio en el sentimiento regional que, contra lo que se decía de que era convivible con el de la patria grande, galopaba desenfrenadamente hacia el nacionalismo y el separatismo, haciendo pasar a los catalanes amantes de España horas de amargura y humillación y a los españoles todos de inquietud y descorazonamiento.

La labor de la Mancomunidad catalana ha sido la de arrancar con triste y rotundo éxito, por todos los medios y todos los caminos el sentimiento de amor a España en los corazones y en los cerebros.

Yo me creería indigno de la confianza que el pueblo, el Rey, y el ejército han puesto en mi, si en este momento solemne sintiera la menor vacilación y timidez, el menor apego a mis antiguas convicciones, que me detuvieran en el camino para evitar males tan amenazadores.

Administrativamente el fracaso de la Mancomunidad, como órgano político permanente, deliberante y ejecutivo, no puede negarse. En once años de existencia y contra un haber de servicios, obras y establecimientos bien modestos, ha consumido cuantiosos recursos del contingente provincial y además tiene una deuda propia de 70 millones y para colocar hoy sus valores ha de ceder a la Banca una comisión equivalente casi al interés que en un año se pide a un creador saneado.

Por este medio ha podido contribuir a hacinar en las provincias mancomunadas cantidades superiores a las que en su nombre y con su responsabilidad ha comprometido como deuda colectiva.

del Directorio el mismo día de su llegada), bien puede colegirse cuál fuera aquél. El Presidente del Directorio ... tenía que intentar, aún convencido de que estas tentativas no han dado nunca resultado satisfactorio, el establecimiento de una corriente de armonía, no ya entre el Directorio y algunos de aquéllos elementos, sino entre todos los catalanes, olvidando hechos pasados y acallando revueltas pasiones. Y tenía también que notificarles, como Presidente del Directorio, que ya es el tiempo en que los grandes tópicos, los constantes equívocos han de desaparecer; que si, como uno de los señores reunidos dijo, ellos son nacionalistas, porque entienden que pueden haber naciones agrupadas en un Estado, no serán buenos nacionalistas los que luego de tener la nación no busquen el tener el Estado.

Así fué, y esto es el nervio de la cuestión, y por consiguiente, lo interesante.

Seguramente que si a los elementos regionalistas, o nacionalistas, o separatistas, que no sabemos nunca a que carta quedarnos, no se les hubiessa puesto en el trance de producirse con absoluta sinceridad y ante testigos de mayor excepción, habrían intentado aún recurrir a sus antiguas habilidades. No ha sido ello posible, y, por consiguiente, no es un intento de cordialidad (porque el general Primo de Rivera ya dijo que el Directorio ni busca ni necesita colaboraciones) lo que ha fracasado, sino que han fracasado aquellas habilidades, y de un modo ruidoso; lo que se evidencia al declarar los señores de la Lliga que ellos no pueden compartir la visión del problema regional que tiene el Directorio; es decir, que no quieren renunciar a seguir barajando, con arreglo al consejo de Prat de la Riba que varias veces hemos recordado, los conceptos de Patria, Región y Nación, para ir acostumbrando a la gente y para ir engañando, decimos nosotros, a los de allá y a los de acá."

EN MI OPINION
LA MANCOMUNIDAD

La Vanguardia, 31 maig 1.972

La propuesta que Folguera y Durán presentó a la Diputación de Barcelona pidiendo un organismo común a todas las tierras catalanas, se unió a la de Durán Ventosa, que pretendía un proyecto de bases, redactado conjuntamente por las cuatro diputaciones catalanas, para constituir un organismo supra-provincial representando a toda Cataluña. Englobadas ambas propuestas, se aprobó el dictamen, que las refundió con el beneplácito de todos los partidos catalanes, excepto el republicano radical.

El 8 de diciembre de 1911 recibía Canalejas en Madrid a la comisión de las cuatro provincias de Cataluña, que llevaba al jefe del Gobierno las bases de la Mancomunidad, nombre tomado del proyecto de Administración local de Maura. Pero la pretensión catalana debía soportar todavía no pocas alternativas y fué salvada del naufragio tan sólo gracias a la habilidad e inteligencia de Canalejas, en lucha con Alcalá Zamora, Moret y otros muchos enemigos de toda disminución del poder central. El estúpido pistoletazo de Pardiñas tronchaba muchas esperanzas. Cambó, recordándolo, escribiría más tarde: "Recé largo rato ante su cadáver, España había perdido el más capaz de sus hombres públicos. Cataluña había perdido a uno de sus más grandes amigos".

La muerte de Canalejas, por tantos conceptos irreparable, iba a retrasar la puesta en marcha de la Mancomunidad, que no llegaría hasta meses después de la promulgación del Real Decreto de fecha 18 de diciembre de 1913, regulador del principio de asociación o mancomunidad de ayuntamientos y diputaciones. En su preámbulo podía leerse: "Subsistiendo estos organismos, conservando ellos todas y cada una de las facultades que la ley les asigna, no debe inspirar recelo alguno el reconocimiento que de ahora se hace de su derecho a mancomunarse, sobre todo cuando a esta declaración acompañan resortes y garantías que ponen, en todo caso, en manos del Gobierno la vida y el funcionamiento de la nueva entidad."

Está claro que la Mancomunidad nacida con tal paternidad, tenía que distar enormemente de la autonomía y satisfacer poco a los catalanistas más extremados. Consideraban éstos que era mejor no resolver nada que resolverlo mal y no aceptaban de buen grado la facultad del Estado de disolver la Mancomunidad "siempre que en sus acuerdos y propuestas resulte infringida alguna ley del Reino, o cuando de aquéllos pueda inferirse algún peligro para el orden público o los altos intereses de la Nación".

Bajo la presidencia de Prat de la Riba se constituye, por fin, el 6 de abril de 1914, la Mancomunidad de Cataluña. Era Prat de la Riba lo más opuesto a lo que algunos han calificado de rojo separatista y masón. Hombre de derechas, católico, conservador, refinado en sus gustos, ponderado en su actuación. Hablaba poco y suavemente, más atento a escuchar a su interlocutor que a aturdirle con discursos altisonantes tan del gusto de la época. Pese a una cierta aparente frialdad, tal vez debido a la impasibilidad de su rostro, era afable y conseguía inspirar una gran confianza. Obsesionado por la cultura, con él y tras él -pués al morir Prat de la Riba fué substituido en la presidencia por Puig y Cadafalch y, más tarde, durante muy pocos meses, por Alfonso Sala -la Mancomunidad realizó una gran obra cultural, llena de iniciativas y creaciones: el Instituto de Estudios Catalanes, el Servicio de conservación y catalogación de monumentos, la Junta de Museos de Barcelona, el servicio del mapa geográfico y geológico de Cataluña, la escuela de bibliotecarios, el laboratorio de psicología experimental, las bibliotecas populares, las escuelas de administración y de trabajo, enseñanzas técnico industriales, artísticas, de bellos oficios, agrícolas, ...

Toda esta gran actividad cultural se acabó, bruscamente, con la llegada de la Dictadura, que suprimió, pura y simplemente, la Mancomunidad.

Hemos visto como la Mancomunidad representaba, bien lejos de la autonomía, el logro de unas aspiraciones tan modestas que sólo un ciego centralismo podía negarse a comprender. Ni quitaba al Estado ningún poder que no estuviera ya de antemano concedido a las Diputaciones provinciales, ni permitía establecer, sin petición al Gobierno, delegaciones de servicios. Hemos seguido unos instantes a don Enrique Prat de la Riba, personaje que cincuenta y cinco años después de su muerte se nos aparece como de un catalanismo práctico, moderado y pactista. Pues bien, aquel organismo tan comedido y este catalán tan ponderado siguen siendo objeto de no pocos ataques. En efecto, se ha escrito que Prat de la Riba es uno de los hombres más nefastos que ha tenido España, y se ha pedido, desde las Cortes, que se suprima la palabra Mancomunidad por ser un instrumento para fomentar el separatismo, y uno piensa si no se ejerce así un daño merecedor de reparación. En todo caso, lo que parece claro es que demuestra tristemente que en ciertos sectores de Madrid siguen siendo demasiados los que continúan sin comprender Cataluña. Y esta incomprensión nos preocupa y apena.

Antonio de Senillosa

III PLAN DE DESARROLLO (1972-1975)

INSTITUCIONALIZACION Y FINANCIACION DEL DESARROLLO REGIONAL

INSTITUCIONALIZACION DEL ESPACIO REGIONAL

La institucionalización del espacio regional se presenta como uno de los grandes temas del desarrollo. Las estructuras actuales carecen, en determinados aspectos, de dimensión suficiente para resolver los problemas planteados por el territorio. Es preciso, pues, considerar la existencia de espacios supraprovinciales, en los que se asienten las instituciones encargadas del estudio, impulso y coordinación de las acciones programadas para el desarrollo regional.

La participación de las Corporaciones locales debe articularse a través de fórmulas asociativas. Estas se podrán plasmar en la constitución de Mancomunidades para el desarrollo regional, integradas por las Diputaciones provinciales en el ámbito supraprovincial y por los municipios en el comarcal.

La iniciativa para constituir las Mancomunidades corresponde a las Corporaciones Locales que quieran asociarse. Las propuestas de constitución de Mancomunidades de Diputaciones Provinciales se enviarán a la Presidencia del Gobierno, a través del Ministerio de la Gobernación. La Presidencia, previo informe de la Ponencia de Desarrollo Regional, elevará al Consejo de Ministros para su aprobación la correspondiente propuesta.

Como órganos de base representativa y asesoramiento técnico, los Consejos económico-sociales sindicales interprovinciales, con la participación de las entidades y personas que representen los legítimos intereses de las regiones, realizarán funciones de estudio, promoción y propuesta a la Administración de planes, programas u otras acciones de ordenación del territorio y desarrollo regional, colaborando activamente en la realización de las mismas. A efectos de asegurar la debida coordinación, los Consejos tendrán un ámbito de actuación coincidente con el de las Mancomunidades interprovinciales.

En la elaboración de los Planes provinciales participarán de forma más intensa los Consejos económico-sociales sindicales provinciales, que serán presididos por los Gobernadores de las provincias respectivas. Los Planes provinciales podrán presentarse coordinadamente en un ámbito supraprovincial.

Se estimulará, asimismo, la creación de consorcios, sociedades de economía mixta, entidades de financiación y otras instituciones que tengan por finalidad cooperar en las tareas de desarrollo e integrar en las mismas a los elementos más dinámicos y representativos de las economías regionales.

Para el estudio de los problemas del territorio se establecerán, a través de las iniciativas interprovinciales correspondientes, los Institutos de Desarrollo Regional, que colaborarán activamente con las Universidades respectivas y que se coordinarán con el Instituto de Desarrollo Económico (IDE) y su Departamento de Asistencia Técnica Regional.

La política de Desarrollo Regional formulada en el III Plan sugiere la conveniencia de adecuar las funciones de los actuales órganos de coordinación que a nivel central tienen atribuidas funciones sobre la materia.

La Ponencia de Desarrollo Regional -a través de su Comisión Ejecutiva permanente- mantendrá una actividad constante de impulso y supervisión con la finalidad de establecer directrices generales y elaborar y preparar programas concretos de desarrollo regional y lograr la regionalización del programa de Inversiones Públicas por su ejecución más eficaz y coordinada. La Ponencia funcionará como órgano de enlace entre la Comisaría del Plan de Desarrollo y las instituciones territoriales supraprovinciales, coordinando las actividades de estas últimas a efectos de la política de desarrollo económico y social.

Cataluña - 72

-21 gener 1972-

Una Visión realista

En términos al uso entre la gente joven de este país y otros muchos, yo soy un "fan" de la idea de una mancomunidad para nuestras tierras. Reconozco que es la mía una idea un tanto extraña, que por algo una mancomunidad de Diputaciones es, por el momento, una idea abstracta, cuyo viaje al campo de los hechos comprobables, y por tanto existentes, va para largo; no antes de 1974, para ser más concretos. Pero aún así la cosa me satisface: tengo puesta en ella muchas esperanzas.

Ayer sin ir más lejos ya hablaba de este asunto. Y si vuelco sobre él no es solamente por razones de tipo personal ya expuestas, sino también porque considero que este organismo podrá jugar un gran papel -pongamos por ejemplo- en el asunto de saciar la sed que sufre una inmensa parte de Cataluña. Leo en el reciente papel de Josep Pla: "Ni el país valenciano ni Cataluña tienen agua. No tienen ni el agua que necesitan desde el punto de vista más elemental. Y, sin embargo, en Amposta, el Ebro, que tiene el aspecto de un gran río, se pierde todo en el mar, de la manera más idiota e imbécil. ¿Cuando terminaremos con esta visión paleolítica del país, poblado en este momento por millares de personas que viven dispuestas a trabajar, lograr algún rendimiento? Es algo inaudito. ¿En el próximo futuro se hará algo positivo y eficaz? Yo no sé nada, desde luego, pero el espectáculo visto desde Barcelona o desde Valencia, me parece una de las visiones más inauditas de éste continente".

Estas son las preguntas y las apreciaciones de Josep Pla, que uno, no hay que decirlo, comparte plenamente, exponentes como son del más puro sentido común. Unas preguntas y unas apreciaciones que alguien podría y debería darles cumplida respuesta.

Y este alguien podría ser perfectamente la mancomunidad de que hablamos. Partiendo con semejante objetivo no le faltarían adeptos.

Antoni Plaja i Mateu

Cataluña - 72

17 febrer 1972

Los Presidentes se reúnen

Mañana se reúnen en Tarragona los presidentes de las cuatro Diputaciones catalanas. En el orden del día figura un único tema: la Ley de Bases de Régimen Local que próximamente se discutirá en las Cortes.

La cuestión es de vital importancia para el futuro de estas Corporaciones, por cuanto en la Ley se abre una puerta de grandísimo interés en orden a una mayor y mejor presentación de servicios, que, a fin de cuentas, no tan sólo lo que cabe esperar, sino también su mayor razón de ser. Me refiero a la posibilidad que se les ofrece de constituirse en Mancomunidad para satisfacer unos anhelos concretos.

Que a esta línea se aspira desde hace cierto tiempo parece demostrarlo con creces las periódicas reuniones celebradas por los cuatro presidentes de un tiempo acá, en las cuales, además del siempre necesario conocerse, se ha pasado revista a problemas globales que afectan a todos por un igual, o casi.

Una Mancomunidad de Diputaciones podría hoy en día prestar un servicio de primer orden a cualquier geografía. No es en modo alguno una idea desfasada, arrinconada por el tiempo, sólo defendida por quienes miran con añoranza el pasado. Por el contrario, sigue siendo una fórmula válida para multitud de obras que el desarrollo precisa en esta y en otras regiones españolas.

Por todo ello la ciudadanía recibiría con especial agrado una declaración en el sentido de que si las Mancomunidades salen adelante en las Cortes sin mayores contratiempos, las Diputaciones catalanas no rehuirán lo más mínimo esta posibilidad.

Sería ya un primer paso...

Antoni Plaja i Mateu